

377

REVISTA MUSICAL CATALANA

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

+ **PROGRAMES EDUCATIUS**
MÚSICA PER A FUTURS MELÒMANS

+ **LICEU + LIVE**
LA PRIMERA TEMPORADA
DIGITAL DEL LICEU

LA
CASA
DELS
CANTS

NOVES DIRECCIONS
A L'ESCOLA
CORAL

SEPTEMBRE - DESEMBRE 2022 | 6€

FERRAN CRUIXENT

EL SO DE LA TECNOLOGIA

DOSSIER RADIOGRAFIA DE LA MÚSICA D'ARREL A CATALUNYA

Liceu + LIVE

Comença la primera temporada digital. Abona't!

ABONA'T PER 60€ / TEMPORADA

La plataforma del Liceu ofereix: cinc òperes en LIVE directe amb imatge 4K HD, un mestre de cerimònies, entrevistes al *backstage*, xat en viu i subtítols multi idioma. I després dels LIVE, mira-les en la Versió Editada amb funcionalitats exclusives:

Selecció
multicàmera

Comentaris
musicals i artístics

Partitura
en pantalla

**Torna a veure-les sempre que vulguis
i descobreix nous detalls cada vegada!**

www.liceuplus.com

QUAN FA POCS MESOS el Festival de Torroella presenta una nova edició, la directora artística va parlar d'una *"pandèmia de crisis"*: la covid, la guerra a Ucraïna, els seus efectes sobre l'economia, la qüestió mediambiental... han configurat darrerament el nostre paisatge quotidià, davant del qual aquella cita musical es proposava recuperar l'esperança esgotada mitjançant el lema *"A recer de la fúria del món"*.

Deixem enrere un estiu de rècords, més calorós de l'habitual –el problema del canvi climàtic també ha impactat en un àmbit aparentment tan inconnex com la música clàssica, i en parlarem més detalladament en properes edicions– i encarem una nova temporada de concerts i un nou curs acadèmic que, com tots, plantegen nombrosos reptes.

El Palau de la Música es proposa tractar d'un: la relació entre la música i la tecnologia. En aquest número coneixem l'aproximació que hi fa el compositor convidat a la sala modernista, Ferran Cruixent, l'obra del qual mostra una penetració creixent de la segona en la primera, com a exemple d'una actitud possible, entre d'altres.

Els últims anys ens hem anat acostumant a la presència i als beneficis de les tecnologies –ja pràcticament desvinculades de l'epítet *"noves"*, tan sovintejat temps enrere– en les nostres vides i ha calgut estar amatents als riscos per evitar-ne els danys.

En l'àmbit de la música, la pandèmia va fer ecllosionar l'oferta de plataformes digitals que s'han quedat definitivament entre nosaltres –properament el Gran Teatre del Liceu

culminarà el procés amb un abonament digital que permetrà seguir en directe diversos títols de la temporada– i és el moment de vetllar perquè incrementin el públic però sense erigir-se en alternativa a la presencialitat, davant la constatació que les xifres d'assistència a les sales encara no han recuperat els nivells previs a l'any 2020.

I mentre ens ocupa la manera com la tecnologia s'acosta al món de la música, una petita oenagè valenciana, Músicos por la Salud, es preocupa de recórrer el camí contrari reivindicant que la música en directe accedeixi al sistema sanitari, tot fent-ne valer els valors terapèutics i seguint les recomanacions de l'Organització Mundial de la Salut per fer d'hospitals i residències entorns més humans.

També l'Acadèmia Catalana de la Música, en l'acte de lliurament dels Premis Alcívia –que va fer coincidir amb el Dia de la Música, el mes de juny passat–, reclamava aquesta qüestió jun-

tament amb d'altres, com ara una major presència de la música en l'ensenyament general, un millor règim laboral per als professionals, el suport a la creació o l'increment de la inversió en cultura.

Cal aprofitar aquest moment de reinici per insuflar ànims davant de la propera singladura i no defallir en l'esforç i en el treball de millora, correcció i renovació constants. Una renovació que aflora també en el si mateix de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana, editora d'aquesta publicació, amb la incorporació d'una nova Junta Directiva a la qual desitgem sort i encerts.

MÚSICOS POR LA SALUD

LES SECCIONS DESTACADES DE L'RM

1

LA CASA DELS CANTS

El relleu a la Presidència de l'Associació Orfeó Català coincideix en el temps amb el disseny i aplicació d'un nou model de funcionament del cor i de la seva Escola Coral, que inclou canvis en la direcció i l'estructura d'algunes de les seves formacions. Aprofundim en els nous projectes de l'activitat coral del Palau de la Música sense oblidar-nos d'anunciar les properes actuacions d'un dia a dia que no s'atura.

2

RADIOGRAFIA DE LA MÚSICA D'ARREL A CATALUNYA

L'escaiença de la vint-i-cinquena edició de la Fira Mediterrània de Manresa –a la qual podríem sumar el trenta-cinquè aniversari de Tradicionàrius–, però no tan sols aquestes efemèrides rodones, sinó també el gran moment que viu la música d'arrel a Catalunya, ens duen a voler radiografiar, al dossier d'aquest número, qui són els agents, els actors i l'activitat que impulsa aquest gènere al nostre país.

3

NOVA SECCIÓ DE LIED

"La Cornucòpia", el mitològic corn de l'abundància que Gustav Mahler va immortalitzar amb un dels seus cicles de lieder més cèlebres, dona títol a una nova secció dedicada al lied que estrenem en aquest número i en la qual la coordinadora de la Revista i experta en el gènere, Sílvia Pujalte, ens descobrirà puntualment els secrets que amaga la cançó poètica, un àmbit del repertori que cada cop atreu més seguidors.

REVISTA MUSICAL CATALANA

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

Núm. 377 • Setembre-Desembre 2022
6a Època • Any XXXVIII

www.revistamusical.cat

[facebook.com/
revistamusicalcatalana](https://facebook.com/revistamusicalcatalana)

twitter.com/RevistaMusCat

[Instagram/revistamusicalcat](https://instagram.com/revistamusicalcat)

Direcció: Albert Torrens
direcciornc@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 26

Redacció: Teresa Martínez
revista@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 28

Col·laboren en aquest número:

Pau Benavent, Damià Carbonell,
Josep M. Codina, Antoni Colomer,
Ana María Dávila, Albert Ferrer
Flamarich, Albert Fontelles
Ramonet, Miquel Gené, Marta
Grassot, Pere-Andreu Jarrod,
Marta Lanau, Martí Marimon,
Rosa Massagué, Mònica Pagès
Santacana, Eduard V. Patsi, Aurèlia
Pessarrodona, Roger Pibernat,
Ester Plana, Marta Porter, Sílvia
Pujalte, Santi Riu, Quim Roser,
Quim Rutllant, Eduard Sant, Albert
Torrens, Lluís Trullén

Publicitat: Albert Torrens
direcciornc@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 26

Edita: Fundació Orfeo Català-Palau
de la Música Catalana

Portada: Ferran Cruixent
Foto: Quim Roser

Joaquim Uriach Torelló, president
c/ Palau de la Música, 4-6
08003 Barcelona
Tel.: 932957200
Telèfon d'atenció al client:
902442882
(de dilluns a dissabte, de 9.30 a 21 h)
www.palaumusica.cat
www.orfeocatala.cat

Realització editorial:

Abacus ●●●
Cooperativa
cooperativa.abacus.coop/ca/

Editora: Gemma Figueras
Coordinació: Sílvia Pujalte

Disseny editorial i maquetació:
Sofia Alonso

Impressió: Novoprint

Distribució
UDL Libros

Dipòsit legal: B-34.432/83
ISSN: 1887-2980
Membre de l'APPEC
Membre de CEDRO
Versió digital: www.iQuiosc.cat

Amb el suport de:
 **Generalitat
de Catalunya**

EDITORIAL	3
PASSACAGLIA	6
A 4 BANDES	10

EN PORTADA

FERRAN CRUIXENT

<i>Connectat a les emocions</i>	12
---------------------------------------	----

REPORTATGE

ESPECTACLES MUSICALS INFANTILS

<i>Música per a futurs melòmans</i>	18
---	----

ENTREVISTA

HOPKINSON SMITH

<i>El ressò de la guitarra</i>	22
--------------------------------------	----

EFEMÈRIDE

CENTENARI DE LA COBLA BARCELONA

<i>Un instrument d'experimentació creativa</i>	26
--	----

ENTREVISTA

EMILIO MORENO

<i>Trenta anys de La Real Cámara</i>	30
--	----

ACTUALITAT

NOVA TEMPORADA DE L'AUDITORI

<i>Mig miler de concerts</i>	34
------------------------------------	----

ACTUALITAT

NOVA TEMPORADA DEL LICEU

<i>Un salt amb xarxa</i>	38
--------------------------------	----

DOSSIER

RADIOGRAFIA DE LA MÚSICA D'ARREL A CATALUNYA

<i>Un concepte dinàmic</i>	44
<i>¿I si el folk fos tendència?</i>	48
<i>La Fira Mediterrània de Manresa</i>	52

LA CORNUCÒPIA

GUSTAV MAHLER

<i>No em miris les cançons</i>	56
--------------------------------------	----

Els articles publicats a la «Revista Musical Catalana» expressen només l'opinió de l'autor. «Revista Musical Catalana» no mantindrà correspondència amb els autors d'originals no encarregats i enviats espontàniament a la Redacció.

LA CASA DELS CANTS

NOU PROJECTE PER A L'ORFEÓ	62
ELS NOSTRES CORS	66
JOAQUIM URIACH.....	68
ACTUALITAT	70

EL COMPOSITOR

CÉSAR FRANCK

El músic de l'ànima 72

ESCENARIS DEL MÓN

L'OPÉRA COMIQUE

Una història tortuosa i gloriosa 74

CATALUNYA MÚSICA

'ELS HOMES CLÀSSICS'

Parlar de música també pot ser divertit 78

ACCENTS 80

MÚSICA ENCREUADA..... 87

FONS MUSICALS 88

INVESTIGADORS 89

MELÒMANS

QUIM TORRA

131è president de la Generalitat de Catalunya 90

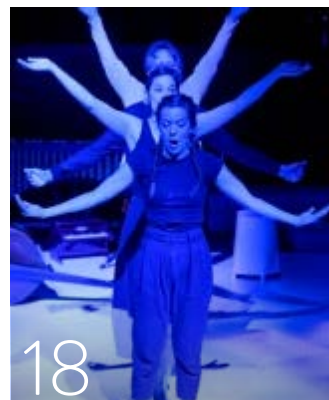
74

CIADDELLES & MAZENDO

12

QUIM ROSER

18

ANTONI BOFILL

48

JORDI GALDERIC

La nostra Revista
té banda sonora.
Escolta-la
al nostre web

COL·LABOREN EN AQUEST NÚMERO

Pau Benavent

és musicòleg i comunicador
especialitzat en cultura popular,
música i dansa d'arrel. Ens desvela
el potencial i la importància de la
Fira Mediterrània.

Josep Maria Codina

és musicòleg especialitzat en
recerca. Conversa sobre el repertori
patrimonial amb el violinista
Emilio Moreno i ens parla del
compositor César Franck.

Ana María Dávila

és periodista especialitzada en
l'àmbit cultural, i particularment
en temes de música. Ens acosta als
espectacles musicals pensats per al
públic infantil.

Albert Fontelles Ramonet

és doctor en musicologia per
la UAB i flabiolaire de la Coblà
Marinada. Ens parla del
centenari de la fundació de la
Coblà Barcelona.

Sílvia Pujalte Piñán

és doctora enginyera de
telecomunicacions i es dedica
també a la divulgació musical.
Ens parla dels lieder de Gustav
Mahler i Friedrich Rückert.

QUE CURIÓS!

SUMMERTIME, LA CANÇÓ MÉS VERSIONADA

LA CANÇÓ DE BRESSOL que George Gershwin va compondre l'any 1935 per a la seva òpera *Porgy & Bess*, apareix al web dels Guinness World Records com la peça musical més versionada de la història (amb 214 versions). Després apareixen *Yesterday* dels Beatles (amb 190), *Santa Nit* (186) i *Silent bridge over troubled water* de Simon & Garfunkel (150). Els enregistraments de *Summertime*, en són milers, alguns d'artistes tan destacats com ara Billie Holiday, Ella Fitzgerald & Louis Armstrong, Miles Davis, Sam Cooke, Paul McCartney, Herbie Hancock o Annie Lennox. Més informació: bit.ly/RMC-summertime. ▶

MUSEU PAU CASALS, MARTI ESCUDER BERENGUER

EL MUSEU PAU CASALS ES RENOVA

UNA MIRADA MODERNA RESPECTANT-NE ELS ORÍGENS

EL MUSEU PAU CASALS del Vendrell va tornar a obrir les portes el 23 de juny, després d'una reforma important durant aquests últims mesos. Els canvis es poden veure sobretot a l'interior de l'edifici, en què s'han restaurat els alçats dels sostres originals i la galeria oberta al mar, on s'ha recuperat la visió espectacular que Pau Casals tenia de la platja de Sant Salvador. La Sala de Música també ha tingut una intervenció important, amb una nova tela de les parets que evoca allò que hi havia originalment, mentre que la Sala del Sentiment guanya presència després d'una intervenció molt moderna i oberta. El discurs museogràfic també ha canviat. L'anterior recorregut biogràfic s'ha substituït per un de més conceptual,

on es tracta del músic, del descobriment del violoncel i dels seus triomfs com a violoncel·lista. Més endavant s'aprofundeixen les facetes d'interpret, compositor, director i mestre. La segona part del recorregut ens presenta el Casals compromès amb la pau i amb la societat del seu temps. I l'última part està dedicada a les Nacions Unides, *El pessebre* i les personalitats i músics que Casals va conèixer al llarg de la seva vida, així com als reconeixements i honors que va tenir. Un audiovisual immersiu a l'inici del recorregut i un altre al final completen l'exposició permanent, que també incorpora molts elements interactius. Més informació: www.paucasals.org/visita/. ▶

EFEMÈRIDES

40
ANYS

Fa quatre dècades es creava, per iniciativa de la soprano Mirna Lacambra, l'Associació Amics de l'Òpera de Sabadell, amb l'objectiu de divulgar l'òpera i descobrir nous valors de la lírica. Des d'aleshores ha ofert prop de nou-centes representacions en una vintena de localitats catalanes i més enllà del Principat.

De la construcció a Collbató de l'orgue de Silvio Puggina que actualment podem trobar instal·lat al darrere de l'altar de la Seu de Manresa. El taller de Carlos M. Álvarez Ramírez Organeros, de Terol, n'ha

100
ANYS

finalitzat recentment la restauració i també n'ha ampliat tant el nombre de registres com de tubs de l'instrument.

Del primer concert de la Coral Sant Jordi, dirigida per Oriol Martorell. El 27 de novembre el cor oferirà un concert amb el mateix programa i al mateix lloc on va debutar: l'església de Sant Pere de Rubí. Del 14 d'octubre al 17 de desembre, d'altra banda, la Biblioteca de Catalunya acollirà una mostra per celebrar l'aniversari.

75
ANYS

Del naixement del compositor, organista, pedagog i director de cor i orquestra Joan Just. El 27 de novembre tindrà lloc a Igualada un gran concert de celebració. A més, s'està elaborant una exposició commemorativa i pròximament s'enregistrarà també un CD amb el més destacat de l'obra musical del mestre Just, per al segell Ficta.

125
ANYS

ACTUALITAT **MUSICAL**

JAUME AYATS ESTRENA UNA ÒPERA

La balada d'en Solé Sugranyes és una òpera de butxaca de polifonies tradicionals, d'una hora de durada, amb música i versos de Jaume Ayats. L'argument ressegueix els tres darrers anys de la vida del militar anarquista Oriol Solé Sugranyes, així com la seva mort. Està pensada per a sis veus i un conjunt d'acordió, violí, contrabaix i percussions. L'estrena es farà a Vic el 30 de setembre i a Manresa es veurà el 8 d'octubre.

KAIJA SAARIAHO CELEBRA 70 ANYS AL PALAU

La compositora finlandesa té previst assistir el 14 d'octubre a l'estrena catalana de la seva òpera *Only the sounds remains*, amb llibret d'Ezra Pound i Ernest Fenollosa. L'obra està pensada per a contratenor i baríton solistes, un ballarí, un quartet vocal (en aquesta ocasió del Cor de Cambra del Palau) i un quartet de corda. Ernest Martínez Izquierdo en serà el director musical, i Aleksis Barrière, el director d'escena.

NOUS LLIBRES SOBRE BACH I JOSEP MARIA COLOM

L'editorial Dinsic té previst de treure al mercat pròximament dos nous llibres del musicòleg i investigador Oriol Pérez i Treviño. Es tracta, d'una banda, d'un volum dedicat a les cantates religioses de Johann Sebastian Bach, i també un llibre de converses amb el pianista Josep Maria Colom, amb motiu del seu setanta-cinquè aniversari.

HOMENATGE A MOISÈS BERTRAN, A COLÒMBIA

La Secció de Música del Banc de la República de Colòmbia ha organitzat una retrospectiva de la música i la trajectòria del compositor mataroní Moisès Bertran, resident des de fa anys en aquell país de l'Amèrica del Sud. El 19 d'octubre es farà un concert monogràfic amb música seva, que anirà precedit d'una entrevista, i també hi ha previst l'enregistrament d'un CD.

EL TRESOR

EL PIANO DEL 1847 QUE VA TORNAR A SONAR

Ara fa uns mesos que es va presentar a Barcelona la restauració d'un piano de cua construït a Anglaterra per la marca Collard & Collard Late Clementi. L'instrument, propietat de Curro Bultó, havia estat molts anys en silenci, en un magatzem de Salt. La restauració es va fer a Gràcia, al taller de pianos Jaume Barmona, per iniciativa de l'Associació Muzio Clementi de Barcelona. El curs passat els estudiants de la Universitat de Barcelona van poder participar de diverses activitats relacionades amb aquest instrument i ara es traslladarà al Conservatori Municipal de Barcelona.

OLGA GIRALT

LA MÀQUINA DEL TEMPS

MIREIA FARRÉS, TROMPETISTA

ESTAR PRESENT EN EL PROCÉS CREATIU DEL CONCERT PER A TROMPETA DE HAYDN

Per a la solista de trompeta de l'OBC i professora de l'ESMUC hi ha un moment clau en la història del seu instrument i és quan les millores tècniques van permetre convertir la trompeta natural en un instrument cromàtic. Es fixa especialment en el moment en què s'inventà la trompeta de claus, un instrument dissenyat per Anton Weidinger, un trompetista vienès. Va ser precisament per a aquest intèrpret i per a aquesta trompeta que Franz Joseph Haydn va compondre el seu únic concert per a aquest instrument l'any 1796. És just aquest el moment al qual Mireia Farrés hauria volgut ser present. *"M'hagués encantat formar part d'aquest procés, on es barreja la creació d'un nou instrument i també l'obra de Haydn. És un Concert que els trompetistes toquem molt i hem arribat a filosofar moltíssim sobre totes les parts que té l'instrument i sobre com tocar-lo".* L'estrena de l'obra de Haydn no es va produir de seguida, sinó que van haver de passar quatre anys. *"Weidinger va estar-se un temps provant el Concert abans no es va veure capaç de tocar-lo en públic. I de fet, un cop es va estrenar, després va caure en l'oblit i no es va recuperar fins al cap de molt de temps".* 📖

LLIBERT FORTUNY

GERARD DÍAZ
Arqueter

ELS OFICIS DE LA MÚSICA

FA VINT ANYS QUE GERARD DÍAZ es dedica a l'arqueteria, un ofici que va descobrir una mica per casualitat. Va ser a Cremona, on havia anat a acompanyar la seva parella, la lutier Anna Andreu, mentre aquesta es formava. Aleshores va decidir fer el curs d'arqueteria i endinsar-se en aquest món. I es va quedar en aquesta activitat. L'arqueter, la persona que construeix, repara i restaura els arcs dels instruments de corda, és un ofici molt minoritari al nostre país i força desconegut més enllà del món de la música. Una feina en la qual cal ser pacient i precís. D'arcs, n'hi ha d'antics i de moderns. Com més enrere anem, més varietat i riquesa hi trobem. I això és el que més atrau en Gerard, una persona inquieta i curiosa que ha viscut la música des de ben petit. L'apassiona el seu ofici i també els instruments, tots els instruments, que ha après de manera autodidàctica i que toca cada dia i allà on sigui. 📖

LEONORA MILÀ

80 ANYS

EL DIUMENGE 18 DE SETEMBRE tindrà lloc el concert de celebració del vuitantè aniversari de la pianista i compositora Leonora Milà. L'audició serà a càrrec de la Camerata Eduard Toldrà, una formació que té una relació molt especial amb la músic vilanovina; i amb dos amics personals de Milà com són Albert Guinovart i Salvador Brotons, solista i director del concert, respectivament. El repertori estarà format, a la primera part, per obres de Leonora Milà: *Quatre havaneres* per a orquestra de corda, *Matinada* –una peça breu de piano, escrita per la compositora als set anys i orquestrada per Eduard Toldrà– i el *Concert per a piano i orquestra núm. 4* –en l'arranjament d'Albert Guinovart. A la segona part del concert, s'hi podran escoltar obres de Brotons i Prokófiev. Leonora Milà viurà aquest concert d'una manera molt especial. *"Vaig actuar l'any 1950 al Palau, com a solista i amb obra meva, i ara, setanta-dos anys més tard, mai m'hauria imaginat que assistiria a un concert amb la meua música, al mateix escenari on pràcticament vaig iniciar la meua carrera professional. Em sento en un somni fet realitat".* 📖

CARLES CASTRO

CERCANT ELS LÍMITS DE L'ÒPERA

DE NATIONALE OPERA CONVIDA A LA REFLEXIÓ AMB EL FESTIVAL OFF

DESPRÉS DE SET ANYS AL GRAN TEATRE DEL LICEU I CINC AL TEATRO REAL DE MADRID, SE'M VA PRESENTAR LA POSSIBILITAT DE VENIR A DE NATIONALE OPERA (L'ÒPERA NACIONAL D'HOLANDA). VA SER UNA DECISIÓ NO GENS SENZILLA, JA QUE VOLIA DIR DEIXAR DE TREBALLAR AMB JOAN MATABOSCH, AMB QUI VAIG APRENDRE I GAUDIR TANT DURANT DOTZE ANYS DE LA MEVA VIDA PROFESSIONAL.

BART GRIETENS

TOT I AIXÒ, LA PERSPECTIVA D'UNA EXPERIÈNCIA INTERNACIONAL, nous reptes en un teatre amb unes característiques diferents de les del Liceu o del Real i amb un equip que tot just començava a caminar el 2019 em va animar a emprendre l'aventura holandesa, de la qual, després de gairebé tres anys i mig, estic molt satisfet, malgrat que amb la pandèmia no han estat uns anys gens senzills.

Una de les característiques de l'Òpera Nacional d'Holanda és l'aposta que fa pel talent jove i l'experimentació en les propostes artístiques. Cada mes de març es programa el Festival OFF (Opera Forward Festival), que es distingeix per la presentació de propostes innovadores i experimentals per veure fins on arriben els límits de l'òpera. És un festival que dura una setmana i mitja i que permet a l'espectador veure en dies consecutius tot un seguit d'espectacles que el porten a reflexionar sobre la creació artística. És una plataforma per al talent jove, a través de la qual els joves creadors presenten les seves propostes, produccions curtes de quinze-vint minuts, però d'altra banda, també compositors de llarg recorregut i renom internacional, com Manfred Trojahn, György Kurtág o Alexander Raskatov, entre d'altres, estrenen les seves òperes de gran format.

L'experiència de formar part de l'equip que programa i gestiona aquest festival, a part de ser molt enriquidora, m'ha ajudat a entendre l'òpera des d'una altra perspectiva. Sense deixar d'interessar-me el gran repertori i les grans veus, aquesta visió del que pot ser també l'òpera em motiva i estimula per seguir treballant per presentar temporades eclèctiques que expressin tots els angles del que és la creació artística. ✂

Damia Carbonell Nicolau va estudiar piano, violí i teoria musical al Conservatori Superior de Música de Barcelona. El 2006 es va incorporar a l'equip de la Direcció Artística del Gran Teatre del Liceu i el 2011 fou nomenat adjunt al director artístic. El 2013 va ser nomenat adjunt al director artístic del Teatro Real de Madrid. Des del 2019 és el director de l'Administració Artística de l'Òpera Nacional d'Holanda.

ESTRENA DE BERNAT VIVANCOS A FRANKFURT

El compositor català ha rebut l'encàrrec de la Fira del Llibre de Frankfurt, on enguany Espanya és el país convidat, d'escriure una composició basada en el llibre *El diablo mundo* de José de Espronceda. L'obra, que s'estrenarà a l'octubre, es titula *Blanca Luna*, és per a orquestra de cambra i cor i té una durada d'uns vint minuts. És la primera composició de Vivancos amb text en castellà.

CONGRÉS SOBRE WAGNER A BARCELONA

El Campus Ciutadella de la Universitat Pompeu Fabra acull els dies 15 i 16 de setembre el congrés internacional Mites Wagnerians i Recepció Wagneriana a Espanya: Literatura, Arts Plàstiques, Arquitectura, Música i Cinema, en el qual participaran especialistes de diverses universitats de l'Estat i de l'estranger. Més informació: acisgalatea.com/congreso-mitos-wagnerianos/

L'ACADÈMIA 1750 RECUPERA LA MÚSICA DELS PLA

L'Acadèmia 1750 ha preparat un programa de música de cambra instrumental inèdita fins ara dels germans Pla. Ja presentat a Madrid, la recuperació d'aquest repertori, que s'enregistrarà pròximament, és fruit de l'estudi iniciat al seu moment pel musicòleg Josep Dolcet. L'any que ve es compleixen 250 anys de la mort de Joan Baptista Pla.

BROTONS, NOU DIRECTOR DE L'ORQUESTRA DE SANT CUGAT

Coincidint amb la presentació de la nova temporada de l'orquestra, a final de maig es va fer públic el nomenament de Salvador Brotons com a nou director titular de l'orquestra vallesana a partir de la temporada 2022-23, en substitució de Josep Ferré, que ara n'esdevé el director artístic. El debut de Brotons com a titular tindrà lloc el 18 de novembre, amb un programa amb obres de Mussorgski i Poulenc.

ARTISTES MÉS ENLL

LA MÚSICA ACOSTUMA A OMLIR MOLT A TOTHOM QUE S'HI DEDICA. PERÒ NO NOMÉS DE MÚSICA VIU L'HOME (NI LA DONA!). EL MÓN ÉS PLE D'ALTRES DISCIPLINES ARTÍSTIQUES QUE L'ENRIQUEIXEN I LA COMPLEMENTEN. AQUÍ EN TENIU QUATRE EXEMPLES.

Eines diferents per dona

ELISABETH BATALLER

Violinista
i artista visual

“En el camp visual m'agrada transmetre quelcom més que una imatge bonica, alguna cosa que permeti a l'espectador pensar i interpretar allò que està veient.”

Quan vivia a Girona vaig fer un curs clàssic de fotografia, per aprendre'n els conceptes bàsics. I a partir d'aquí, pel meu compte, vaig començar a investigar sobre la fotografia artística i conceptual, per poder crear escenes surrealistes amb un gran component d'edició. Les sessions de fotos estaven molt preparades i elaborades, treballàvem molt bé el concepte abans de veure'ns amb el fotografiat. Actualment em dedico més al vídeo i faig videoclip

per a músics. En el camp visual m'agrada transmetre quelcom més que una imatge bonica, alguna cosa que permeti a l'espectador pensar i interpretar allò que està veient. La pintura va arribar durant el confinament. Pintava moltes hores, cada dia, a l'oli. Em vaig centrar principalment en el retrat, sense cap coneixement previ. I continuo pintant, tot esperant poder fer alguna exposició en algun moment. Penso que haver treballat tant la fotografia ha influït en la pintura i en la meua manera de mirar les coses. Però el que més em sento és violinista, m'hi sento des que vaig agafar un violí per primer cop. Les altres disciplines, de la mateixa manera que pujar la Mola, em complementen la música i enriqueixen la meua vida. 🎨

SERGI CASADEMUNT

Violagambista

“Un dia que havia doblegat els riscles per fer una viola de gamba, en veure'ls sobre el banc del taller, se'm va acudir de fer-ne una escultura.”

Des que el meu amic Joan Martí –a qui vaig conèixer a l'Escola d'Arquitectura– va muntar el seu taller de construcció de clavecins, jo m'hi passava moltes hores ajudant-lo i aprenent a treballar la fusta. I com que jo tocava les violes de gamba amb en Jordi Savall i coneixia bé els seus instruments, li vaig proposar al Joan de fer-ne una. Una còpia de la viola soprano d'en Jordi. I des d'aleshores ja n'he construït cinquanta. A l'escultura hi vaig arribar una mica per casualitat. Un dia que havia doblegat els riscles per fer una viola, en veure'ls sobre el banc del taller se'm va acudir de fer-ne una escultura. I després

una altra. Els vaig fer unes fotografies i em vaig posar a jugar amb les imatges a l'ordinador. D'allà van sortir els primers treballs gràfics. Més endavant vaig voler aprendre la tècnica del gravat amb la Roser Sales. Passats els anys, un company de carrera em va convidar a una exposició seva i se'm van despertar les ganes d'ensenyar jo també tot allò que havia fet fins aleshores. En la música parteixo del que ha compost algú i jo hi poso el meu punt de vista. Mentre que en l'escultura és el material el que em motiva i la meua mirada em guia la realització. 🎨

À DE LA MÚSICA

Dins del món de la música, trobem molts intèrprets i compositors que tenen la necessitat de poder desenvolupar altres inquietuds, siguin artístiques o d'altra mena, com ara l'esport o la cuina. Aquesta vegada, però, ens fixem en el

món de l'art i la literatura, per descobrir quatre casos de músics en actiu que han desenvolupat carreres paral·leles a la musical en altres disciplines artístiques, com la fotografia, la pintura, la joieria, l'escultura o l'escriptura.

r sortida a la creativitat

JORDI MASÓ

Pianista i escriptor

“La música m’ha influenciat com a escriptor: escric amb la disciplina apresada en l’estudi de partitures (lentament, corregint, vigilant detalls, etc.) i procuro que les frases «sonin bé» a l’orella.”

Vaig començar a escriure de petit, els meus primers contes els vaig fer amb nou o deu anys. Sempre he tingut passió per la literatura, fins al punt que durant dos anys vaig alternar els estudis musicals amb els de filologia a la universitat. Després la carrera musical em va allunyar de l'escriptura, però vaig continuar llegint compulsivament, això sí. En complir quaranta anys se'm va desvetllar de nou la vena creadora i fins ara he publicat vuit llibres, entre reculls de contes, microrelats i una novel·la. En

els primers llibres, la música no apareixia en les històries, però, de mica en mica, s'hi ha anat obrint camí i en l'últim, *Les males herbes* (publicat, com els quatre anteriors, per l'editorial homònima: Males Herbes) el conte més extens, “Vint classes”, parla

d'una professora de piano molt peculiar i el seu pobre alumne. La música m'ha influenciat com a escriptor: escric amb la disciplina apresada en l'estudi de partitures (lentament, corregint, vigilant detalls, etc.) i procuro que les frases “sonin bé” a l'orella. Tot i això, l'actitud és molt diferent: en música soc un recreador, perquè els marges de creativitat del músic “clàssic”, delimitat per la partitura del compositor, són estrets; en literatura, en canvi, soc creador, i davant el full en blanc puc fer tot allò que em vingui de gust. 📖

ALBA NAVARRO HIERRO

Directora d'art i músic en una escola internacional

“La música és una experiència més momentània, que va directa a l'ànima. En les arts plàstiques i visuals, en canvi, el treball d'expressió i comunicació és previ a la presentació davant del públic.”

De molt petita em passava moltes hores creant i inventant, sobretot amb les mans: m'agradava construir coses amb cartolines, tisores i cel·lo, que després em pogués emportar i ensenyar als meus amics. Per a mi la joieria va ser sempre un joc. Quan vaig acabar els estudis de violí, vaig haver d'aturar-me. Dedicava moltes hores i energia a la música i notava que necessitava trobar un espai per a mi, per poder crear de manera més introspectiva i calmada. Vaig començar a estudiar joieria al Taller Perill de Barcelona i

se'm va obrir tot un nou món ple de possibilitats. L'art per a mi és allò que ens fa sentir humans. La música és una experiència més momentània, que va directa a l'ànima. En les arts plàstiques i visuals, en canvi, el treball d'expressió i comunicació és previ a la presentació

davant del públic. És una experiència i un procés completament diferents. Aprendre i treballar diverses disciplines artístiques em fa veure el món des de diferents perspectives. És l'equilibri perfecte. Necessito les dues per ser feliç. Ara visc i treballo a Nova York, on tinc una oportunitat increïble per desenvolupar-me professionalment. N'estic gaudint de valent i aprenent-ne moltíssim, de l'experiència. Jo no soc violinista, fotògrafa o joiera. Soc creativa, i les diferents disciplines són les meves eines d'expressió i comunicació. 📖

EN PORTADA

FERRAN CRUIXEN

CONNECTAT
A LES EMOCIONS

NT

A portrait of Quim Roser, a middle-aged man with dark hair, wearing a dark blue blazer over a black t-shirt and dark jeans with a gold belt buckle. He is leaning against a light-colored wooden railing. The background is a neutral, light-colored wall.

8 D'OCTUBRE.
ADVENT I ESTRENA
D'UNA OBRA D'ENCÀRREC
AMB LA SIMFÒNICA
DEL VALLÈS AL PALAU
DE LA MÚSICA

EL COMPOSITOR BARCELONÍ FERRAN CRUIXENT ÉS EL CONVIDAT AQUESTA TEMPORADA AL PALAU DE LA MÚSICA AMB MOTIU DELS VINCLES ENTRE MÚSICA I TECNOLOGIA PRESENTS A LA SEVA OBRA, QUE SERÀ PROGRAMADA AMB FREQUÈNCIA A LA SALA MODERNISTA.

TEXT Albert Torrens

ALBERT TORRENS: De fa temps, la tecnologia té una presència important en la teva obra. En quina mesura l'has incorporada de manera conscient o bé espontània?

FERRAN CRUIXENT: A la meva primera obra simfònica, que tractava sobre l'agonia i les darreres vivències d'un malalt terminal, ja hi havia sons que imitaven les màquines. Després van venir purs divertiments, com el *Concert per a timbales i orquestra*, "*Focs d'Artifici*", però mai no he fet tan sols música descriptiva, sinó que sempre m'agrada que l'oient visqui una experiència transformadora. Fins que, el 2010, vaig arribar a un punt d'inflexió al primer episodi de la tetralogia *Cyborg*, on l'ús dels mòbils de manera asíncrona, combinats amb acords clàssics tocats amb un gran vibrat, fa un efecte propi de la ciència-ficció, d'un món virtual, com un precursor de la intel·ligència artificial i el metavers que ara estan tan de moda.

AT: Per tot això, ets evidentment el compositor idoni per il·lustrar el tema de què tracta aquesta temporada del Palau de la Música...

FC: El més bonic és que, més enllà de la intenció de tractar d'aquesta temàtica, el compositor omple una sèrie de buits filosòfics i la temporada es va il·luminant de manera orgànica amb la resta d'artistes que orbiten i la van definint. Quan em van convidar, vaig deixar clar que jo em miro la tecnologia amb fascinació i esperit crític, amb un punt de reflexió sobre què estem fent els humans i per què. No vull simplement fer-la servir com un artista electrònic que gaudeix incorporant-hi sons nous, sinó que vull que ens preguntem el perquè d'allò que fem.

AT: Com ha estat el procés de disseny dels concerts?

FC: La Direcció Artística del Palau de la Música va escollir allò que li va semblar més interessant del meu catàleg i jo hi he contribuït a l'hora de proposar-ne alguns intèrprets. La primera intenció era fer la tetralogia *Cyborg* en dos concerts amb el director Leonard Slatkin i l'OBC, però no ha estat possible i deixem la porta oberta a fer-ho en properes temporades. Però es farà *Focs d'Artifici*, que, tot i que no té a veure amb la tecnologia, per a mi

significa molt perquè és l'obra que s'ha tocat més arreu i m'ha obert més portes.

AT: Si revisem la teva formació, veiem que vas arribar a la composició a través del piano. Què recordes d'aquell procés?

FC: Quan em vaig decidir a ampliar estudis a Alemanya, vaig estudiar composició a Munic perquè, tot i que m'havia format com a pianista i anava encaminat cap al concertisme, vaig veure que era una carrera molt sacrificada i que tenia coses a dir més enllà de tan sols tocar. Carme Vilà i

Uwe Mund, que m'havien donat aquí una formació solidíssima, em van animar a tastar l'ambient centreeuropeu. Allà vaig tenir la sort de trobar el mestre Dieter Acker, que donava molta llibertat als alumnes i no ens posava cap mena de pressió si no teníem ganes de compondre, perquè no pretenia fer-nos erudits en història de la música.

La intel·lectualitat és complexa i, moltes vegades, saber tant et coarta si s'enfoca des d'una òptica de poder. En canvi, ell donava molta importància al fet que els alumnes tinguessin oïda absoluta per comprendre la música des de la intuïció i el sentir, que és el que en definitiva farà el públic.

AT: ¿N'hi ha prou amb això, però, per compondre?

FC: En absolut. Necessites pràctica, opcions reals. Uwe Mund m'havia dit que el millor representant d'un compositor és una editorial, però és molt difícil d'aconseguir. I el 2008 vaig tornar a Catalunya alliberat de la pressió de "fer carrera", però sense renunciar a la meva intuïció ni a ser compositor. En aquell moment estava escrivint *Focs d'Artifici*, que va resultar un èxit i, sense esperar-ho, vaig despertar l'interès de l'editorial Sikorski de Berlín. Aquest vot de confiança internacional em va possibilitar conèixer nombrosos directors i orquestres i vaig aprendre moltíssim. El meu somni es va fer realitat quan menys el buscava. ➤

2

MAY ZIRCUS

AT: També data d'aquells anys l'inici de la teva activitat com a compositor de música de cinema, oi?

FC: Jo vaig acabar de forma paral·lela els estudis de composició per a cinema i televisió amb una beca de "la Caixa"-DAAD, però vaig posar l'accent a la música de concert, que és la que més m'atrau. De tota manera, he tingut la sort d'orquestrar gairebé seixanta bandes sonores diferents i participar com a compositor en alguna producció, sovint amb música totalment clàssica, però d'altres amb música per a videojocs, on hi ha efectes sonors dels quals em passen mostres i em demanen que ho tregui d'oïda. Ha estat un aprenentatge i una experiència constant que em permeten escriure en llenguatge simfònic amb facilitat, però també he vist que imitar les maneres de fer d'altres compositors i haver de convèncer els productors de l'ús de determinats instruments no em dona tota la llibertat que té la música de concert. Tot i això, el món audiovisual m'aporta moltíssim i no em tanco a res.

“EM MIRO LA TECNOLOGIA AMB FASCINACIÓ I ESPERIT CRÍTIC”

AT: De la mateixa manera que la tecnologia ha evolucionat ràpidament aquests últims anys, ¿ho ha fet també la teva música? En què estàs treballant actualment?

FC: I tant, cada dia aprenc coses noves, però l'essència, el desig i la intuïció són les mateixes que quan tenia quinze anys. Darrerament he descobert la música de ballet –n'he escrit dos per a orquestra de cambra– i em fa il·lusió seguir en aquest gènere, així com algun dia poder escriure una òpera. De fet, ara en faré una de petit format que s'estrenarà a Heidelberg l'any que ve.

AT: Com definiries la inspiració i allò que vols transmetre amb la música?

FC: Sempre hi ha un desig de dir quelcom suggeridor, de sentir-te embolcallat pel propi univers sonor. Vull que la meua música commogui, que digui coses més enllà del que estem acostumats a sentir, i m'agrada que l'oïent pugui sentir que vola molt alt, que és una de les crítiques més boniques que m'han fet. Mai no havia tingut tants encàrrecs de cop i també m'adono que la incertesa m'acompanya sempre fins que aconseguixo que m'aparegui la idea que

LA PRESÈNCIA DE FERRAN CRUIXENT A LA TEMPORADA DEL PALAU

La proposta de programació del Palau de la Música entorn de l'obra de Ferran Cruixent inclou moments destacats, com l'estrena a Catalunya del *Concert per a percussió i orquestra "Focs d'Artifici"*, que interpretaran el solista Kai Strobel i la Simfònica del Vallès. L'orquestra que dirigeix Xavier Puig també encetarà temporada amb una obra d'encàrrec. Com no podia ser altrament, un encàrrec per al Cor de Cambra del Palau –que també n'interpretarà *Advent*, sobre poema de Rainer M. Rilke– contribuirà a ampliar el seu catàleg de música coral, mentre que el baríton Konstantin Krimmel i el Mandelring Quartett oferiran *Post lucem* i l'estrena de *Metavers I*. L'endemà, el mateix Krimmel i Ammiel Bushakevitz també afrontaran les *13 miniatures. Binary i Miralls* seran oferts pel Duo Shalamov i el percussionista Miquel Vich al Petit Palau.

DANAIL RACHEV

3

estic buscant. Un cop em poso a escriure, soc ràpid, però ho he de tenir clar. Des de petit he traduït mentalment en notes el paisatge sonor que m'ha envoltat, com si fos un joc, i sempre tinc alguna obra nova al cap. Més enllà d'això, però, sempre he sentit que el més important són la meua parella, que m'acompanya des dels disset anys, i les meves filles, i poder gaudir cada instant de la vida amb elles. He hagut d'aprendre a ser sempre creatiu, ja sigui cuinant o canviant bolquers... ✍

UN COMPOSITOR FORMAT EN LA MÚSICA CORAL

Des de petit, les aptituds de Ferran Cruixent per la música van cridar l'atenció dels seus mestres. *"Quan només tenia quatre anys una professora va donar als meus pares un sobre amb uns quants diners i informació d'escoles de música, per indicar-los en què els havien de gastar".* Aquella mestra dirigia un dels cors de l'Agrupació Cor Madrigal i va adreçar-lo a L'Esquellerinc. *"Recordo els concerts de Nadal en què ens dirigia Manel Cabero i també que, als onze anys, em van escollir per cantar un solo en una obra de Narcís Bonet i per participar en la Passió segons sant Mateu dirigida per Gardiner al Palau".* Després del canvi de veu, Cruixent va passar per les files del Cor Albada i va seguir Cabero a la Capella de Santa Maria del Pi. Quan, el 1999, va marxar a estudiar a Alemanya, el primer que va fer va ser incorporar-se al cor de la universitat.

CCMA

- ❶ Ferran Cruixent diu sobre la inspiració: *"Des de petit he traduït mentalment en notes el paisatge sonor, com un joc"*. ❷ El compositor i Kazushi Ono durant els assajos de *Human brother* amb l'OBC (2019). ❸ El percussionista Peter Sadlo va encarregar i estrenar *Focs d'Artifici* (2011). ❹ Ferran Cruixent (dreta) als onze anys, solista d'*Ho sap tothom i és profecia* de Narcís Bonet.

QUIM ROSER

MÚSICA PER A FUTURS (O NO NECESSÀRIAMENT) MELOMANS

DESPRÉS DE MÉS DE DUES DÈCADES D'EXPERIÈNCIA, ELS PROGRAMES FAMILIARS I EDUCATIUS DE LES INSTITUCIONS MUSICALS APOSTEN PER UNA OFERTA CONCEBUDA COM UNA EXPERIÈNCIA D'APRENENTATGE GLOBAL QUE VA MÉS ENLLÀ DE LA VISITA A LA SALA DE CONCERTS.

TEXT Ana María Dávila

No omple titulars ni se situa entre les propostes més destacades de la temporada musical, però és un dels vessants més estratègics de la programació de teatres i auditoris. Fins i tot els festivals d'estiu ho tenen en compte. Des de fa més de vint anys totes les institucions musicals –grans o petites– d'arreu del territori elaboren una oferta específica perquè infants i joves gau-

deixin de la música, tot fent d'aquesta experiència una eina de descoberta cultural i emocional.

El ventall de possibilitats és enorme i arrenca amb espectacles concebuts fins i tot per als infants abans de néixer, amb concerts o tallers per a embarassades. A partir d'aquí, travessa totes les franques d'edats i s'estén també per totes les estètiques i els gèneres musicals, des de l'òpera al flamenc, de la música clàssica a la creació més contemporània, en una experiència que es pot viure tant en família com acompanyats dels centres escolars.

Després del parèntesi de la pandèmia, la normalitat plena retorna aquest curs 2022-23, al llarg del qual es podran veure propostes tan singulars com un maridatge entre música i gastronomia (*La cuina de Rossini*) o una aproximació a Txaikovski a través del jazz (*El trencajazz*), ambdues al Gran Teatre del Liceu; una immersió en la música contemporània (*Out of the Cage*) i una altra en la música tradicional llatinoamericana (*Maaambo!*), a l'Auditori de Barcelona, o la descoberta de la música del *Meravellós Mahler!*, al Palau de la Música Catalana. I per als més menuts de la casa tampoc falten programes específics, com el conegut *MaMeMi Mozart* o els més recents *Twinkle, Twinkle, Baby's Star* i *BaBeBra Mozart*, que estrenarà enguany aquesta darrera institució. ➤

“ELS SERVEIS EDUCATIUS SOM COM UNA MENA DE LABORATORI D'R+D D'AUDICIÓ”

L'AUDITORI

ANTONI BOFILL

EINA DE CREIXEMENT

Sorgida inicialment per despertar l'interès per la música en la quitxalla i contribuir així a la formació de futurs melòmans, aquesta oferta es perfila avui com una eina de creixement imprescindible per a l'ésser humà, amb un impacte que va més enllà dels seus petits usuaris i que irradia a la família, el seu entorn i, en general, tota la societat.

“Som una mena de laboratori d'R+D de l'audició, perquè hem d'estar en constant revisió i adaptació per donar resposta a les necessitats socials, educatives i artístiques que té la comunitat”, assenyala Gemma Canadell, directora del Servei Educatiu del Palau de la Música Catalana, institució que acumula molts anys d'experiència oferint audicions per a infants, entre les quals espectacles històrics com és En Jan Titella o l'innovador, al seu dia, Bim Bom, nadons al Palau. “Inicialment, aquests espectacles eren més aviat una audició guiada. Ara el que oferim és una experiència artística, en la qual tothom, infants i adults, se sentin interpel·lats”.

Aquest concepte va estar en la gènesi de l'èxit –i posteriorment, modèlic– projecte educatiu que posà en marxa l'Auditori de Barcelona, tot just en obrir portes, el 1999. *“Vam dissenyar un projecte molt ambiciós, de molta qualitat i a llarg termini, en el qual buscàvem impactar tant els nens com els mestres i les famílies”,* recorda Assumpció Malagarriga, artí-

fex d'aquella iniciativa, que té en el projecte participatiu Cantània un dels grans referents.

De la mateixa manera, quan el Gran Teatre del Liceu ressorgí de les cendres de l'incendi del 1994, la creació d'una nova oferta, el Petit Liceu, ocupà un lloc destacat en el full de ruta d'aquell Liceu de tots. *“El concepte inicial tenia la finalitat que els nens i nenes anessin al Teatre. Per això es van crear espectacles que han esdevingut clàssics, com La petita Flauta Màgica o Els músics de Bremen. Assolint aquest objectiu, ara el que es vol és que aquesta experiència esdevingui una oportunitat educativa global, que entén l'espectacle com un procés i no com una fita que s'acaba en el moment en què els nens venen al Liceu”,* afirma Antoni Pallarés, cap del Departament Social i Educatiu del Teatre.

RESPOSTA A LA SOCIETAT

Confeccionar una programació d'aquest tipus no és una tasca fàcil. A més de copsar l'atenció dels infants –*“i per això no cal fer ximpleries a l'escenari, sinó deixar que la música esdevingui l'única protagonista”,* adverteix Assumpció Malagarriga–, cal adequar l'oferta a les noves exigències de la societat.

“Els concerts es preparen molt per poder donar resposta a les necessitats educatives, tant de les famílies com de les escoles. Per exemple, Twinkle, Twinkle, Baby's Star és un espectacle que combina cançons populars catalanes i angleses perquè ara la societat dona molta importància a l'aprenentatge dels idiomes”, explica Canadell, que insisteix

LA IMPORTÀNCIA DE LA PREPARACIÓ PRÈVIA

◆ Assistir a aquests concerts amb una preparació prèvia és clau per poder gaudir plenament de l'experiència. Per aquesta raó, les institucions acostumen a posar a disposició de pares i educadors materials didàctics vinculats als seus programes a les corresponents plataformes digitals. Així i tot, la feina dels mestres esdevé fonamental.

Carme Castelló, docent de l'Escola Sant Felip Neri, acumula una llarga experiència portant alumnes –des dels tres anys fins a quart d'ESO–

a les diferents propostes que ofereix la ciutat. *“Els nostres alumnes assisteixen a un concert a cada curs de la seva vida escolar. Cada any escullo un programa diferent vinculat a diferents aspectes de l'aprenentatge musical”,* explica la mestra.

“El treball previ és molt important, perquè dona una emoció diferent. Normalment, jo jugo a plantejar preguntes que ells han de respondre després de veure l'espectacle. Es tracta d'anar a gaudir aprenent”, declara la

professora, que percep com els nens *“viuen aquesta experiència amb una enorme il·lusió. Fins i tot hi ha els que venen mudats per anar al concert”.*

Castelló també valora molt positivament els projectes participatius, com la històrica Cantània de l'Auditori o el més recent El monstre al laberint. *“Tinc alumnes que després de participar hi m'han dit: «M'ha agradat ser-hi, però no cantar». No importa. El que compta és despertar en ells una curiositat i que estiguin oberts a tot”.*

ANTONI BOFILL

ANTONI BOFILL

que la idea “no és que els nens vinguin a una masterclass, sinó que s’ho passin bé amb una experiència artística impactant i de qualitat. I a partir d’això la descoberta esdevé espontània”.

Amb el seu nou programa el LiceuAprèn, el coliseu barceloní ha emprès un camí “que situa el tema educatiu com una vessant estratègica i transversal a tota l’activitat del Teatre”, afirma Pallarès. “La idea és oferir no només espectacles, sinó un compromís en la millora educativa a través de l’art i de la música. Es tracta de veure l’espectacle com un procés global d’aprenentatge, amb una preparació prèvia i un treball posterior, que són tan importants com el concert en si mateix. La societat està canviant i si no ens preparem per quelcom més que anar a un concert, no n’hi haurà prou”.

“CAL VEURE L’ESPECTACLE COM UN PROCÉS GLOBAL D’APRENENTATGE I NO COM UN FI EN SI MATEIX”

Tots els responsables d’aquests serveis coincideixen, a més, que formar futurs melòmans no és l’objectiu final. La qüestió és fomentar una bona experiència sensitiva. “El que importa és el que s’emporta cadascú en cada moment. No es tracta tant de treballar pel futur de la música, sinó d’aconseguir que la música ajudi els nens a ser feliços en cada moment”, conclou Assumpció Malagarriga. 📖

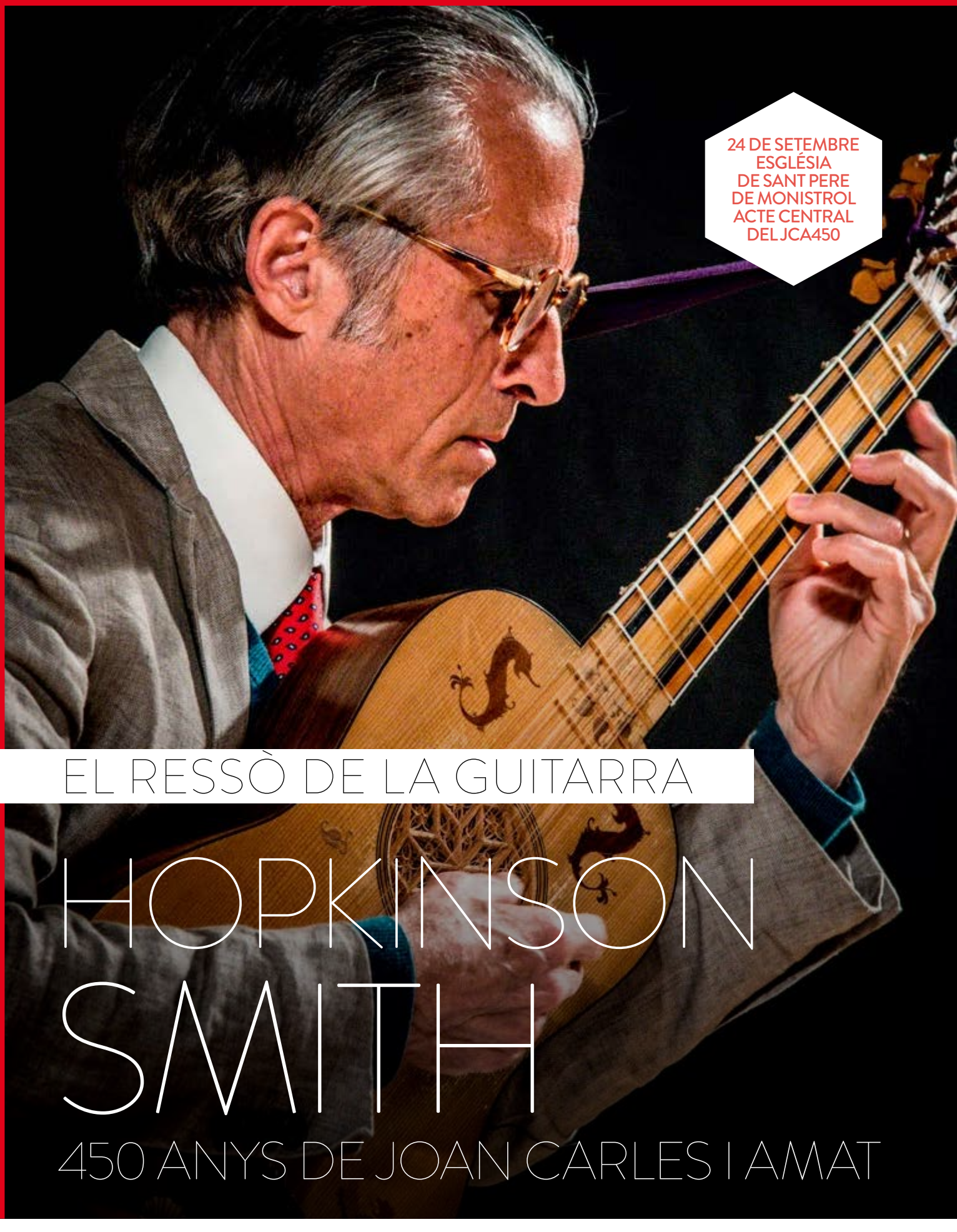
ESCRIURE PER A NENS

❖ Si sortir a l’escenari davant el públic infantil pot ser tota una prova per als intèrprets, compondre música per als infants també és un repte exigent. Marc Timón, compositor convidat del Palau de la Música Catalana la temporada 2021-22, coneix bé aquesta feina. Autor dels arranjaments de l’espectacle per a nadons *Twinkle, Twinkle, Baby’s Star* i de la nova proposta *BaBeBra Mozart* que s’estrena el 29 d’octubre, Timón és categòric a l’hora d’afirmar que cal “oferir als infants el mateix que al públic adult, sense paternalismes ni concessions, i sense buscar cap mena de simplificació que ens porti a la carrincloneria”.

Timón veu els nens com “esponges”, orelles verges que poden gaudir de qualsevol tipus de música sense els prejudicis dels adults. “L’error és suposar que els nens no tenen prou maduresa per sentir segons quines músiques. I això és fals. Res de suavitat i melodies dolces: a un nadó li podries posar Bartók i les dissonàncies li semblarien la mar de naturals”.

IL·LUSTRACIONS DE ZUZANNA CELEJ

- 1 La cuina de Rossini amb direcció escènica de David Selvas i 5 Meravellós Mahler! amb direcció musical de Pedro Pardo són dos espectacles presentats recentment.
- 2 6 Ma mère l’oye, una obra concebuda per Maurice Ravel per als nens, és l’origen de l’espectacle L’OBC balla Ravel, presentat per L’Auditori. 3 Twinkle, Twinkle, Baby’s Star amb arranjaments de Marc Timón, és un espectacle adreçat principalment a nens de 0 a 3 anys. 4 Espectacles com La petita Flauta Màgica, signat per Comediants i estrenat el 2001, han esdevingut clàssics de la programació.

24 DE SETEMBRE
ESGLÉSIA
DE SANT PERE
DE MONISTROL
ACTE CENTRAL
DEL JCA450

EL RESSÒ DE LA GUITARRA

HOPKINSON
SMITH

450 ANYS DE JOAN CARLES I AMAT

MONISTROL CELEBRA EL 450 ANIVERSARI DEL NAIXEMENT D'UNA PERSONALITAT MOLT SINGULAR DEL NOSTRE BARROC: JOAN CARLES I AMAT. UN MÚSIC POLIFACÈTIC QUE ESTÀ A L'ARREL DE L'ESCOLA DE GUITARRA CATALANA.

TEXT Mònica Pagès i Santacana

MÒNICA PAGÈS: Què representa Joan Carles i Amat per a un guitarrista?

HOPKINSON SMITH: Implica tota una tradició no escrita per a guitarra. Mudarra, Fuenjala, per exemple, van ser *vihuelistas*, feien fantasies de *vihuela*. La guitarra, en canvi, és un instrument que prové de la música popular, és un instrument de corda que es fa sonar amb els cops dels dits, rasant les cordes.

Ha estat sempre l'instrument adequat per fer l'acompanyament musical de cançons i de danses, del que de vegades s'anomena "repertori lleuger". En canvi, la *vihuela* és un instrument més íntim, més erudit, polifònic. Aconsegueix un misticisme musical que té a veure amb el so i amb el tipus de composició.

La guitarra va ser un fenomen musical que va anar en paral·lel al de la *vihuela*. En aquell moment es va popularitzar a tota la societat, no únicament als pobles, sinó a tot el territori espanyol. I Carles i Amat en va ser un dels impulsors, d'això. La va fer més accessible a tothom, perquè va saber ensenyar a fer-hi els acords i acompanyar amb aquest instrument.

MP: ¿Com situem a la història el seu tractat, amb la perspectiva de quasi cinc-cents anys?

HS: Evidentment, la guitarra també és un instrument que ha evolucionat al llarg del temps, encara que no ens ho sembli. Cinquanta anys més tard que Carles i Amat, a mitjan segle XVI, tenim un altre tractadista d'aquest instrument: Juan Bermudo. Deia que la guitarra s'utilitza principalment per acompanyar aquest estil "colpejat" de romances i que tenia dues afinacions diferents: el *temple nuevo* i el *temple viejo*. Al segle XVI van treure un dels quatre ordres dobles que tenia la guitarra i en van deixar tres i la primera corda senzilla. A Itàlia hi ha diverses fonts molt poc després. Els primers llibres per a guitarra

golpeada són de Montesinos. Brisegno va publicar-ne un altre a París en castellà, *Para acompañar con rasgueo*, amb acords i ritmes. La font més important a Espanya és Santiago de Murcia, ja al segle XVIII. Després, cap al 1800, tots els instruments d'aquest tipus es van transformar en els sis ordres que coneixem. Canvien també l'estètica de les cordes senzilles. Les cordes

d'abans del XIX eren més refinades. En aquell moment, desapareix el llaüt i la *vihuela*, perquè la lleugeresa de la doble corda de l'Ancien Régime, abans de la Revolució Francesa, era massa preciosa per al món modern.

MP: ¿Ens podria resumir breument les idees que vol transmetre en aquest tractat?

HS: Són regles per trobar l'acord de cada tonalitat. Es donava per descomptat que la persona que volia tocar la guitarra coneixia les melodies i el tractat li servia de pauta per fer l'acompanyament. S'ha reeditat diverses vegades al llarg de la història, per això encara el coneixem.

MP: Com a deixeble d'Emili Pujol i màxim exponent actual de la seva escola, què es manté d'aquesta tradició en la interpretació de la guitarra o dels instruments de corda polsada?

HS: Emili Pujol va ser un dels primers a ressuscitar el repertori per a *vihuela*. Estava molt interessat en els instruments antics, en la guitarra barroca i en el llaüt. Va fer transcripcions per a guitarra moderna, perquè en aquell moment no es tocava amb instruments originals com ara, llavors no existien i per això va adaptar aquest repertori a la guitarra de sis cordes. Ara la gent s'adona de la bellesa que té la música antiga i com els enriqueix. Avui en dia és un tipus de música que la pot entendre i sentir tothom, per això hi ha més reptes i tasques per dur a terme. Cal obrir l'àmbit del públic per difondre la música. ➤

CARLES I AMAT
VA SER EL PRIMER
A PUBLICAR UN
MÈTODE PER A
AQUEST INSTRUMENT
A EUROPA

MP: Quines obres destacaria de totes les que va compondre?

HS: Malauradament, no conec les obres que va compondre. No s'han difós suficientment. És una cosa que valdria la pena fer al llarg d'aquest any d'aniversari.

MP: Quina opinió té de la preservació del seu llegat i de la transmissió actual de mestres antics com ell?

HS: La història és important. Aquest aniversari de Joan Carles i Amat a Monistrol és un bon motiu per obrir-lo al món musical

actual. Sempre estem descobrint noves dimensions i hem d'estar oberts i seguir noves iniciatives de les persones que tracten de mantenir aquests fils històrics amb figures importants com la seva. Carles i Amat no va ser únicament important en el món de la música, també ho va ser com a escriptor i fins i tot en el camp de la medicina! Hi ha molts metges a la història de la música, perquè és una professió amb un nivell de sensibilitat molt alt.

FONS DEL MUSEU DE LA MÚSICA DE BARCELONA

2

QUÈ ÉS JCA450?

Amb l'epicentre a Monistrol, l'Associació Joan Carles i Amat, amb la sigla JCA450 i amb el suport de diverses entitats i del Departament de Cultura ha organitzat la celebració de 450è aniversari del naixement de Joan Carles i Amat (1572-1642), autor del primer tractat de guitarra d'Europa i una figura singular de la nostra història en el camp de la música, però també com a escriptor i com a metge. Tot un "home del Renaixement" a la cultura catalana.

L'acte central serà el 24 de setembre, a les 21 hores, a l'església de Sant Pere de Monistrol de Montserrat amb l'actuació del degà internacional de la guitarra, el mestre Hopkinson Smith, que tocarà també el llaüt i la guitarra de cinc cordes i que comptarà amb la participació de l'actriu Sílvia Bel llegint els *Aforismes* de Joan Carles i Amat.

Des de llavors fins a finals d'any, tindran lloc diverses activitats, amb conferències i concerts en espais com el Born CCM, el Museu de la Música, la Universitat de Barcelona, la Universitat de Lleida i de nou a Monistrol. Tota la informació es pot trobar a www.associaciojca.org.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

3

UNA LLEGENDA VIVA

Hopkinson Smith és el degà mundial de la interpretació dels instruments antics de corda polsada, com la viola de mà, el llaüt i la guitarra. Nascut a Nova York el 1946, es va graduar en música per la Universitat de Harvard i va ser un dels deixebles destacats d'Emili Pujol. També va perfeccionar el seu coneixement del llaüt amb el mestre suís Eugen Dombois. De fet, la seva trajectòria artística ha quedat vinculada amb aquests dos països. Va ser un dels membres fundadors d'Hespèrion XX, la formació instrumental creada per Jordi Savall i Montserrat Figueras el 1974 per a la interpretació del repertori renaixentista. Des dels anys vuitanta s'ha centrat en les obres per a aquests instruments sols, en els

compositors espanyols per a guitarra i viola de mà, en els compositors del Renaixement i Barroc francès per a llaüt i en la música antiga anglesa, italiana i alemanya, de la qual ha fet enregistraments que han estat premiats amb el Diapason d'Or. El seu arranjament per a llaüt de les *Sonates i Partites per a violí sol* de Johann Sebastian Bach ha estat una de les seves fites artístiques més aclamades. A més d'impartir classes magistrals arreu del món, Hopkinson Smith és un dels professors més destacats de la Schola Cantorum Basiliensis, la prestigiosa institució d'ensenyament musical de Basilea, on resideix des de fa molts anys.

DOLORES IGLESIAS/FUNDACIÓN JUAN MARCH

4

MP: Quin programa ha elaborat per a aquesta celebració?

HS: Tocaré dos registres molt diferents. El primer no té res a veure musicalment amb Carles i Amat, directament; és el que toco recentment, que es tracta d'un descobriment de les primeres col·leccions per a llaüt que hi va haver a França i a Itàlia. El llaüt arriba amb un repertori continuat al llarg del temps i molt elaborat, no és gens primitiu. Aquesta serà la part principal. També tocaré Gaspar Sans, autor del segle XVII, per introduir la guitarra i la seva influència popular. Aquest seria l'esperit de Carles i Amat. ♪

1 Nascut a Nova York, Hopkinson Smith es va establir a Europa als anys setanta mogut pel seu interès per instruments com el llaüt, la guitarra barroca o la viola de mà. 2 Retrat d'Emili Pujol. 3 Portada del *Tractat de guitarra*. Editat per Gabriel Bro a Girona el 1745. 4 Hopkinson Smith és considerat el degà dels intèrprets d'instruments de corda polsada del Renaixement i el Barroc.

bcn
classics

Palau de la Música
L'Auditori

22/23

Nova
temporada!
#tornalapassió

Abonament
temporada
des de
186€

Entrades i
abonaments
bcnclassics.cat
Tel 93 342 61 75

@bcnclassics

25.10.22

L'AUDITORI

**Yo-Yo Ma
Kathryn Stott**
Schumann i Falla

08.11.22

L'AUDITORI

Rèquiem de Verdi
Cor i Orquestra Simfònica de Milà
Claus Peter Flor

28.11.22

PALAU DE
LA MÚSICA

Zubin Mehta
**Orquestra Simfònica de la
Ràdio de Baviera**
La cinquena de Mahler

14.12.22

L'AUDITORI

Yuja Wang
Philharmonia Orchestra
Santtu-Matias Rouvali
Rakhmàninov i Txaikovski

17.02.23

PALAU DE
LA MÚSICA

Evgeni Kissin
Bach, Mozart, Debussy i Rakhmàninov

24.03.23

PALAU DE
LA MÚSICA

Scheherezade
Denis Kozhukhin
Orquestra Simfònica de la Ràdio de Frankfurt
Alain Altinoglu

13.04.23

L'AUDITORI

**Concierto de Aranjuez
i Bolero de Ravel**
Pablo Sáinz-Villegas
Orquestra Nacional Belga
Josep Vicent

31.05.23

PALAU DE
LA MÚSICA

**La Júpter de Mozart
i l'Heroica de Beethoven**
Orchestre des Champs-Élysées
Philippe Herreweghe

07.06.23

PALAU DE
LA MÚSICA

**Les quatre estacions
de Verdi i Vivaldi**
I musici

TRITÓ

IBERMÚSICA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

inaem

PALAU DE LA MÚSICA
ORFEO CATALÀ

L'AUDITORI
BARCELONA

7
ARTES

CatMúsica

SE2
CATALUNYA

LA VANGUARDIA

EFEMÈRIDE

CENTENARI DE LA COBLA BARCELONA

UN INSTRUMENT D'EXPERIMENTACIÓ CREATIVA

TEXT *Albert Fontelles Ramonet*

enguany es commemora el centenari de la fundació de la Cobla Barcelona, una institució que va contribuir a configurar el panorama musical català i a la modernització del país.

Durant la dècada del 1910, Barcelona va veure sorgir un conjunt d'iniciatives impulsades per grups socials i artistes delestrosos d'una evolució que compartien un mateix objectiu: situar la cobla a les sales de concerts. El lligam dels concursos de composició, que fomentaven l'expertesa i el rigor entre els compositors, amb la programació de les obres guardonades als diferents cicles de concerts, que posicionaven la cobla en auditoris, descriu un ventall ideològic de pràctiques musicals que promouien la transformació de la concepció de sardana i ampliaven les possibilitats expressives de la cobla, amb un repertori de forma més o menys lliure, proper als repertoris cambrístics i simfònics.

La Cobla Barcelona es va fundar el 1922 amb l'objectiu d'especialitzar-se en la música per a cobla de concert i de consolidar la visió d'aquesta agrupació musical entesa en tant que formació orquestral. Durant els primers anys va estar dirigida per Josep Gravalosa i Josep Serra i va comp-

tar amb l'assessorament artístic de Joan Lamote de Grignon. Avui dia no hi ha dubte de la vinculació entre els ideals del Noucentisme i la tasca desenvolupada per la cobla, tant per les motivacions que en van provocar la fundació com pels resultats que va aconseguir.

En pocs anys la formació va assolir un protagonisme important a la vida cultural catalana. Va actuar en espais emblemàtics, com el Palau de la Música Catalana o el Palau Nacional de Catalunya, i va estrenar obres de prominents compositors catalans, com Juli Garreta, Ricard Lamote de Grignon, Enric Morera, Francesc Pujol, Baltasar Samper, Josep i Joaquim Serra, Eduard Toldrà o Amadeu Vives. El 1932 la Generalitat va atorgar-li la distinció de Cobla Oficial de la Generalitat de Catalunya, tot convertint-se en una de les poques institucions musicals que durant la Segona República va rebre cobertura institucional. També va participar en esdeveniments d'abast internacional, com l'Exposició Iberoamericana de Sevilla (1929), Exposició Internacional de Barcelona (1929), actes del primer aniversari de la República celebrats a Ma-

drid (1932), XIV Festival de la Societat Internacional de Musicologia (1936), Gala de la Danse International celebrada al Grand Palais des Champs Élysées (1937) o la inauguració del Pavelló de la República de l'Exposició Internacional de París (1937), on la sonoritat de la cobla va mesclar-se amb la presentació pública del *Guernica* de Pablo Picasso.

La Coblars Barcelona va ser considerada una entitat amb un alt valor educatiu que contribuïa a la difusió de les obres que formaven el canó específic de la cobla, juntament amb les més innovadores. La formació va utilitzar diferents tipologies d'actuació –ballades, concerts, retransmissions radiofòniques, representacions escèniques, vetllades poètiques– per interpretar un determinat tipus de sardanes, que ells anomenaven “selectes”, “musicals” o “de concert”, i que a causa d'unes característiques estètiques eren més adients per ser escoltades que no pas per ser ballades. A la vegada, va ➤

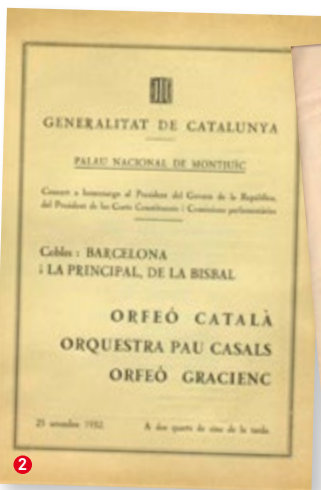
**LA COBLA BARCELONA
VA SER CONSIDERADA
UNA ENTITAT MUSICAL
AMB UN ALT VALOR
EDUCATIU**

STRAVINSKY, STRAUSS, FALLA I LA COBLA BARCELONA

Les autoritats musicals que van visitar Barcelona durant la dècada del 1920 van conèixer la Coblars Barcelona en les audicions de música catalana que s'organitzaven en honor seu. El 1924 Igor Stravinsky, després d'escoltar *Juny i Llicorella* de Juli Garreta al pati de l'Ateneu Barcelonès, no pogué estar-se d'exclamar: “Ah! Ça c'est fort, c'est beau!”. L'any següent la formació va participar en la sessió íntima en honor de Richard Strauss. Així ho va recordar el tenora solista de la cobla, Albert Martí: “Richard Strauss, en acomiadar-se, va dir-nos que la més grata impressió que s'emportava de la nostra

ciutat, era la d'haver oït la Coblars Barcelona”. El 1927 Béla Bartók va assistir a un concert de la Coblars Barcelona al Palau de la Música Catalana i el mateix any Manuel de Falla va escoltar-la des del Teatre Olympia. Aquestes audicions, enteses com a accions de política cultural, van contribuir a projectar atenció i visibilitat a la formació. Alhora, van encarnar la idea que un conjunt instrumental, imaginat com antic i català, podia ésser revestit de modernitat o, fins i tot per alguns, d'avantguarda, una determinada concepció que dialogava amb la tradició i que encaixava amb els ideals del neoclassicisme musical.

COL·LECCIÓ PARTICULAR ENRICH MANOSAS

CEDOC

COL·LECCIÓ PARTICULAR ENRICH MANOSAS

CEDOC

Y mesclar-les amb altres composicions escrites per a cobla –idees per ser interpretades en auditoris– amb el convenciment que determinades músiques estaven dotades de capacitat educativa i transformadora. Aquesta barreja va implicar la reconsideració de la sardana com a forma vàlida per a concert i va fomentar la idea que una cobla també es podia erigir en un model orquestral, a partir de la interpretació d'obres –sardanes, glosses i composicions de tema lliure– creades des d'aquest punt de vista.

Al llarg dels anys la formació va mantenir un vincle especial amb l'Orfeó Català, el Palau de la Música Catalana i amb Francesc Pujol, a qui consideraven un autèntic conseller artístic. La cobla va actuar en nombroses ocasions a la sala modernista, on va estrenar composicions tan emblemàtiques com *La maledicció del comte Arnau* d'Eduard Toldrà o *Impressions camperoles* de Joaquim Serra, una obra trencadora que des-

AVUI DIA NO HI HA DUBTE DE LA VINCULACIÓ ENTRE ELS IDEALS DEL NOUCENTISME I LA TASCA DESENVOLUPADA PER LA COBLA BARCELONA

afiava els convencionalismes de la música per a cobla i que el crític Baltasar Samper va qualificar "*de frescor i encís admirable*". La Cobla Barcelona i l'Orfeó Català van fer una gran quantitat de recitals plegats, entre els quals destaquen les audicions celebrades a l'Exposició Iberoamericana de Sevilla el 1929 o els concerts en honor del Comitè Olímpic Internacional celebrats al Palau Nacional de Catalunya el 1931, en què el cor i la cobla van estrenar *El cant del poble* d'Amadeu Vives i Josep Maria de Sagarra.

Durant la Guerra Civil, la cobla va fer dues gires per Europa. El 1938 va emmudir. Durant el franquisme es refundà en un context molt diferent, tot coincidint amb una nova generació de músics, com Manuel Oltra, Fèlix Martínez-Comín o un jove Antoni Ros Marbà. Esperem que aquest any, que es commemora el centenari de la Cobla Barcelona, serveixi perquè les generacions d'avui ens emmirallem en un moment històric en què la cobla i la música que l'envoltava ocupava espais de prestigi i en què intèrprets, compositors i espectadors reivindicaven la vessant creativa i artística d'aquesta formació catalana, única al món. **▮**

CENTENARI DE MANUEL OLTRA AL PALAU

La Cobla Barcelona va estrenar la *Rapsòdia per a piano i cobla* de Manuel Oltra al Palau de la Música, una obra que tornarà a sonar el 15 de novembre en el marc del concert commemoratiu del centenari del naixement del compositor. En aquesta ocasió, serà interpretada per

la Cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona i el pianista Albert Guinovart. A més a més, entre els mesos d'octubre i gener, es podrà visitar al Foyer del Palau una exposició que recorrerà la història de la música per a cobla a la sala modernista i que alhora commemorarà el centenari de la Cobla Barcelona.

1 La Cobla Barcelona al Palau de la Música Catalana, 1930. 2 Programa del concert de la Cobla Barcelona, La Principal de la Bisbal, l'Orfeó Català, l'Orquestra Pau Casals i l'Orfeó Gracienc en honor del president de la República, el setembre del 1932. 3 Programa de la ballada en honor de Juli Garreta realitzada al Bar Amigó, el

setembre del 1923. 4 La Cobla Barcelona al vestíbul del Teatre de l'Exposició Iberoamericana de Sevilla, el maig del 1930. 5 Targeta de promoció de la Cobla Barcelona, a la dècada del 1930. 6 Concert de la Cobla Barcelona i l'Orfeó Català a la plaça San Fernando de Sevilla, el maig del 1930.

FUNDACIÓ
ÒPERA
CATALUNYA

AVANÇAMENT TEMPORADA 2022-2023

35è CICLE ÒPERA A CATALUNYA

40a TEMPORADA D'ÒPERA A SABADELL

DON GIOVANNI

de W.A. Mozart

Octubre - Novembre 2022

GALA "40 ANYS D'ÒPERA"

Festa de celebració del 40è aniversari
de l'Associació d'Amics
de l'Òpera de Sabadell
2 de desembre de 2022

MADAMA BUTTERFLY

de G. Puccini

Febrer - Març 2023

IL TROVATORE

de G. Verdi

Abril - Maig 2023

Som

Associació d'Amics
de l'Òpera de Sabadell

40 ANYS

Orquestra

simfònica

del Vallès

B Sabadell
Fundació

Fundació
FLUIDRA
Lleugar i Inar Planes

A photograph of Emilio Moreno, an elderly man with a bald head, wearing a light blue sweater over a collared shirt. He is holding a violin and bow, looking slightly to the right. The background is a simple interior with a window. The text is overlaid on the image.

EMILIO MORENO

TRENTA
ANYS DE
LA REAL
CÀMARA

"LA DIFICULTAT DE REPRODUIR
ADEQUADAMENT LA MÚSICA ANTIGA
N'AFÀVOREIX LA LECTURA HISTÒRICA"

ENTREVISTANT EMILIO MORENO ES CONSTATA UN VAST CURRÍCULUM DE RECERCA RIGOROSA DE LA MÚSICA DELS SEGLES PASSATS, DELIT PER A LES OÏDES DELS MELÒMANS D'AVUI. EL VIOLINISTA DESITJA MÉS AFICIÓ I MILLORS MITJANS AL NOSTRE PAÍS.

TEXT *Josep Maria Codina*

JOSEP M. CODINA: Enguany La Real Cámara fa trenta anys, un bon moment per mirar enrere i fer balanç de la feina feta. Com va néixer el grup?

EMILIO MORENO: Al final dels anys setanta vaig anar a estudiar a la Schola Cantorum Basiliensis, a Suïssa, on vaig coincidir amb gent de molts països i tothom reivindicava el seu. I jo, que en aquella època era dels pocs espanyols que anaven a estudiar a fora la música antiga, tenia poc per reivindicar. Allà vaig descobrir la música patrimonial de la Península Ibèrica. Després dels estudis, a Madrid em van demanar que fes un grup de músics nacionals per a uns concerts. Vam rescatar programes de música que no s'havien fet i vam decidir que continuariem treballant plegats. I ja portem molt de temps, han passat moltes persones pel grup, però la idea fonamental de La Real Cámara ha estat sempre el treball del repertori patrimonial. Hem rescatat molta música perduda i autors desconeguts. Per sort ja no som els únics.

"HEM RESCATAT MOLTA MÚSICA PERDUDA I AUTORS DESCONEGUTS. PER SORT JA NO SOM ELS ÚNICS"

JMC: Ha elaborat una tasca ingent amb Corselli, Boccherini...

EM: A mi m'interessava la Península: músics portuguesos, catalans, bascos, andalusos... Boccherini és italià, però va arribar a Madrid amb vint-i-cinc anys i ja no se'n va moure. Però també hi ha noms de gent d'aquí que no els donem importància, com José de Nebra, Rodríguez de Hita, els germans Pla... També considero música patrimonial una part del que llavors es deia la Nueva España (Mèxic), Lima, Bogotá... La música que es feia a Madrid, Barcelona o Sevilla arribava allà en el temps que triga un vaixell a fer el viatge i tenia una difusió extraordinària; músics com Ignacio de Jerusalén, Sumaya... I és molt interessant el

moviment de músics catalans a Madrid després de la Guerra de Successió: el virrei espanyol a Catalunya s'hi emportà Manalt, Reixach o Teixidó; a la Real Capilla hi havia els Rosquellas, els germans Pla...

JMC: Què sol ignorar la gent sobre la música antiga i voldria que es tingués present?

EM: És complicat. El músic té una feina doble: d'una banda, tenim una funció d'entreteniment del públic; som una part important de la vida social que és el lleure, i és molt important, tant com la segona funció, que és l'educativa.

El problema és que no pots ser educatiu constantment, perquè pots avorrir, i has de trobar aquest balanç. També és una funció dels gestors, productors, organitzadors de concerts, que normalment no ho fan perquè el que volen és omplir la sala. I sovint aquestes

coses es fan amb diners públics, que són per fer un servei a la societat, que no es fa programant cada any les mateixes *Quatre estacions*. El servei públic seria fomentar la presència dels músics nacionals, i no tot ha de ser patrimonial. A la música antiga, sembla que depenem d'efemèrides: no programem "perquè sí", interessen els noms consagrats i nosaltres som molt poc comercials.

JMC: Parli'ns breument dels grans intèrprets de música antiga amb qui ha tingut relació.

EM: He treballat molt amb Frans Brüggen, Gustav Leonhardt, Anner Bylsma, Jaap Schröder, Nikolaus Harnoncourt..., però també amb Simon Rattle o Masaaki Suzuki. Aquesta gent m'ha format moltíssim. Jo vaig fer que alguns d'ells s'interessessin en Scarlatti o Boccherini, que coneixien però tocaven des d'una perspectiva molt vienesa. Aquests compositors no feien ➤

LES CONTRADICCIONS DE LA VIDA MUSICAL DE BARCELONA

D'origen castellà, tot i que fill de pare català i casat amb una barcelonina, Emilio Moreno no pot evitar una certa sensació de desarrelament malgrat que fa trenta-cinc anys que viu a Catalunya. “*Em passo la vida a fora, i de fet no estic dins del sistema*”, diu; “*fins i tot hi ha gent que es pensa que visc a Madrid i que només vinc per fer classes a l'ESMUC*”. I afegeix: “*Tinc bona relació amb les institucions, però jo aquí no em prodigo*”. Fundador i viola principal de l'Orquestra del Segle XVIII, la seva àmplia trajectòria es tradueix en un acreditat testimoni de la major riquesa de les manifestacions de música antiga en altres països: “*Aquí vaig tocant a llocs petits, però no és això; és aquest desinterès pel que tenim. El fet que hi hagi molt poca activitat em provoca enveja quan vaig, per exemple, a Amsterdam i veig els meus col·legues d'allà que sempre tenen feina*”. Moreno no oblida

PABLO J. SUÁREZ

el seu sentit agraïment a l'ESMUC, com també a la gerent de La Real Cámara, Mónica Hernández, i el fa constar: “*L'ESMUC és un lloc fantàstic, però al seu entorn no hi ha res que ajudi a tirar endavant en la vida musical de Barcelona. La participació de músics nacionals a les temporades és molt petita i no tenim una política que ho afavoreixi, no hi ha una llei de mecenatge, no interessa...*”.

➤ servir els instruments de la mateixa manera que Mozart o Haydn, i això ha estat una de les coses bones que ha tingut la música antiga: la inadequació per ser reproduïda amb mitjans inadequats ha fet que no pogués ser “mistificada”; hi ha obres que han estat tocades de maneres tan diferents que estan desvirtuades.

JMC: Cap a on va la música històricament informada?

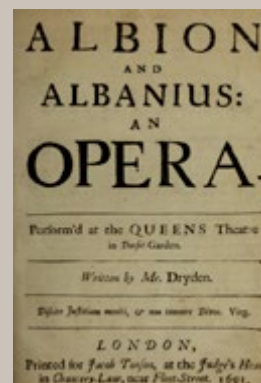
EM: Avui està molt desenvolupada, ha entrat a la normalitat el que abans era una excepció. A l'ESMUC, molts estudiants venen a estudiar com a instrument secundari i també al màster instruments històrics. Hi ha molta feina, i la gent sap que és una alternativa molt honesta per treballar. Però falta una mica d'informació i un cert grau de coneixement, el que jo vaig aprendre dels pioners, el seu grau de seriositat i profunditat intel·lectual. La generació actual pensa que ja no necessita investigar, que tot està descobert i no és veritat. I hi ha un excés de superficialitat, i de buscar el que funciona comercialment.

A les programacions, gairebé no hi ha Barroc, sobretot hi ha Romanticisme i més enllà, i la música històrica està envaint aquest terreny: jo he tocat històricament Mendelssohn, Brahms o fins i tot Hindemith. ➤

UN PROJECTE EN CAMÍ

Un dels projectes que Emilio Moreno prepara amb més il·lusió és portar a l'escenari del Liceu l'òpera *Albion & Albanus* de Louis Grabu, un dels compositors catalans més desconeguts del segle XVII. Va treballar a França amb Lully, i amb Robert Cambert; romangué actiu principalment a Anglaterra i fou el segon músic a poder lluir el títol de Master of the King's Music. De l'òpera, en anglès, se'n farà una

adaptació a partir de manuscrits localitzats a França, el Regne Unit i els Estats Units.

① Emilio Moreno va ser un dels primers músics espanyols que va anar a estudiar fora la música antiga. ② La Real Cámara es dedica a la recuperació de música de la Península, però també de música de compositors iberoamericans. ③ El violinista destaca la feina doble dels músics: l'entrenament i l'educació del públic.

QUIM ROSER

L'AUDITORI DE TARDOR PROGRAMACIÓ

TEMPORADA 22/23

21-22/OCT

**VILDE FRANG
I XOSTAKÓVITX**
ORQUESTRA SIMFÒNICA OBC

11-12/NOV

**LA RENANA
DE SCHUMANN**

CRISTIAN MACELARU
ORQUESTRA SIMFÒNICA OBC

23/NOV

**HÄNDEL:
LA RESURREZIONE**

XAVIER SABATA I NÚRIA RIAL

26-27/NOV

**ANDREA OTTENSAMER
I MATTHIAS PINTSCHER**
ORQUESTRA SIMFÒNICA OBC

14/DES

**YUJA WANG
I SANTTU-MATIAS ROUVALI**

15/DES

**CHARPENTIER
JORDI SAVALL**
EL SO ORIGINAL

L'AUDITORI ÉS UN CONSORCI DE

AMB EL SUPORT DE

AUDITORI.CAT

1

BARTEK BARCZYK

2

GETTYIMAGES/MICHAEL ROBINSON CHAVEZ

LA TEMPORADA DE L'AUDITORI

L'EQUIPAMENT APOSTA PER L'OBRA DE NOVA
CREACIÓ I LA RECUPERACIÓ DEL PATRIMONI

MIG MILER DE CONCERTS, CINQUANTA ESTRENES, LUDOVIC MORLOT COM A NOU DIRECTOR TITULAR DE L'OBC AMB MARTA GARDOLINSKA AL SEU COSTAT I LA RECUPERACIÓ DEL PATRIMONI MUSICAL CATALÀ SÓN ELS TRETS PRINCIPALS DE LA NOVA TEMPORADA DE L'AUDITORI.

TEXT *Marta Porter*

3

JULIEN MIGNOT

4

MAY ZIRCUS

La temporada de L'Auditori planteja projectes per a una gran varietat de públics amb quatre-cents seixanta concerts". Amb aquestes paraules, Robert Brufau, director general de L'Auditori, va presentar la temporada que ara comença; que, amb el lema genèric de *Mort o retorn*, culmina un relat artístic de tres anys junt amb els conceptes de *Creació* (2020-21) i *Amor i odi* (2021-22).

La Biennal de Quartets, comissariada pel Quartet Casals, que celebra el seu vint-i-cinquè aniversari, dona el tret de sortida al curs musical. Centrant-se en *L'art de la fuga* de Bach, reuneix onze formacions internacionals: com els quartets Ebène, Cosmos, Jerusalem, Aris, Belcea, Jack, Maurice i Quiroga, en un total de vuit concerts entre els quals destaquen obres clàssiques, unes altres de contemporànies i estrenes d'Octavi Rumbau, Daniel Apodaka, Erin Gee, Joan Arnau Pàmies i Eric Wubbels.

La temporada de l'OBC ve marcada pel seu canvi de director titular. El francès Ludovic Morlot hi oferirà deu programes. Per al director, "el nostre paper és explicar històries musicals per crear emocions i una mica de bellesa allà on tinguem l'oportunitat. A més, la idea de *Mort i retorn* l'associa a l'experiència de la música simfònica en viu, a anar a un concert i escoltar música, perquè aquell és un moment que podem dissociar de tot el que fem a la vida quotidiana". Sobre aquest concepte, l'OBC interpretarà obres com els *Kindertotenlieder* i les *Simfonies Quarta i Cinquena* de Mahler (OBC), el *Cant del destí* de Brahms, les *Quatre últimes cançons* de Strauss, la *Simfonia Inacabada* de Schubert, *Let me tell you* de Hans Abrahamsen, *Du fond de l'abîme* de Lili Boulanger, *Midday witch* de Dvořák, *L'île des morts* de Rakhmàninov, la *Quarta* de Nielsen, la *Simfonia dels salms* de Stravinsky, *Pelléas und Mélisande* de Schönberg, *L'ascension* de Messiaen, *Memorial to Lidice* de Martinů i els *Requiem*s de Mozart, Takemitsu i Penderecki.

En aquest "explicar històries", Morlot també va parlar d'obrir-nos a nous vocabularis. "Hi ha veus que vull defensar i que potser són noves per a l'orquestra i d'altres per a mi". Així, la temporada està farcida d'estrenes mundials i nacionals. De fet, cada quinze dies es podrà anar a L'Auditori a escoltar una obra nova.

L'OBC FARÀ INTERCANVI AMB L'ORQUESTA NACIONAL DE ESPAÑA ACTUANT A L'AUDITORIO NACIONAL

UN MUNT D'ESTRENES

Amb una cinquantena d'estrenes, vint-i-tres de les quals mundials, Robert Brufau vol fer de L'Auditori "un centre musical modern que respongui a les inquietuds de la societat del segle XXI" i ampliar l'oferta en diversitat i internacionalització "parlant al públic jove i defensant la igualtat de gènere dalt dels escenaris".

Els compositors convidats són Sofia Gubaidulina, de qui escoltarem vuit obres, entre les quals l'OBC estrenarà a Catalunya *The lyre of Orpheus* (1974) i *Music for flute, strings and percussion* (1994), i la Banda Municipal, *Hour of the soul* (1974); i Hans Abrahamsen, amb l'estrena del *Concert per a trompa* (2019) a càrrec de l'OBC. A més es recupera un projecte ajornat per la covid, l'encàrrec de l'òpera *Prisoner of the state* de David Lang, al festival Grec.

L'OBC oferirà estrenes mundials d'Octavi Rumbau, Luis Cordera Puzo, Manel Ribera, Albert Guinovart i Jörg Widmann i diverses estrenes nacionals, mentre que la Banda Municipal de Barcelona ho farà amb obres de Guinovart, Salvador Brotons, Andrés Valero-Castells, Agustí Charles, Enric Palomar i Bert Appermont. Des d'una altra perspectiva, els cicles Sampler Sèries, Sessions i Sit Back permetran descobrir nous llenguatges avantguardistes.

Marta Gardolińska és la principal directora convidada amb tres concerts, junt amb el violoncel·lista i director Nicolas Altstaedt. A ells se sumaran, entre molts d'altres, els directors Trevor Pinnock, Vasily Petrenko, Juanjo Mena i Nacho de Paz, i com a solistes, la mezzosoprano Sarah Connolly, el clarinetista Andreas Ottensamer, el flautista Emmanuel Pahud, la violinista Sara Ferrández i els cantants Heidi Melton, Marta Mathéu, Serena Sáenz i Jorge Navarro Colorado, entre d'altres; a més de músics que participen

en temporades externes, com és el cas de Yuja Wang, Yo-Yo Ma, Maria João Pires o Pinchas Zukerman.

La Banda Municipal de Barcelona, sota la batuta del seu titular, José R. Pascual-Vilaplana, obrirà la temporada amb una obra icònica de la Banda, *Mort i transfiguració* de Strauss –en tant que el compositor la va dirigir a Barcelona– i, en la seva vintena de concerts, també interpretarà els *Rèquiem*s de Colgrass, Rutter, Maslanka i Appermont, a més de nombroses estrenes de compositors catalans. ➤

PATRIMONI I NOU CICLE RELIGIÓS

El Museu de la Música té un paper destacat en la programació de L'Auditori, tal com va avançar el seu nou director, Jordi Alomar. D'una banda, la recuperació del patrimoni musical català es traduirà en una quarantena de concerts, amb especial èmfasi en el centenari de la mort de Felip Pedrell, de qui l'OBC interpretarà tres obres: *Excelsior*, poema simfònic (1880), i "Trionfo della morte" i "Trionfo della fama", del poema simfònic *Il trionfo* (Els triomfs), que l'orquestra portarà de gira per Catalunya. A més, el Museu oferirà una exposició sobre el compositor tortosí. També es farà una mirada al

passat amb la recuperació d'obres de compositors catalans, com les que oferirà l'OBC de Robert Gerhard i Manuel Blancafort; la Banda de Joan Lamote de Grignon i Manuel Oltra; així com de Joan Cererols (Jove Capella Reial de Catalunya), Joan Pau Pujol i Bernat Icart (Ensemble O Vos Omnes) o Josep Maria Ruera (Veus - Cor Infantil Amics de la Unió). I encara, una mirada al present amb obres de Benet Casablancas (Quartet Atenea), Núria Giménez-Comas (Quartetto Maurice), Maria Rosa Ribas (Sandro Gegechkori,

piano) i Arnau Obiols (projecte educatiu) i al futur, amb instal·lacions sonores de Marc Vilanova, Lolo & Sosaku i Ruth Ewan. D'altra banda, des del Museu i en cooperació amb l'Ajuntament de Barcelona

s'ha creat el nou cicle Trànsits, que oferirà un recorregut per sis ritus religiosos de diferents comunitats de la ciutat, com són el sufisme, la *hannuka*, el misticisme persa i el gòspel nigerià.

ANTONI BOFILL

➤ La música antiga hi està representada per Jordi Savall amb la sèrie El So Original. Savall vol destacar la consolidació d'un projecte que perduri més enllà d'ell mateix. "L'objectiu és aconseguir que aquest patrimoni intangible que són La Capella Reial de Catalunya, Le Concert des Nations i Hespèrion XXI puguin estar al mateix nivell que l'OBC i la Banda per tal que quan jo desaparegui això tingui continuïtat institucional".

El director, amatent al relat *Mort i retorn*, ha programat tres misses de difunts castellanes del segle XVI: les de Francisco Guerrero, Cristóbal de Morales i Tomás Luis de Victoria, interpretades pel Cor Cererols, Cantoria i el Cor Francesc Valls; a més de les dues darreres *Simfonies* de Schubert (*Inacabada* i *La Gran*) al capdavant de Le Concert des Nations, el *Te Deum* de Charpentier, la *Missa solemnis* de Beethoven i un programa que confronta tres obres sobre *Les set últimes paraules de Crist a la creu*, la de Haydn, la de Schütz i el text recitat de José Saramago.

Per la seva part, la formació vocal O Vos Omnes participa en el Festival Mozart Nits d'Estiu amb dues obres de Mozart escrites poc abans de morir: *l'Ave verum* i el *Requiem*.

La programació de música clàssica es completa amb el Festival Emergents Barcelona, quatre dies dedicats als joves talents de la música en què cal destacar la Marató de Cambra (gratuïta) de vuit concerts, i el Projecte Educatiu, amb l'estrena de *Les portes del món* de Raquel García-Tomás a Cantània. ➤

❶ La directora polonesa Marta Gardolińska serà la principal directora convidada de l'OBC durant les dues pròximes temporades. ❷ La veterana compositora russa Sofia Gubaidulina (farà noranta-un anys aquesta tardor) és una de les compositores convidades. ❸ El curs començarà amb la Biennal de Quartets; entre les

onze formacions participants trobem el Quartet Ébène. ❹ *Mort i transfiguració* de Strauss inaugurarà la temporada de la Banda Municipal de Barcelona, dirigida per José R. Pascual-Vilaplana. ❺ La música de Joan Cererols serà interpretada per la Jove Capella Reial de Catalunya en el context de la recuperació del patrimoni musical català.

AQUESTA TEMPORADA VEUREM UNA TRENTENA DE CONCERTS EN STREAMING A L'AUDITORI PLAY

NOUS ENREGISTRAMENTS

Ludovic Morlot ha enregistrat nombrosos discos amb les formacions que ha dirigit. Ara ho vol fer amb l'OBC i el segell de L'Auditori. "Gravar és una oportunitat per créixer artísticament, focalitzar-te en un projecte concret i l'orquestra s'hi aboca.

A més, per al públic, tornar a escoltar una obra és una oportunitat per comprendre-la millor i familiaritzar-se amb composicions noves". Així, ha anunciat que enregistrarà obres de Bernat Vivancos, Hèctor Parra i Maurice Ravel, "començant per les seves òperes".

Grans Concerts Vic 22-23

Tretzena temporada

Amb el mecenatge de la INSTITUCIÓ PUIG-PORRET

21.10.22

CANTUS CÖLLN: MOTETS DE J. S. BACH

Una formació històrica de referència internacional

20.11.22

MARIONA CAMATS I MARC HEREDIA, VIOLONCEL I PIANO

Homenatge a Fanny
i Felix Mendelssohn

29.01.23

L'OMBRA DE FARINELLI

Grans àries barroques de Vivaldi,
Händel, Porpora i altres

11.11.22

JOSEP M. COLOM AMB QUARTET GERHARD

Brahms i Franck per a quartet de corda
i piano

17.12.22

LAURA

Helena Cànovas estrena una recreació
de l'obra de Llor per a veu i música
elèctrica

04.03.23

OBC AMB NICOLAS ALTSTAEDT

L'OBC presenta un programa
espectacular amb Brahms, Haydn
i Pedrell

Informació i venda:

Taquilles de L'Atlàntida
T. 93 702 72 57 ext. 3 - 15205

www.latlantidavic.cat

L'Atlàntida
Centre d'Arts Escèniques d'Osona

Ajuntament de Vic

Vic,
ciutat a la
mesura humana

Amb el mecenatge

INSTITUCIÓ PUIG - PORRET
FUNDACIÓ PRIVADA CATALANA

Patrocina

LA VANGUARDIA

Col·laboradors

ACTUALITAT

EL LICEU FA UN SALT AMB XARXA

TEXT Rosa Massagué

A LA TEMPORADA QUE COMENÇA DOMINEN ELS TÍTOLS CLÀSSICS, LES GRANS VEUS, LES POSADES EN ESCENA AMB VOLUNTAT D'ACTUALITZAR ELS ARGUMENTS I S'HI AFEGEIX LA NOVETAT D'UN ABONAMENT DIGITAL.

El relat amb què el Liceu embolcalla la nova programació diu que aquesta serà una temporada que arrisca i demana fer un salt al buit. Tanmateix, el Teatre el farà amb xarxa. Programar nou òperes italianes i una de francesa del repertori més popular i afegir-hi un Wagner és assegurar que no hi haurà trencadissa en saltar, sobretot quan aquests títols sumen un total de 73 representacions, és a dir, el 75% del total de funcions programades. L'estol que s'anuncia de les millors veus del moment també és una bona malla de seguretat. El risc es trobarà en les posades en escena i potser en el nou projecte digital, en aquest cas com a novetat absoluta (vegeu requadre "Liceu + Live, un nou abonament digital").

Després de la gala del 175è aniversari del Teatre a l'abril, la nova temporada, que encara porta el segell d'aquella fita històrica, començarà el 20 de setembre amb un concert, important, això sí, però de música simfònica, la *Novena* de Gustav Mahler, amb l'Orquestra de l'Òpera de París i Gustavo Dudamel.

La programació operística s'obrirà amb *Don Pasquale* (Donizetti), que no és una de les obres més significatives del Teatre; mereix l'aplaudiment la presència del baix *buffo* Carlos Chausson en el paper protagonista, una presència, ara que el cantant està acomiadant-se lentament dels escenaris, que hauria de ser l'homenatge que li deu un Teatre a una veu que ha triomfat arreu.

El Liceu juga sobre segur amb els altres títols italians, *Il trovatore* i *Macbeth* de Verdi, i les tres òperes breus d'*Il Trittico* i *Tosca* de Puccini. *Manon* de Massenet també hi ha tingut una presència freqüent. *Parsifal* sadollarà la set wagneriana després de dues temporades de sequera.

La programació confirma la voluntat de continuar sent un Teatre de veus. Molt esperat és el debut de Lise Davidsen. No serà amb Wagner, però serà amb Puccini (*Il tabarro*). Hi tornaran Sondra Radvanovsky, Ermonela Jaho, Luca Salsi, Carlos Álva-

MONIKA RITTERSHAUS

rez, Nadine Sierra, Javier Camarena i Elena Pankratova. El Liceu fa l'aposta tantes vegades reivindicada per veus joves de casa, com les de Sara Blanch, Serena Sáenz, Xabier Anduaga, Carles Pachón, Anna Tobella, Anaïs Masllorens i Josep-Ramon Olivé.

Per als amants d'altres repertoris, *Dido & Aeneas* (Purcell) serà una producció d'òpera i ballet de Blanca Li i William Christie. El que desperta molta curiositat és *L'incoronazione di Poppea* (Monteverdi) amb Jordi Savall a la direcció musical i Calixto Bieito a l'escènica. *Alcina* (Händel) amb Mark Minkowski i *Orfeo ed Euridice* (Gluck) amb René Jacobs es faran en versió de concert, amb una i dues interpretacions, respectivament.

DONES, PERÒ POQUES

Ara que arreu finalment comença a normalitzar-se la presència de dones al món de l'òpera en tasques de creació i de direcció, sigui musical o escènica, el Teatre de La Rambla encara no fa ➤

LA GATA DEL RAVAL

♦ Aquesta temporada el programa comunitari del Liceu és una obra de nova creació, *La gata perduda*, concebuda musicalment per Arnau Tordera, compositor i líder d'Obeses, amb dramaturgia de Victoria Szpunberg. Es tracta d'una òpera participativa dirigida per Alfons

Reverté que estarà al capdavant de l'Orquestra del Conservatori del Liceu, de músics del Taller de Músics i d'una bona colla de cors *amateurs* del Raval. Aquesta *Gata*, que s'estrenarà el 5 d'octubre, forma part d'un projecte europeu de creació operística per a la transformació social.

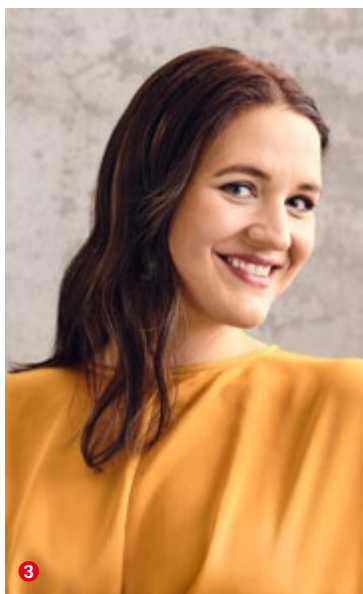
el gran salt. Hi ha poques dones, i totes en projectes contemporanis. Amb l'estrena absoluta d'*Alexina B*, Raquel García-Tomás serà la segona compositora a debutar al Liceu. Ho farà gairebé cinquanta anys després que ho fes Matilde Salvador amb *Vinatea*. L'òpera s'inspira en la història d'una persona intersexe que va viure al segle XIX. El llibret d'*Alexina B* el firma Irène Gayraud i la posada en escena és de Marta Pazos.

Una altra proposta amb nom femení és *7 Deaths of Maria Callas* de Marina Abramović, artista que signa el llibret (amb Petter Skavalan), el projecte operístic, la direcció d'escena i la interpretació teatral en directe. La performer interdisciplinària ho fa pràcticament tot excepte la direcció musical i posar veu a les àries de les set heroïnes de les òperes amb les quals Callas encara ens emociona.

El llibret de *La gata perduda* és de Victoria Szpunberg (vegeu requadre "La gata del Raval"), i quant a les quatre microòperes de nova creació, dues són signades per Marina Márquez i Itziar Villoria. Aquestes propostes contemporànies sumen tretze funcions.

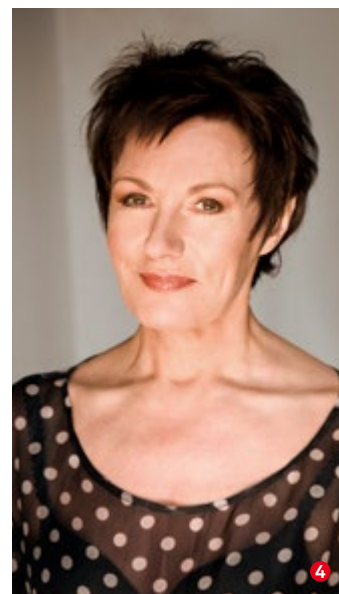
Les tres òperes que formen *Il Trittico* de Giacomo Puccini (*Il tabarro*, *Suor Angelica* i *Gianni Schicchi*) tindran dones al capdavant. La directora Susanna Mälkki conduirà l'orquestra i Lotte De Beer firmarà la posada en escena.

Per a un públic majoritàriament conservador com el del Liceu, el que pot ser arriscat són precisament les posades en escena. La d'*Il trovatore* la signa Àlex Ollé, artista resident del Liceu, que la va estrenar a Amsterdam el 2015. El jove Rafael R. Villalobos fa una versió molt particular de *Tosca*, mentre que *Macbeth* no tindrà una posada en escena pròpiament dita, sinó una creació de Jaume

JAMES HOLE

3

BAUMGARTL

4

Plensa. Damiano Michieletto actualitza *Don Pasquale* i Olivier Py fa el mateix amb *Manon*. *Parsifal* tindrà la mateixa producció de Claus Guth que es va veure al Teatre el 2011.

El Teatre afronta la temporada amb les forces estables ben encarriades. Amb Pablo Assante de director, el cor ampliarà les veus. Josep Pons ja ha anat renovant l'orquestra, però la feina no ha acabat. Per això incentiva la música de cambra, per crear complicitats entre els músics de l'orquestra i la simfònica, amb la integral de l'obra de Mahler durant cinc temporades a partir d'aquesta. D'altra banda, Pons dirigirà *Parsifal* i *Alexina B* i, sorprenentment, *Don Pasquale* i *Macbeth*. ➤

AMB L'ESTRENA ABSOLUTA D'*ALEXINA B*, RAQUEL GARCÍA-TOMÁS SERÀ LA SEGONA COMPOSITORA A DEBUTAR AL LICEU

ANTONI BATISTA

5

LICEU + LIVE, UN NOU ABONAMENT DIGITAL

BAYERISCHE STAATSOBER / WILFRIED HOSL

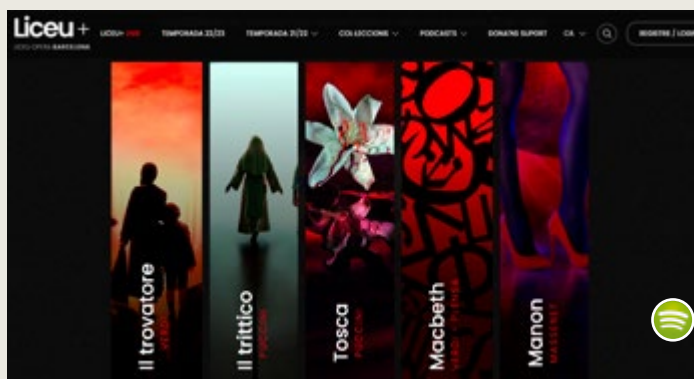
dispositiu Chromecast o Airplay. L'abonament inclou les dues òperes de Verdi, *Il trovatore* i *Macbeth*, les tres òperes breus de Puccini aplegades a *Il Trittico*, *Tosca*, del mateix compositor, i *Manon* de Massenet.

El projecte s'anuncia amb una gran qualitat d'imatge (4K) i so (HD), i amb nous incentius. A més dels usuls, com la presència d'un presentador, entrevistes o imatges del *backstage* als entreactes, en l'emissió en temps

real hi haurà un xat amb moderador durant la representació que permetrà comentar-la. En la versió editada, l'ús de diverses càmeres facultarà la tria del punt de vista, per exemple del director d'orquestra, dels cantants o del regidor. També es podrà seguir l'òpera amb la partitura, que serà la de cant i piano.

Els títols estaran disponibles durant dues temporades –“perquè *Liceu + Live* no respon a la idea de repositori sinó que posa en valor la idea de gaudir d'una temporada

◆ El 5 de novembre comença una iniciativa audiovisual que vol anar més enllà de l'*streaming* habitual o de les retransmissions als cinemes. El *Liceu + Live* és un abonament digital a cinc òperes de la temporada que es podran veure en directe i també en una edició disponible uns dies després. Tot plegat es podrà veure mitjançant una connexió amb ordinador, tauleta o *smartphone*, i també en una Smart TV a través d'un

RUTH WALTZ

digital”, diu Valentí Oviedo, director general del Liceu – i el projecte apunta a la internacionalització del Teatre i es vol arribar als deu mil abonats la primera temporada.

L'accessibilitat a l'òpera, juntament amb la vocació internacional del Liceu, es troben en l'origen d'aquesta nova oferta que pretén i arribar a totes aquelles persones que, per les raons que sigui, encara no han connectat amb el gènere. “Volem revolucionar la manera de veure l'òpera”, assegura Oviedo, que afegeix: “La distància, les capacitats, el preu o el coneixement mai no tornaran a ser un impediment perquè les persones puguin aproximar-se a l'art total”.

❶ Raquel García-Tomás serà la segona directora a debutar al Liceu; ho farà amb l'estrena absoluta d'*Alexina B.* ❷ *L'incoronazione di Poppea* comptarà amb la direcció musical de Jordi Savall i l'escènica de Calixto Bieito. ❸ Lise Davidsen, que debutarà al Liceu, i ❹ Waltraud Meier, que hi torna després de set anys, compartiran escenari amb Irène Theorin en un

concert amb música de Beethoven, Wagner i Strauss. ❺ Wagner torna al Liceu després de tres temporades d'absència amb *Parsifal*, amb la posada en escena de Claus Guth. ❻ *Il Trittico* i *Il trovatore* ❼ són dos dels cinc títols que es podran veure al nou abonament digital *Liceu + Live*. ❽ Els altres tres títols són *Tosca*, *Macbeth* i *Manon*.

DOSSIER

RADIOGRAFIA
DE LA

MÚSICA D'ARREL

A CATALUNYA

A man in a dark suit is shown in profile, playing a flute. He is positioned in the lower-left quadrant of the frame. Behind him, several vertical neon tubes of varying heights are illuminated, casting a bright blue and white glow. The tubes are connected by thin red wires at the top. The background is dark and smoky, creating a dramatic atmosphere.

MÚSICA **D'ARREL** UN CONCEPTE DINÀMIC

EL QUE AVUI DIA ENTENEM PER MÚSICA D'ARREL, SEMBLA QUE PRÀCTICAMENT TOTS ELS MÚSICS, CENTRES DOCENTS, CRÍTICA, PROGRAMADORS I AGENTS CULTURALS HO TENEN CLAR. ARA BÉ, L'ETIQUETA NO HA ESTAT SEMPRE TAN CLARA, VISIBLE O ACCEPTADA. INTENTEM, SI MÉS NO, UN RECORREGUT PER ALGUNS DELS FACTORS QUE HO EXPLIQUEN.

TEXT Marta Lanau

Fins gairebé el final de la dècada dels vuitanta del segle XX era relativament normal trobar, a les prestatgeries de discos i a les programacions de concerts i festivals del país, etiquetes com “música folk”, “música tradicional” o “música popular” referint-se a músiques que sortien de la tradició sonora d'alguna zona del planeta o d'algun país (el nostre inclòs), i que portaven, implícitament, la connotació de “típic” –música típica dels Balcans, per exemple– o “autòcton” –cants autòctons de l'illa de Còrsega, posem per cas– o ètnic –sobretot si ens referíem a cultures ben llunyanes, de països africans, llatinoamericans o asiàtics... A nivell estilístic, el públic general concebia totes aquestes músiques “tradicionals” com a capítols separats, tant de l'anomenada “música moderna” com de la “música clàssica”. I si busquem referents en la programació de festivals, podem assenyalar el FIMPT de Vilanova i la Geltrú, que va arrencar el 1981 amb la seva primera edició com a Festival Internacional de Música Popular i Tradicional –denominació que ha mantingut fins avui.

I mentre aquí es parlava de música “folk”, “popular” o “tradicional”, en altres països –sobretot anglosaxons o d'òrbita anglosaxona– feia temps que es parlava de *roots* (és a dir, arrels), quan algú es volia referir a patrons, estils i manifestacions musicals que sortien de la tradició d'un país, del llegat sonor dels avantpassats. És per això que als Estats Units ja fa moltes dècades que s'associa *roots* amb branques del rock que van a buscar justament l'arrel –bàsicament en estils “originaris” del país nord-americà, com el *blues* o el *country* (aquí trobaríem exemples en Bob Dylan o Ry Cooder, per dir-ne només dos).

D'altra banda, i per concretar una mica més: què és el que al nostre país s'entén avui per “música d'arrel”? Segurament, per delimitar aquest terreny, ens serà molt útil anar a buscar els ensenyaments reglats que el treballen, i per tant aquí aniríem a parar a l'ESMUC i la seva Àrea de Música Tradicional (que engloba instruments de cobla, instruments tradicionals catalans, com l'acordió diatònic o les cornamuses, i també cant i instruments de flamenc, un àmbit musical, sens dubte, amb molta

tradició). I tot i que en aquesta àrea d'estudis s'utilitza el terme “tradicional”, durant els últims mesos (i anys) hem vist sortir de les files de l'ESMUC iniciatives com la flamant OMAC –l'Orquestra de Músiques d'Arrel de Catalunya– o grups i tallers que també porten la paraula “arrel”; fa poc, per exemple, en alguns mitjans es parlava del Grup d'Improvisació de la Música d'Arrel de l'ESMUC –dirigit pel músic Marcel Casellas– com a participant de la Primera Trobada d'Havaneres dels Països Catalans que es va celebrar al barri barceloní de Sants. El terme “arrel”, doncs, actualment ja va associat permanentment a un “ecosistema musical”

sòlid, a un àmbit sonor creatiu, de producció i consum reforçat per entitats, concerts, festivals, escoles i associacions. Un reforç que no hauria estat possible –i això cal remarcar-ho–, sense la feina continuada d'una institució com el Tradicionàrius, nom que designa tant el festival

LA IMATGE DE L'ARREL ENS FA PENSAR EN UNA COSA SÒLIDA, ORIGINAL, EN EL PRINCIPI DE TOT

de música d'arrel que ja ha arribat a l'edició número 35 com l'associació que en mou els fils, i que es va consolidar a partir de finals dels anys vuitanta amb l'arrencada del festival esmentat, tal com ha retratat bé el periodista i divulgador Ferran Riera al llibre *La collita del Tradicionàrius. Història i transcendència d'un festival folk* (Pagès Editors).

Tant si ho diem d'aquesta manera, com si utilitzem el terme “tradicional”, com el terme “popular”, si ens centrem en aquest àmbit musical (el que ve del llegat dels ancestres, sovint de tradició oral i no “immortalitzat” en partitures ni llibres), en el fons tots sabem que parlem de “músiques d'arrel”. Si busquem el perquè ara s'utilitza més el terme “arrel” –cas de l'esmentada OMAC– que no pas d'altres, qui signa aquest article s'atreveria a apuntar que una raó poden ser les “connotacions”. Mentre que “tradicional” pot tenir una connotació d'“antic, ancorat al passat o inamovible”, i “popular” pot resultar massa genèric en el sentit de “consumit per grans masses de persones” –la música pop, el rock i fins i tot el jazz més assequible són ➤

+ EL WOMEX, LES MÚSIQUES DEL MÓN I LA MIRADA GLOBAL

◆ No descobrim res si assenyalem que l'etiqueta "músiques del món" ha estat, i és, controvertida. En realitat, potser no ho hauria de ser tant si hi apliquem, simplement, el pragmatisme. Hi ha força consens a assenyalar que l'impulsor de l'etiqueta *world music* va ser el músic i productor britànic Peter Gabriel, que el 1989 (amb el suport del segell discogràfic Real World) va voler referir-se al conjunt de músiques tradicionals, autòctones o populars de qualsevol indret del món –dit d'una altra manera, les músiques d'arrel de totes les ètnies, cultures, pobles i zones determinades d'arreu del planeta. Denominació que permet al consumidor de música saber a quin apartat de prestatgeries d'una botiga de discos ha d'anar a buscar, o als responsables d'un segell

discogràfic saber com "classificar" certes músiques. Això abasta cultures sonores tan diverses com el jazz *manouche*, el flamenc, els cants rúnics de Mongòlia, el *rebetiko* grec, el fado, el tango o el *bluegrass* del nord del continent americà. Evidentment, en aquesta llista ens quedem curts. Aquesta mirada global, juntament amb totes les combinacions possibles que puguin existir d'aquestes manifestacions sonores amb altres estils, és la que impulsa, des de l'any 1994 el WOMEX, la fira anual d'abast planetari dedicada a les anomenades músiques del món. No és perquè sí que la Fira Mediterrània de Manresa hi té una representació, en aquesta macrotribada. Perquè al final, siguin d'on siguin, vinguin d'on vinguin, estem parlant de músiques d'arrel.

TXUS GARCIA

➤ músiques ben populars–, la imatge de l'arrel segurament ens fa pensar en una cosa sòlida, original, en el principi de tot, però que creix, s'expandeix, fins i tot es transforma amb possibilitats infinites.

I tanmateix aquestes joves branques, per molt llargues que siguin, sempre estaran lligades a aquesta arrel que els dona l'aliment bàsic. Però, com tot, això són només impressions particulars.

Ara bé, la idea que acabem d'apuntar és, si fa no fa, la que alimenta la filosofia de l'altre gran esdeveniment sense el qual no s'entendria el "moviment" –o el despertar, si ho preferiu– de la música d'arrel dels últims anys al nostre país: la

AVUI, LA PROPOSTA D'ARREL NO TÉ MIRAMENTS QUAN ES TRACTA D'ARRISCAR

Fira Mediterrània de Manresa. Entesa com una trobada entre artistes i grups, agents, premsa, programadors i promotors, la Fira s'ha convertit en una veritable màquina de mesurar el pols, tant de la producció musical basada en l'arrel com de les noves tendències que en deriven. I de fet, aquesta és la primera "gran" trobada del sector que ja des d'un començament ha

ERIC VAN NIEUWLAND

DUNA VALLES I CLÀUDIA TORRENTS

FIMPT

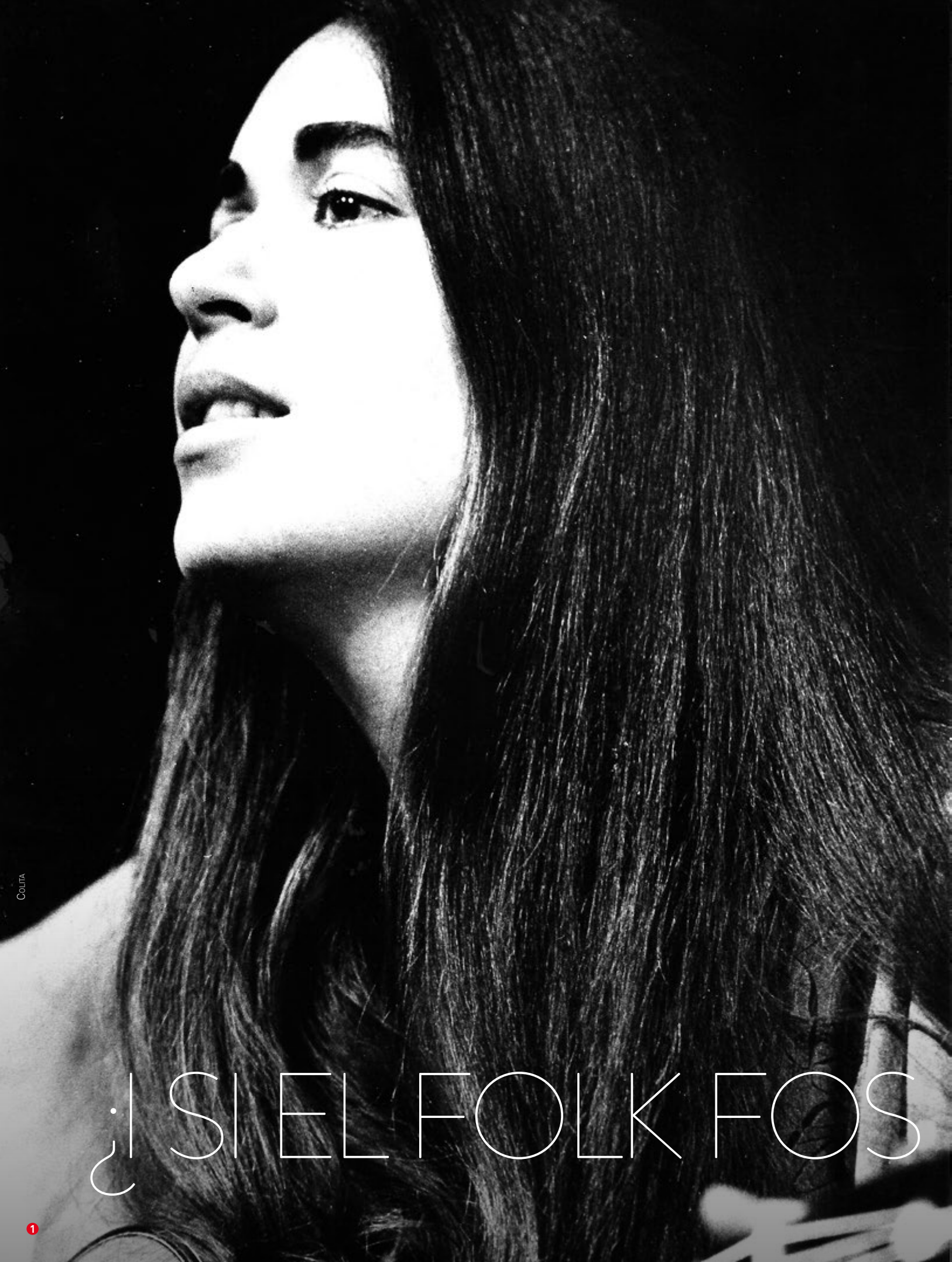
❶ Roger Andorrà explora amb el seu projecte *Electrogralla* les possibilitats sonores d'una gralla connectada a diversos elements electrònics. ❷ L'artista anglesa Lucia de Carvalho durant la seva actuació a l'última edició del WOMEX. ❸ L'espectacle de Celeste Aliás

en l'última edició de la Fira Mediterrània homenatjava Chavela Vargas. ❹ El duo Tarta Relena defineix la seva música com "*folk tronadet i gregorià progressiu*". ❺ El Festival Internacional de Música Popular i Tradicional arribava el 2021 a la quarantena edició.

utilitzat el terme "arrel" de manera manifesta i volguda: fixem-nos, per exemple, en la iniciativa de l'Obrador d'Arrel –que actua com a plataforma d'acolliment, acompanyament, desenvolupament i promoció de nous projectes musicals al llarg dels mesos– a la manera de les "residències" que es duen a terme en altres terrenys musicals –i que quan arriba el mes d'octubre formen part de les presentacions al programa de la Fira.

Caldria afegir que aquesta "mirada a l'arrel" –fent servir l'eslògan que més d'un cop utilitzen els programadors de la Fira de la Mediterrània per explicar el seu com i el seu perquè–, té a veure amb la mirada que es fa actualment (i de fet, des de fa temps) a la música popular i tradicional en molts països del Vell Continent, mitjançant programacions i diversos festivals i fires, la més important de les quals –o si més no la més gran i amb més ressò– és el WOMEX. Es tracta d'una mirada que, sent del tot respectuosa amb el llegat dels avantpassats, s'esforça per no deixar tot aquest llegat en una vitrina d'un museu, i la porta al segle XXI amb una nova perspectiva, i fins i tot

l'acosta i l'agermana a altres terrenys musicals, com el jazz, l'electrònica, la cançó d'autor o fins i tot la clàssica, i que no té miraments quan es tracta d'arriscar o ser, encara que sigui un punt, transgressor. El duet Tarta Relena –una base de cants ancestrals de la conca mediterrània transportats a un postmodernisme que ha acabat sent requerit pels programadors de pop *indie*– o *Electrogralla* –una proposta que s'atreveix a portar, per exemple, el toc de castells a l'àmbit de la música de club– en són casos paradigmàtics. ➤

COLITA

¿SELFOLKFOS

De motius d'aquest retorn a les sonoritats d'origen, n'hi ha tants com artistes, però segurament el més habitual és la necessitat d'agafar referents propis i originals que ens diferenciïn en un món cada cop més global. A part, les barreres entre estils s'estan desdibuixant gràcies, entre d'altres, a espais com l'ESMUC o el Taller de Músics, que ofereixen ensenyaments de qualitat i potencien la coneixença d'instrumentistes de tots els àmbits. Tot plegat ha obert una etapa musical nova i sorprenent en la qual és possible veure dalt de l'escenari propostes plenes de qualitat com l'Orquestra de Música d'Arrel de Catalunya o sentir Maria Arnal interpretant el *Cant de la Sibila*, per posar només dos exemples.

El folk està demostrant que és un fang molt modelable ple de possibilitats creatives que engresca artistes que, fins ara, vivien ben allunyats d'aquest àmbit. Fa cinc anys pocs haurien pogut imaginar-se els Zà! –Edi Pou i Pau Rodríguez– fusionant-se amb instruments de cobla al costat de les Tarta Relena. Potser més fàcil de preveure però igualment sorprenent és la proposta d'Obeses amb la Cobla Berga Jove o el projecte del mateix Arnau Tordera al costat del tenora Magí Canyelles. És cert que moltes d'aquestes propostes no han sorgit de manera espontània.

La tasca duta a terme des de les diferents direccions de la Fira Mediterrània de Manresa s'ha notat, i molt, en aquest sentit. Gràcies a això, noms com Carles Santos, Maika Makovski o Raül Refree, entre molts d'altres, han posat el seu gra de sorra en una nova mirada a la música d'arrel sense complexos.

Tot plegat ha donat forma a un panorama musical ben curiós que obre un ventall de possibilitats a l'arrel gairebé infinit. Els creadors, ja siguin provinents de l'àmbit o no, ho han sabut veure i ho aprofiten per experimentar. Sovint esperonats per la Fira o per altres festivals, com el Càntut de Cassà de la Selva, artistes com Sanjosex o Paula Grande han col·laborat amb artistes més propers al folk com són Carles Belda o Anna Ferrer –respectivament– oferint propostes que el públic ha rebut amb entusiasme. Perquè el fenomen no està passant només dalt dels escenaris, ni tampoc és estrictament català. Ho demostra

**EL FOLK ESTÀ
DEMOSTRANT QUE ÉS UN
FANG MOLT MODELABLE
PLE DE POSSIBILITATS
CREATIVES**

**¿POT ACTUAR UN DUET DE CANT
GREGORIÀ I FOLK AL SÓNAR?
¿UNA CANTANT FORMADA EN LA
MÚSICA TRADICIONAL POT ACABAR
SENT UNA ARTISTA DE FAMA
INTERNACIONAL? SÍ, I TANT. TARTA
RELENA I ROSALÍA. I NO SÓN DOS
CASOS AÏLLATS, CADA COP HI HA
MÉS ARTISTES JOVES QUE UTILITZEN
L'ARREL SENSE COMPLEXOS.**

TEXT Ester Plana / Quim Rutllant

L'èxit d'artistes com l'asturià Rodrigo Cuevas o les gallegues Tanxugueiras. Tot aquest moviment internacional de recuperació de les sonoritats d'arrel ha tingut una influència decisiva en el folk de casa nostra a molts nivells. De fet, els artistes catalans s'han pogut emmirallar i col·laborar en alguns casos amb els artistes internacionals i, a la vegada, han trobat sovint a fora més reconeixement que a casa.

Des de la base, però, la força de la música tradicional ha comptat amb el suport, com a aparador i lloc d'experimentació, del Tradicionàrius. Ja sigui amb les seves propostes del cicle anual d'hivern, així com en tot allò que ha pogut oferir. El qui en va ser el director, Jordi Fàbregas, i actualment Carol Duran han estat conscients del que, en cada moment, ha necessitat aquest sector. És així que els músics sobradament preparats que han sortit de plaça i de les associacions de cultura popular, hi han trobat un gran aliat. Tradicionàrius i, més tard, Fira Mediterrània.

La tasca de les aules de música tradicional, primer, i la creació dels graus superiors d'instruments tradicionals, no només han desdibuixat límits, sinó que a més han prestigiats i han donat altres possibilitats a aquests músics. La gralla, per exemple, ha trobat nous camins per recórrer amb propostes com l'*Electrogralla* de Roger Andorrà, en què, de bracet de Llibert Fortuny, s'endinsa en camins de l'electrònica i la posada en escena pop. Manu Sabaté, ja no només amb aquest instrument d'inxa doble, també amb clarinets i altres bufadors, s'ha passejat ➤

TENDÈNCIA?

per escoles superiors europees i festivals d'arreu del món. Ha ideat propostes com els Inxa Impro Quintet amb una relectura jazzística de melodies i sonoritats. I s'ha fusionat amb altres músics de la tradició d'arreu d'Europa amb projectes com Gaizca, però també amb Kepa Junkera o amb el polonès Janusz Prusinowski. O bé Heura Gaya, que també gralla en mà i amb veu virtuosa continua desgranant les seves propostes de música íntima.

Un altre dels grallers de referència és Ivó Jordà. Una figura que, ja de per si ha generat propostes d'alt valor. Juntament amb Marçal

Ramon, acordionista, han provocat propostes d'un tractament totalment innovador de la música d'arrel. Fins al punt de forjar l'etiqueta de "cambra d'arrel". A més, com en molts dels casos que estem explicant, ells dos han estat capaços de remoure grans estructures per aconseguir la creació d'una gran formació com és l'OMAC. Es tracta d'un dels encerts més grans dels darrers temps de l'àmbit i un producte d'un valor excepcional amb un concert de tímbrica d'arrel de creació totalment contemporània. En aquest cas, per esmentar-ho, el primer projecte és sobre poesia

contemporània, amb inspiració sobre cants de tradició oral lligats i cosits pel compositor Dani López.

I així una llista inacabable plena de noms, com Arnau Obiols, un dels percussionistes de jazz que més s'ha endinsat en els cants i les sonoritats de l'Alt Pirineu recuperant tonades o, també, asseient-se al costat de tòtems com és Artur Blasco tot reivindicant sonoritats ancestrals. Joana Gomila també ens convida a través de la seva veu a un viatge inaudit del Folk Souvenir cap a un Paradís contemporani. I en el camp del cant també són destacables les Marala, amb un tractament vocal únic i exquisit amb Selma Bruna, Clara Fiol i Sandra Monfort, que també han generat propostes en solitari i úniques.

Sobretot el que passa avui és provocació. I aquesta és una de les grans virtuts del projecte Obrador de la Fira Mediterrània, on es posen a disposició les eines necessàries per donar bona cobertura i continuïtat. Un Obrador que en dos anys ha de desenvolupar moltes més propostes, i que marcarà la programació d'aquesta Fira i de tots els seus

+ RES ÉS CASUAL

♦ Si la creació artística al voltant de l'arrel viu aquest bon moment, és perquè durant diverses generacions han fet bullir l'olla d'una manera incansable. Fins i tot en contra del corrent del moment.

Els darrers anys de la dictadura l'emergència de la cançó i el folk com a eina de protesta va coincidir amb la Riproposta, un moviment de reinterpretació del llegat. A casa nostra trobem artistes com Maria del Mar Bonet, Pau Riba, el Grup de Folk, l'ona laietana, així com Artur Blasco, Jordi Fàbregas, Marcel Casellas i una llista de gent i grups que amb normalitat, i en consonància amb

el públic, pujaven elements de la música d'arrel als escenaris.

Aquella embranzida es va veure desplaçada amb el rock català i els prejudicis sobre l'arrel. Durant els anys noranta i els primers d'aquest segle XXI la producció no s'atura, però està totalment mancada de mercat i programació. Tot i això, neix el Tradicionàrius i les trobades d'Arsèguel, que amb molt d'esforç i sovint en solitari van mantenir viu l'àmbit, tot convertint-se en l'única plataforma de música d'arrel. A més, grups com Pomada, amb Carles Belda, La Carrau, La Troba Kung-Fú o Mesclat fan que no es trenqui la cadena i posa les bases del que està passant avui dia.

acompanyants. Cal destacar, per exemple, la cloenda de la vint-i-cinquena Fira. Serà un espectacle que amb el nom de *Narro* proposarà una trobada sonora del diàleg

entre la tradició, la contemporaneïtat i la ciutat de Manresa, a través del flabiolaire Pau Benítez i l'electrònic Joan Cot.

Però no tot és tan bonic com sembla, és clar. Els festivals i les fires especialitzats que ja hem comentat sovint són un petit miratge (i

ELS FESTIVALS I LES FIRES ESPECIALITZATS SOVINT SÓN UN PETIT MIRATGE

un petit miracle, també). Malgrat l'acceptació cada cop més àmplia del públic, aquestes produccions d'arrel innovadores troben poques sortides al mercat de la programació local. En aquest àmbit, s'hi nota encara la por al fracàs de taquilla i, per tant, pocs són els que s'hi arrisquen. Tot plegat ofereix un panorama força desequilibrat on hi ha molta producció de qualitat i poca contractació i, és clar, l'equació no surt i pot fer trontollar el moment actual d'efervescència creativa d'arrel. El públic hi és, els artistes també, cal esperar que els programadors s'adonin que el moment és ara. ✂

❶ Maria del Mar Bonet, una de les pioneres a fer música d'arrel, en un concert l'any 1971.

❷ Els Zà!, duo de música difícilment definible, col·labora sovint amb cobles en els seus espectacles.

❸ Obeses amb el Cor i la Cobla Berga Jove en un concert a Vilafranca del Penedès.

❹ L'Orquestra de Música d'Arrel de Catalunya ha estat impulsada des de l'ESMUC per Ivó Jordà i Marçal Ramon.

❺ Criatures, el duet format pel graller Ivó Jordà i l'acordionista Marçal Ramon. ❻ Arnau Tordera i el tenora Magí Canyelles a l'espectacle *Les cançons seran sempre nostres*.

MONTSE CAPDEVILA

JORDI GALDERIC

LA FIRA MEDITERRÀNIA **DE MANRESA** 25 ANYS DE TRADICIÓ I CREATIVITAT

DEL 6 AL 9 D'OCTUBRE MANRESA ACULL LA VINT-I-CINQUENA EDICIÓ DE LA FIRA MEDITERRÀNIA, UNA CITA IMPRESINDIBLE PER DESCOBRIR EL POTENCIAL CREATIU DE LA CULTURA POPULAR DE LA MEDITERRÀNIA I D'ARREU DEL MÓN.

TEXT Pau Benavent • FOTOGRAFIES Fira Mediterrània de Manresa

La Fira Mediterrània compleix vint-i-cinc anys essent el mercat de cultura popular més destacat del país i un dels expositors més importants del sud d'Europa. És una cita ineludible per a artistes, programadors i espectadors que, any rere any, acudeixen a Manresa per transformar la ciutat en l'epicentre de la cultura popular més creativa.

La capital del Bages bull amb centenars d'activitats. Des de bon matí fins a la matinada, teatres, sales, parcs, carrers i places acullen propostes d'arreu de la Mediterrània i del món. Hi ha música, dansa, teatre, circ, instal·lacions artístiques, exposicions, xerrades, cercaviles, *performances* i molt més, tot això amb formats variats i per a tots els públics.

En l'edició anterior, per exemple, s'hi van programar 105 actuacions, amb 43 estrenes i 88 companyies, i s'hi van acreditar 1.231 professionals, tot resistint l'embat de la pandèmia del coronavirus i remuntant cap al seu volum d'activitat normal.

UNA FIRA PER A TOTHOM

Tots els dies segueixen el mateix esquema horari, pràcticament, però la programació permet als espectadors organitzar-se al seu gust, seguir itineraris centrats en les diferents disciplines i, fins i tot, deixar-se dur perquè Manresa és una caixa de sorpreses.

Hom tracta de comprimir el nombre màxim de sensacions en quatre dies, de viure experiències úniques. L'estada, ben aprofitada, pot convertir-se en gaudi continu farcit d'espectacles, d'àpats i retrobades entre companys, o fent amistats noves, coneixent artistes i gaudint de la festa, entre molts altres al·licients.

I, per la seua banda, els treballadors de la cultura cerquen el caliu del gremi a la Llotja professional, un espai habilitat per dinamitzar el sector, on es fan xerrades, debats, tasts d'espectacles, presentacions, reunions entre artistes i gestors culturals, i més. Allí es generen les primeres sinergies que, sovint, acaben en projectes nous o en contractes. De fet, molts ajuntaments d'arreu del país completen la seua programació anual amb el que hi han descobert.

TRADICIÓ I MODERNITAT

La Fira Mediterrània ha jugat un paper fonamental per fondre la dicotomia tradició i modernitat, tot potenciant la creació a partir de materials tradicionals i fent evident que la tradició és moderna, actual, innovadora i provocadora.

Jordi Fosas n'és el director artístic i la coneix des de la primera edició. Fosas diu: *"Fa vint-i-cinc anys parlàvem molt poc del lligam entre creació i cultura popular i tradicional, i la Fira hi ha estat transcendental, precisament, perquè això fes un salt qualitatiu i quantitatiu, eliminés complexos i trenqués fronteres, tant artístiques com de programació. Tenim moltíssima feina per fer, però sense ella hi hauria moltes coses que no s'haurien fet"*.

Perquè, entre la seua programació, tant s'hi poden veure propostes molt arriscades i trencadores com d'altres més continuïstes i segures però fent evident sempre el potencial creatiu que la cultura popular té al dia de hui.

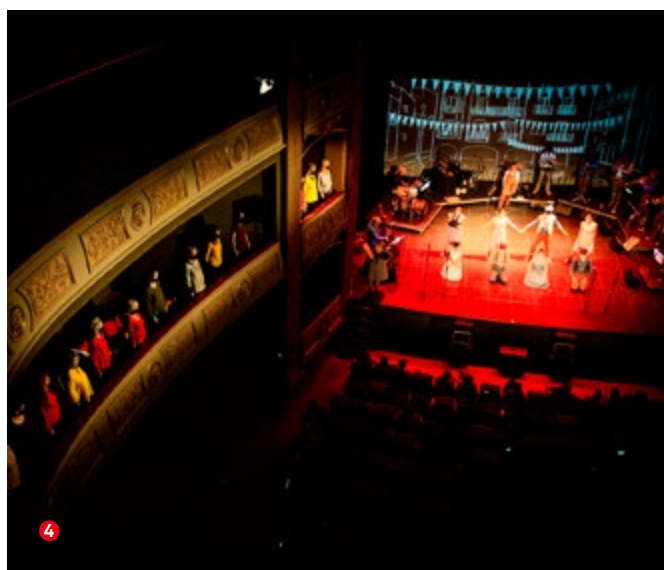
Fosas continua: *"Avui vivim un moment meravellós en la creació entorn de la cultura popular, patrimoni immaterial, tradició oral o com cadascú ho vulgui anomenar. Les generacions més joves tenen una mirada sense complexos cap a tots aquests materials, i ho fan en un moment en què la societat parla de quilòmetre zero, de sostenibilitat, de connectar amb els nostres avis i àvies, amb el nostre passat i amb la nostra arrel. Falta que, a nivell de polítiques culturals i de mitjans de comunicació, s'acabi creient aquesta creació i els bons moments que vivim"*.

MOTOR DE CREACIÓ

La Fira mostra projectes i posa en contacte persones per provocar quelcom de nou. És per això que, al llarg dels anys, ha engegat un reguitzell d'accions per difondre espectacles i provocar sinergies amb coproduccions, produccions pròpies, intercanvis artístics, residències internacionals i concursos, entre d'altres.

En són alguns exemples els espectacles *Revetlla mediterrània*, que unia La Troba Kung-Fú amb la Banda Municipal d'Alaquàs, amb direcció i arranjaments del mestre saforí Salvador González l'any 2014; *Sis tenores* ➤

AVUI VIVIM
UN MOMENT
EFERVESCENT
EN LA CREACIÓ
ENTORN DE LA
CULTURA POPULAR

➤ i un senyor, de l'any 2009, amb Carles Santos i el prestigiós tenora Jordi Molina amb el seu sextet, o *SABA! Joves músics d'arrel*, que l'any 2017 va aplegar una big band d'una quarantena d'intèrprets sota la batuta i els arranjaments del jazzman Sergi Vergés.

Alhora, també ha vetllat per programar figures o obres històriques rellevants, com ara l'espectacle *Poble que canta no pot morir* del grup Niu, que exposava la feina del mestre Joan Tomàs en l'Obra del Cançonero Popular de Catalunya, la revisió de la sarsuela *Cançó d'amor i de guerra* amb Andorra Lírica i Sons Essencials, i *La viola d'or*, la primera sarsuela escrita per a cobla i veus, del mestre Enric Morera, interpretada per la Factoria Mascaró i la mezzosoprano Anna Alàs, entre d'altres.

A tot això cal sumar centenars de propostes que s'hi han presentat, amb noms de prestigi nacional i internacional, anònims, de totes les edats, disciplines i trajectòries, tot formant una llista incommptable: Niño Josele, Jordi Savall, Màrius Serra, Cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona, Savina Yannatou, IT Dansa, Xavier Albertí, Kepa

“LA FIRA HA FET UN SOLC, HA SEMBRAT MOLT I CONTINUA ESSENT UN APARADOR PROVOCADOR”

Junkera, Frikar Dance Company, Ball de Dames i Vells de Tarragona, Carles Santos, Xarxa Teatre, Miquel Gil, Cheb Balowski, etc.

UNA FIRA ESTRATÈGICA

És un dels cinc mercats estratègics d'arts escèniques i música de Catalunya, juntament amb Fira Tàrrrega, la Mostra d'Igualada, Mercat de Música Viva de Vic i Trapezi. No en va acull unes cent mil persones i l'impacte econòmic que es genera al territori supera els tres milions d'euros, durant la Fira. Tot això segons l'últim estudi, de l'any 2015, que manté xifres similars i inclús superiors a l'anterior, del 2011.

L'estudi, a més, detalla que per cada euro invertit en la Fira es van generar entre 10,8 i 13,42 euros, revertits a la ciutat. I que la despesa mitjana dels enquestats era de 22,67 euros, concretament 15,96 els manresans, 22,73 els veïns de la resta de la comarca, 26,73 els de la resta de Catalunya, 29,74 els de fora de Catalunya i 60 els professionals.

UNA LLAVOR FRUCTÍFERA

La Gran Festa de la Cultura Popular al Bages, organitzada entre els anys 1995 i 1997, va desembocar en la Fira d'Espectacles d'Arrel Tradicional de Manresa l'any 1998, sota la direcció de l'actual conseller a l'exili, Lluís Puig, i amb l'objectiu de normalitzar i professionalitzar el sector de la cultura popular i tradicional.

Des d'aleshores ençà ha tingut sis direccions artístiques, ha canviat de dates i de nom, s'ha consolidat, ha augmentat espais i el nombre d'estrenes i coproduccions, ha creat les jornades professionals, ha reforçat la internacionalització, s'ha obert al mecenatge i molt més.

En definitiva, s'ha adaptat a cada moment i n'ha mantingut l'esperit inicial. Fosas conclou: *"La Fira ha fet un solc, ha sembrat molt i continua essent un aparador provocador per a tot allò que té a veure amb la creació i la cultura popular; per vendre i comprar. I desitjo que es mantingui en el pols del dia a dia, connectada amb la societat i provocant coses, connectada i provocadora"*. ✎

❶ *SABA! Joves músics d'arrel* (2017), una big band de quaranta músics dirigida per Sergi Vergés. ❷ *Sis tenores i un senyor* (2009), amb Carles Santos i el sextet de tenores de Jordi Molina.

❸ *Poble que canta no pot morir* (2021), basada en l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. ❹ *Cançó d'amor i de guerra* (2020), de Rafael Martínez i Valls. ❺ *La viola d'or* (2017), d'Enric Morera.

+ PARAULES CLAU

❖ Tradició, modernitat, creativitat, cultura popular, música folk, dansa d'arrel, músiques del món... són etiquetes que han servit i serveixen per definir la Fira Mediterrània; de fet, algunes han calat i les utilitzen mercats artístics diversos. Perquè l'organització n'ha fet prevaler unes o altres d'acord amb l'ideari i els objectius de cada etapa, emparellat amb l'ús i el significat que hi donen els usuaris. Tant és així que la recerca de l'etiqueta adient ha estat constant i, alhora, una font de dissensions d'ençà de les primeres edicions. Ja que, per exemple, si bé "arrel" ha esdevingut clau i molt útil

per a l'organització, com a metàfora de les creacions que es fan a partir de la tradició, cal dir que hi ha intèrprets que hi veuen més útils d'altres més globals. La musicòloga i violinista Anaïs Falcó, per exemple, afirma que "folk" o "tradicional" serien més eficaces per dialogar amb mercats internacionals, respecte de la construcció poètica "arrel", i sempre segons el context. Amb tot això, l'ús d'unes o d'altres es discuteix en congressos i publicacions des de fa anys, però sense arribar a cap acord concret, tot i amb el pacte tàcit d'acceptar-les totes i visibilitzar un sector cultural tan menystingut com fonamental.

LA CORNUCÒPIA

NO EM MIRIS LES CANÇONS

TEXT *Sílvia Pujalte Piñán*

**“REALMENT, EL MÉS
COMPLICAT I EL QUE MÉS
ART I CONEIXEMENT EXIGEIX
ÉS ABOCAR UN CONTINGUT
GRAN EN UNA FORMA PETITA”.
GUSTAV MAHLER PARLAVA
AIXÍ EL JUNY DEL 1896
SOBRE LA DIFICULTAT DE
COMPONDRE LIEDER.**

*Blicke mir nicht in die Lieder!
Meine Augen schlag' ich nieder,
Wie ertappt auf böser Tat.
Selber darf ich nicht getrauen,
Ihrem Wachsen zuzuschauen.
Deine Neugier ist Verrat!*

*Bienen, wenn sie Zellen bauen,
Lassen auch nicht zu sich schauen,
Schauen selbst auch nicht zu.
Wenn die reichen Honigwaben
Sie zu Jag gefördert haben,
Dann vor allen nasche du!*

No em miris les cançons!
Jo abaixo la mirada
com enxampat en una malifeta.
Ni jo mateix goso
observar com creixen.
La teva curiositat és traïció!

Les abelles, quan construeixen les cel·les,
no deixen tampoc que les observin,
no observen ni elles mateixes.
Quan les riques bresques de mel
hagin sortit a la llum,
llavors seràs el primer de tastar-les!

Retrat de Gustav Mahler. Estudi A.
Dupont (Nova York, cap al 1909)

TRENTA ANYS DE LIED A CATALUNYA

El Festival Internacional de Música de Barcelona ja havia portat al Palau el bo i millor del lied durant els anys seixanta i vuitanta, però no va ser fins al 1993 que el gènere no va tenir un festival dedicat, la Schubertiada a Vilabertran, que seguia el model d'altres schubertiades modernes inspirades en les vetllades musicals entorn de la música de Schubert en vida seva. La Schubertiada acaba de celebrar a l'estiu la seva trentena edició, i aquesta tardor arribarà la desena edició del LIFE Victòria, un festival de lied inspirat, en aquest cas, pel llegat de la soprano Victòria dels Àngels. Altres iniciatives, com el Circuit de Lied del Montseny o el Barcelona Festival of Song, que arriben enguany a la dotzena i divuitena edició, respectivament, ens permeten afirmar i celebrar que el lied, la cançó de cambra, a Catalunya és un gènere estimat en la seva diversitat.

MARTÍ ARTALEJO / SCHUBERTIADA

ELISENDA CANALS / LIFE VICTÒRIA

Frederica von Stade i Helena Ressaureição al LIFE Victòria (2019)

André Schuen al seu debut a la Schubertiada (2018)

Retrat de Natalie Bauer-Lachner.

a violista Natalie Bauer-Lachner i el compositor Gustav Mahler van mantenir una estreta relació entre els anys 1893 i 1902; tots dos amics passaven plegats els estius, que era quan Mahler componia, de manera que Bauer-Lechner va ser testimoni del naixement de nombroses obres. Les impressions que ella recollia al seu diari es van publicar en un volum titulat *Erinnerungen an Gustav Mahler* (Records de Gustav Mahler, 1923), una font valuosa d'informació per a estudiosos i aficionats a l'obra del compositor.

Bauer-Lachner explica que el 10 d'agost de 1901 Gustav Mahler va tocar per a ella els set *lieder* que havia compost en les dues setmanes anteriors (un dia els componia i l'endemà els orquestrava). Un era "Der Tambour'sell", que tancava la seva etapa *Wunderhorn*. Els altres sis posaven música a poemes de Friedrich Rückert, un poeta estimat pels compositors i, per extensió, pels amants del gènere.

Nascut a Schweinfurt (Baviera) el 1788, Friedrich Rückert va estudiar dret i filosofia i estètica. Una trobada amb l'orientalista Joseph Hammer-Purgstall el 1818 va marcar la seva carrera: Rückert va esdevenir ell mateix un dels orientalistes més prestigiosos de l'època i va arribar a traduir obres –escrites en més de quaranta llengües– com la poesia de Hafez i Omar Khayyam o l'Alcorà. La seva enorme obra poètica (més de deu mil poemes) va estar sovint influïda per la poesia oriental; és el cas, per exemple, d'*Östliche Rosen* (1822), que va inspirar a Franz Schubert dues obres mestres com són *Du bist die Ruh* o *Dass sie hier gewesen*.

Després de Schubert van venir Schumann, Brahms, Wolf, Strauss o Rihm, però el nom de Rückert ha quedat lligat sobretot a Mahler, que el març del 1901, convalescent d'una operació, va triar deu poemes que musicaria al llarg de quatre anys i publicaria en dos cicles. El compositor ja no buscava cap altra font d'inspiració poètica; Anton Webern explicaria que el seu col·lega li havia confiat que després de *Des Knaben Wunderhorn* només podia compondre amb poemes de Rückert: "això és poesia lírica «de primera mà»; tota la resta és poesia lírica «de segona mà»."

**SE SOL DIR QUE ELS
RÜCKERT-LIEDER
ESTAN MOLT
VINCULATS A LES
VIVÈNCIES DE
MAHLER**

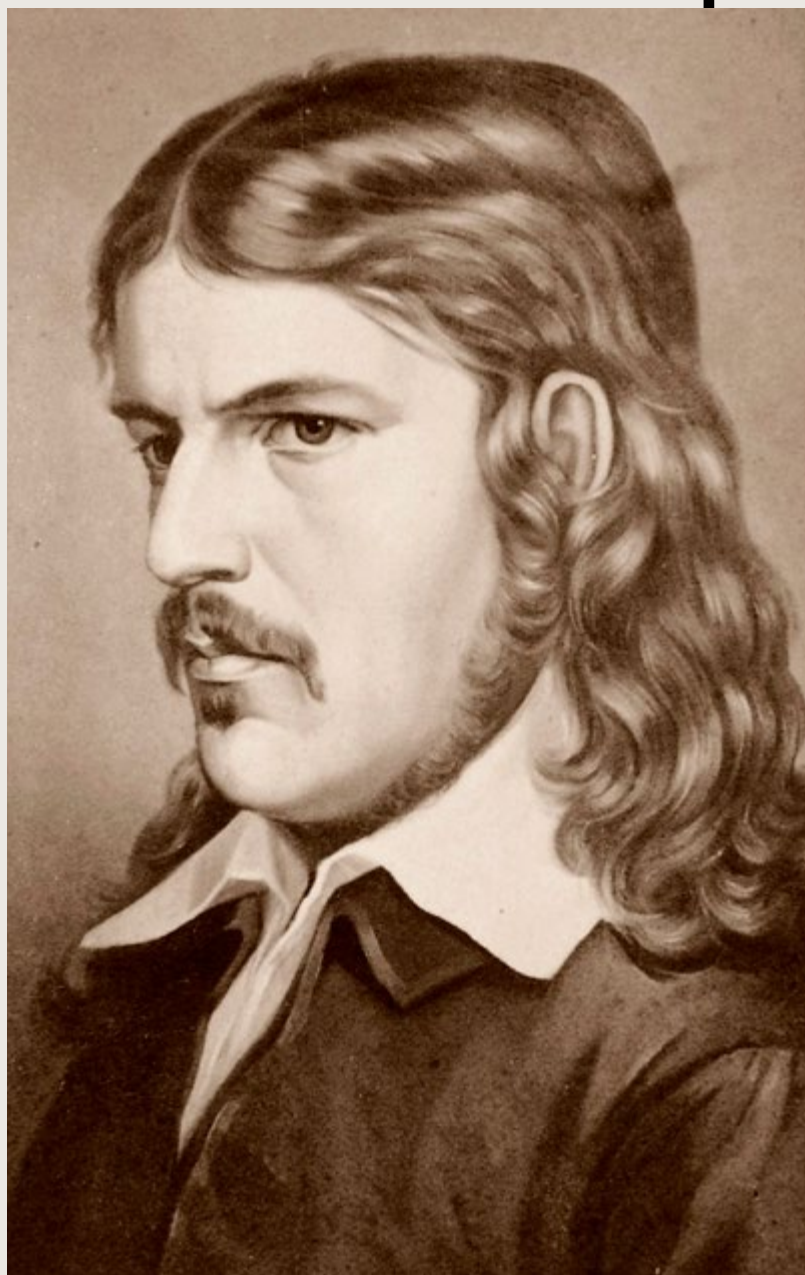
Al seu dietari, Bauer-Lechner esmenta alguns dels *lieder* que va escoltar aquell dia d'agost del 1901. Per una banda es refereix als *Kindertentlieder*, sense especificar res més (eren el primer, el tercer i el quart). Per una altra, hi parla de “Blicke mir nicht in die Lieder” i “Linden Zweig” (avui el coneixem com “Ich atmet’ ein Linden Duft”). El sisè lied de Rückert, que no indica, és “Um Mitternacht”. Aquell mateix mes d'agost compondria “Ich bin der Welt abhanden gekommen”, i aquests quatre *lieder* es van estrenar i publicar el 1905. Encara restava un poema de Rückert per musicar, “Liebst du um Schönheit”, que Mahler va compondre el 1902 i va oferir com a regal a la seva dona, Alma; no es va publicar fins al 1907, sol i en versió per a veu i piano. Els *Rückert-Lieder* van prendre la seva forma definitiva, amb cinc *lieder*, en l'edició del 1910.

Per què va triar Mahler aquests poemes? Se sol dir que els *Rückert-Lieder* estan molt vinculats a les vivències del compositor, i en el cas concret de “Blicke mir nicht in die Lieder” (No em miris les cançons), Bauer-Lachner ens ho confirma: “*El text és tan característic de Mahler com si l'hagués escrit ell*”. El poema, titulat “Verbotener Blick” (Mirada prohibida) forma part de

Haus und Jahr (1832); el poeta demana a un observador impertinent que no miri de llegir els seus versos inacabats perquè el fa sentir incòmode, i posa com a exemple les abelles, que no permeten de ser destorbades mentre feinegen. El poeta suggereix també que no cal indagar gaire en el procés creatiu de l'obra, potser ni tan sols l'autor, perquè el que importa és l'obra acabada.

Mahler va compondre un lied estròfic variat, de manera que totes dues estrofes s'assemblen prou perquè les identifiquem com a iguals i alhora hi apreciem també les petites diferències que matisen els versos aquí i allà. Des del preludi i al llarg de la cançó sentim a l'acompanyament el motiu insistent que la caracteritza, que a la segona estrofa identifiquem amb el zum-zum de les abelles i a la primera amb el neguit de la veu poètica en sentir-se observada, un neguit present també a la línia vocal. Només cal una audició atenta per copsar que “Blicke mir nicht in die Lieder”, aquest petit lied que parla de *lieder* (d'aquí que l'hàgim triat per encetar una secció dedicada al gènere) és una miniatura encantadora i refinada. ✍

RÜCKERT VA ESDEVENIR UN DELS ORIENTALISTES MÉS PRESTIGIOSOS DE L'ÈPOCA

Retrat de Friedrich Rückert. A partir d'un retrat de B. Sempitner.

Abundància. Peter Paul Rubens, oli sobre fusta. Museu Nacional d'Art Occidental, Tòquio.

LA BANYA D'AMALTEA

Quan Zeus va néixer, la seva mare Rea el va amagar per por que Cronos el devorés com havia devorat tots els altres fills. En tenia cura i l'alletava la nimfa Amaltea, que prenia la forma d'una cabra. Un dia el petit Zeus jugava amb la dida i va trencar-li una banya; penedit, va fer que la banya es convertís en una font inexhaurible d'aliments. Aquesta és la llegenda més difosa per explicar l'origen de la cornucòpia, la banya de l'abundància, que les representacions mostren vessant fruites i flors, joies i riqueses. Clemens Brentano i Achim von Arnim van publicar entre el 1805 i el 1808 una compilació de poesia popular alemanya entre l'edat mitjana i el segle XVIII destinada sobretot a nens i joves, i van fer servir la imatge clàssica de l'abundància al títol, *Des Knaben Wunderhorn* (La cornucòpia del jovent). Gustav Mahler va popularitzar-la amb els seus *lieder*, i els lectors hi hauran associat el nom d'aquesta nova secció de la Revista. La idea d'una font inexhaurible de cançons és temptadora.

FSF

FRANZ SCHUBERT
FILHARMONIA

TOMÀS GRAU,
DIRECTOR TITULAR
I ARTÍSTIC

DG 23.OCT.22

**Ivo Pogorelich &
Franz Schubert Filharmonia**
El Segon Concert de Chopin

Tomàs Grau, director

DG 13.NOV.22

La 'Pastoral' de Beethoven
Franz Schubert Filharmonia

Nadège Rochat, violoncel
Thomas Rösner, director

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

TEMPORADA 2022-23

· Paisatges Sonors ·

DJ 01.DES.22

Franz Schubert Filharmonia presenta
**Alice Sara Ott &
24 Preludis de Chopin**
Recital de piano

DLL 16.GEN.23

**Elisabeth Leonskaja &
Franz Schubert Filharmonia**
El Concert núm. 12 de Mozart

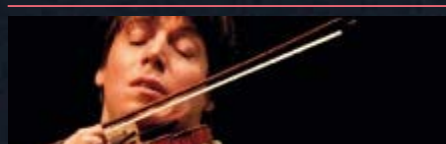
Tomàs Grau, director

DM 28.FEB.23

**Katia i Marielle Labèque &
Franz Schubert Filharmonia**
El duet de pianos de Mozart

Tomàs Grau, director

DM 21.MAR.23

**Joshua Bell &
Franz Schubert Filharmonia**
El Concert per a violí
de Mendelssohn

Joshua Bell, violí i director

DG 30.ABR.23

**Midori &
Franz Schubert Filharmonia**
El Concert per a violí de Txaikovski

Tomàs Grau, director

DG 21.MAI.23

'Lobgesang' de Mendelssohn
Franz Schubert Filharmonia

Coral Càrmina
Daniel Mestre, director

www.franzschubertfilh.com

COL·LABOREN:

SCHÜTZ

ona
Llibreria

LA VANGUARDIA

MITJÀ OFICIAL:

Cat **Música**

TimeOut
BARCELONA

IR3SC
El Club de Cultura

REVISTA
MUSICAL
CATALANA

Platea

MITJANS COL·LABORADORS:

LA CASA DELS CANTS

ACTUALITAT DE LA FUNDACIÓ ORFEÓ CATALÀ-PALAU DE LA MÚSICA

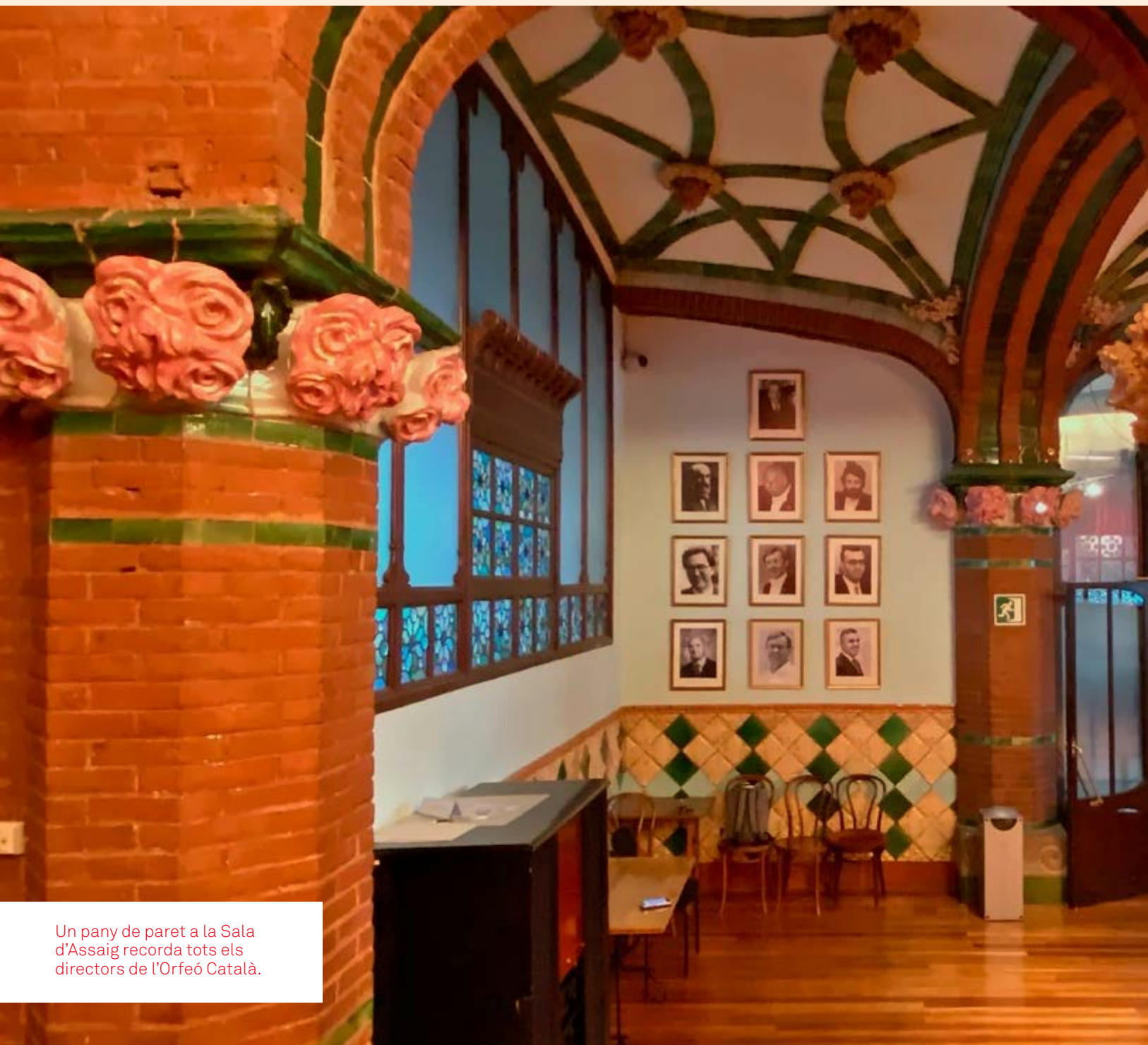

TOTS SOM ORFEÓ I TOTS SOM ESCOLA

JOAQUIM URIACH NOU PRESIDENT DE L'ASSOCIACIÓ ORFEÓ CATALÀ I DE LA FUNDACIÓ ORFEÓ CATALÀ-PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

“L'ORFEÓ HA DE VALER LA PENA CADA DIA”

Un pany de paret a la Sala d'Assaig recorda tots els directors de l'Orfeó Català.

DESCOBRIM LA FILOSOFIA
MUSICAL I HUMANA DEL
PROJECTE DEL NOU
DIRECTOR DE L'ORFEÓ
CATALÀ I L'ESCOLA CORAL,
PABLO LARRAZ

TEXT Martí Marimon

RICARDO RÍOS VISUAL ART

Per als cantaires de l'Orfeó Català, la paret més important del Palau és un modest pany al fons de la Sala d'Assaig, insuficientment il·luminat, des d'on ens observen les mirades dels diferents mestres directors que ha tingut el cor, com les caselles simbòliques d'un calendari històric, en el qual cada mes té el seu perfum, però on integren tots un sol any que no és un any, sinó una idea.

Quan es resituen els marcs per col·locar una fotografia nova, els cantaires saben que aquesta idea és viva, però també es pregunten quin tipus de vida serà, com es mantindrà el caràcter de feliç casualitat d'un cor l'ésser del qual és fer possible un model improbable de fràgil equilibri: missió social, territori i nació, però també model i escola. Un cor que, gràcies a un coixí institucional, aspira a tenir veu al circuit internacional, però com a *amateur* miracle de valors humanistes en la selva utilitarista del mercadeig del so.

És exactament això el que es preguntaven el 2019 quan s'hi afegí el rostre de Pablo Larraz (com a director principal, mentre que Simon Halsey era director artístic de tots els cors del Palau). Ara que ha estat nomenat nou director de l'Orfeó Català, la pregunta és més pertinent que mai: com serà el seu Orfeó?

**“CAL POSAR LA VEU
AL SERVEI DE LA
MÚSICA, I AIXÒ ES
TREBALLA DES DEL
DETALL”**

El propòsit d'aquestes línies, doncs, més que fer una llista de projectes futurs, és descobrir, de la veu mateixa del seu impulsor, la filosofia musical i humana que mourà aquesta nova etapa.

Ja d'entrada, Larraz entén aquesta complexitat com a riquesa, una obertura d'oportunitats per definir-se. “Aquí s'ha fet molta feina prèvia,” explica, “aquest model va créixer amb en Josep [Vila] i amb en Simon, però és cert que hi ha moments especialment claus, i ara n'és un. L'Orfeó comença a ser el que ha de ser: un cor de referència, estable i, sobretot, amb maduresa. Què en farem, de tot això? Quin paper hem de tenir en la societat? És en aquest sentit que dic que ara és hora de decidir què volem ser”. ➤

ALBERT TORRENS

ALBERT TORRENS

Tanmateix, a l'hora de donar-hi una resposta concreta, el seu és un entusiasme prudent. És per això que el nou mestre de l'Orfeó vol parlar d'un projecte obert i col·laboratiu: *"Tu pots tenir un model al cap, però en aquests quatre anys provarem moltes coses i, potser, tindrem un resultat diferent de l'imaginat"*.

En tot cas, es parteix de la base que el nivell de la gent que arriba al cor cada vegada és més alt, així com l'augment de cantaires amb títols professionals i superiors, que hi són perquè els agrada la vida a l'Orfeó. *"Ho fas perquè vols, per això és atractiu. Si, a més, hi ha exigència i els projectes són interessants, llavors segur que tindràs bons cantaires"*.

Naturalment, els èxits recents tenen com a contrapartida la inquietud envers passar el llindar d'un ritme de treball inassumible. Larraz diu: *"No volem ser un cor professional i cal ser conscients que l'Orfeó té un límit, però existeix encara molt potencial de creixement i és això el que hem de ser hàbils a gestionar. Que al cor hi hagi gent de pas que després fa del cant la seva professió no és un problema, sinó un orgull!"*.

El camí per créixer com a grup passa per la implicació individual en aquesta convivència, en el fet que la gent gaudeixi d'un simple assaig, *"perquè a vegades cal anar per feina, però en d'altres et pots entretenir en el treball cambrístic"*.

L'enriquiment d'aquesta experiència quotidiana és tan important com els grans concerts per Europa: l'Orfeó ha de valer la pena cada dia".

El fet que aquest treball en grups petits vertebrï l'activitat de tots els cors és un dels objectius del nou equip, conscient que la qualitat en les grans produccions passa perquè també es pugui defensar com cal una peça senzilla a cappella. Larraz insisteix en el fet que *"s'ha millorat molt i, els últims anys, l'Orfeó ha definit un*

"NO ES POT SEPARAR EL CREIXEMENT MUSICAL DE L'HUMÀ"

so propi. Aquest so, però, es construeix a través de l'escolta, de posar la veu al servei de la música, i això es treballa des del detall. En realitat, la música coral és essencialment això".

Sigui com sigui, el nou projecte exigeix sobretot versatilitat, poder respondre a les exigències de les grans batutes, així com adaptar-se a universos musicals cada vegada més diversos (la temporada passada van fer des de Mozart i Puccini fins a Saariaho).

És per això que Pablo Larraz esbossa idees concretes, com ara fer repertori simfònic que fa temps que no s'interpreta o treballar peces actuals i compromeses amb la societat present, “que ens interpel·lin directament, com ho va fer en el seu moment Considering Matthew Shepard... Aquest compromís és una de les herències més valuoses que ens deixa Simon Halsey”. Tanmateix, en qüestions de repertori insisteix per damunt de tot en l'adaptabilitat: “Prefereixo deixar-me sorprendre, no tinc una idea fixa”.

“HEM DE SER HÀBILS A GESTIONAR EL CREIXEMENT POTENCIAL; ÉS HORA DE DECIDIR QUÈ VOLEM SER”

Una altra vegada comentem que el què mai sigui més important que el com. “Jo soc mestre de primària –afirma–, la meva funció és fer un acompanyament en el creixement musical, però també humà. No puc separar les dues coses, perquè si no ens sentim estimats, és impossible que ningú pugui donar el millor de si mateix. Això no tothom ho comparteix, és clar, però quan ets davant d'un grup has de ser honest amb tu mateix i, per a mi, la música per la música no té sentit”.

Aquest ha de ser l'esperit d'un cor que mira cap als grans escenaris europeus i la creació contemporània, però que vol, per damunt de tot, crear felicitat i fer evolucionar les persones. “Si ens diem la Casa dels Cants, ens ho hem de creure de debò i preguntar-nos individualment i com a col·lectiu què podem aportar als altres”.

ANTONI BOFELL

El nou mestre de l'Orfeó proposa un projecte obert i col·laboratiu.

UN LIDERATGE PLURAL

Un aspecte significatiu del nou projecte és que Pablo Larraz, a més de l'Orfeó, assumeix la direcció artística de l'Escola Coral i la direcció del Cor Jove, després de dinou anys amb

Esteve Nabona al capdavant. El director aragonès es mostra clar a l'hora d'abordar aquesta gestió conjunta: “Si ho he acceptat és perquè es tracta d'un projecte compartit. Puc

ser-hi jo al capdavant, però sobretot hi ha lideratges”.

És per això que serà clau fer reviure la figura de subdirecció, ara en desús. Oriol Castanyer amb els joves, Montserrat Meneses amb l'Orfeó i la resta de directors i claustre duran a terme una tasca fonamental en el treball intensiu del so “com un sol equip, amb una sensibilitat compartida envers la música”.

Així mateix, subratlla el luxe que suposa la implicació de figures claus del cant coral, com són Basilio Astúlez i Lluís Vilamajó. “Són uns autèntics referents”, comenta, “saben el que és una família coral i ens poden entendre... En Basilio, que serà responsable del treball amb l'Escola Coral, ha

consolidat un dels millors cors infantils del món i tenim una manera de entendre la formació”.

D'altra banda, el taller Veus de l'Orfeó s'erigeix en una de les perles de l'aposta formativa. Vilamajó, definit per Larraz com “el gran manipulador del so i de la implicació de les persones”, formarà un grup de vint-i-quatre cantaires que treballaran obres de Schütz, Bach i Mendelssohn, i que oferiran en concert al Petit Palau aquest novembre. Es tracta de construir un so des de la base, però també una experiència que continua la dinàmica actual de cohesió entre els cors i que fa viu el lema del nou projecte: “Tots som Orfeó i tots som Escola”.

LLUÍS VILAMAJÓ

El taller Veus de l'Orfeó, a càrrec de Lluís Vilamajó, és una de les perles de l'aposta formativa.

ELS NOSTRES CORS

Caroline Shaw

KAIT MORENO

COR DE CAMBRA:

MÚSIQUES DEL PASSAT, DEL PRESENT I DEL FUTUR AMB ACCENT FEMENÍ

LA FORMACIÓ CORAL PROFESSIONAL

del Palau estrena temporada amb projectes que no només l'acostaran a primeres figures de l'escena actual, sinó que també suposaran un viatge musical a través de més de dos segles d'història; tot un repte que posarà a prova la versatilitat del Cor envers el que és, en definitiva, un dels seus objectius estratègics: la recerca de l'excel·lència a través de projectes singulars de gran interès artístic.

Aquest viatge començarà en els camins més experimentals de la creació present. El 9 d'octubre gaudirem d'un concert dirigit per Júlia Sesé en què s'interpretaran dues obres de la multipremiada compositora i violinista Caroline Shaw (que, a més, vindrà a preparar-les amb el Cor) i dues més de Ferran Cruixent, una de les quals encàrrec del Palau i estrena absoluta. Cruixent és compositor resident de la temporada actual i figura puntera de

l'exploració de nous camins en la creació sonora amb l'ús de la tecnologia.

Aquest accent contemporani i femení es mantindrà amb una nova visita al Cançoner Popular de Catalunya en la commemoració del seu centenari, a través de nous arranjaments (molts dels quals encàrrecs a compositores) i, finalment, amb la participació d'un quartet del Cor en la producció *Only the sound remains*, convidat expressament per la seva autora, Kaija Saariaho.

9 D'OCTUBRE
OBRES DE
SHAW I
CRUIXENT AL
PALAU DE LA
MÚSICA

Aquest trimestre vibrant culminarà amb un dels plats forts de la seva temporada: una regressió temporal cap a la barroca cort de Versalles, on el 17 de desembre interpretarà *El Messies* de Händel a la Chapelle

Royale, acompanyat de l'Orchestre de l'Opéra Royal de Versalles i dirigits per Franco Fagioli (el qual, recordem-ho, ja va visitar recentment el Palau de la Música com a intèrpret).

Händel

CENTENARI DE MANUEL OLTRA

AL CONCERT DE SANT ESTEVE

CESC PRAT (BANVERES)

UN ANY MÉS tota la família coral de l'Orfeó Català es reunirà per celebrar el tradicional Concert de Sant Esteve. Enguany el piano i l'orgue en seran els grans protagonistes, que acompanyaran les veus dels cantaires en un concert, el primer de Pablo Larraz com a director de l'Orfeó, que retrà homenatge al centenari del naixement de Manuel Oltra i que comptarà amb la direcció escènica d'Adrià Aubert.

ALIANÇA AMB L'ALIANÇA

AQUEST CURS EL COR JOVE

inicia una nova etapa després de l'emotiu adieu a Esteve Nabona i ho fa com a protagonista d'un dels objectius estratègics del nou equip de l'Escola Coral: establir sinergies amb entitats emblemàtiques del nostre territori. L'actual teatre de L'Aliança del Poblenou és, des del 1929, una de les sales més rellevants del teixit social barceloní, testimoni viu de la història de

19 D'OCTUBRE
COR JOVE DE
L'ORFEÓ CATALÀ
A L'ALIANÇA DEL
POBLENOU

la ciutat i de la vida associativa i popular dels barris, a més d'un espai polivalent amb enormes possibilitats escèniques (i un aforament de 802 localitats). El proper 19 d'octubre la formació jove hi estrenarà el conveni de col·laboració establert (i que es desenvoluparà a partir d'ara amb una producció per temporada) amb un concert, el primer amb Pablo Larraz com a director, organitzat pel Col·legi Oficial de Farmacèutics de Barcelona. ▮

CASINO L'ALIANÇA

COR DE NOIES: FESTIVALS DE TARDOR

20 DE
NOVEMBRE
COR DE NOIES
A SANTA MARIA
DE L'ALBA DE
TÀRREGA

ENTRE LES INICIATIVES que, any rere any, s'esforcen a posar en valor el territori a través de propostes artístiques

singulars, destaca el Festival de Música de Tardor Orgues de Ponent i del Pirineu.

Aquesta iniciativa de l'Associació Amics de l'Orgue de les Comarques de Lleida, que enguany arribarà ja a la vint-i-quatre edició, ens convida a un recolliment estètic en què es fusiona el caràcter de la terra amb l'estima pel patrimoni de les comarques ponentines i la cultura musical catalana en general, tot demostrant que l'estiu no és l'únic regne dels festivals musicals.

El Cor de Noies de l'Orfeó Català serà un dels caps de cartell d'aquesta gran festa dedicada a descobrir les subtils i infinites possibilitats del rei dels instruments. A més, significarà el retrobament amb una intèrpret de trajectòria compartida amb els cors del Palau: l'organista Mercè Sanchís. ▮

RICARDO RÍOS VISUAL ART

INTERKULTUR: PROJECTES PARTICIPATIUS AMB CONTINUÏTAT

L'ORFEÓ CATALÀ consolida la continuïtat de la seva col·laboració amb Interkultur, amb la qual, fa dos anys, va organitzar un *Requiem* de Verdi participatiu que aglutinà cantaires catalans i alemanys. Aquesta temporada tornarà a ser cor pilot d'un nou projecte d'aquesta entitat líder mundial en la gestió de festivals i concursos corals. En aquesta ocasió, l'Orfeó i els participants individuals prepararan un altre *Requiem*, el de Mozart, amb l'Orquestra Simfònica del Vallès. ▮

STUDI43 CALELLA

XARXA CORAL: POSAR EN VALOR EL TERRITORI

EL PROJECTE XARXA CORAL continuarà establint lligams musicals i humans entre l'Orfeó Català i altres entitats corals del territori. Enguany seran els cantaires del Cor de la Diputació de Girona (que també fou dirigit per Pablo Larraz) els que acolliran l'Orfeó en un concert molt especial a la catedral de la seva ciutat, i que, després, seran convidats al Palau. ▮

COR DE CAMBRA DE LA DIPUTACIÓ DE GIRONA

JOAQUIM URIACH

“VENIM A SERVIR
LA INSTITUCIÓ”

TEXT Albert Torrens

EL PRESIDENT DE
L'ASSOCIACIÓ ORFEÓ
CATALÀ I DE LA FUNDACIÓ
ORFEÓ CATALÀ-PALAU DE
LA MÚSICA CATALANA
ASSUMEIX EL NOU CÀRREC
AMB IL·LUSIÓ I AMOR A LA
MÚSICA.

ANTONI BOFILL

ALBERT TORRENS: Quina relació havia tingut prèviament amb aquesta institució?

JOAQUIM URIACH: A casa sempre m'havien parlat de l'Orfeó Català i del Palau de la Música. Els pares i els avis hi venien, i jo, des de petit, ho he viscut molt de prop. La primera vegada que vaig venir al Palau va ser al concert en què debutava Jesús López Cobos. M'hi va portar el meu avi Joan Uriach, que després també em va dur moltes vegades a sentir l'Orfeó Català. Recordo que passava a recollir-lo quan plegava de la feina i, com que a ell li agradava arribar amb temps, entràvem a la sala que encara era buida i mig fosca, i això m'impressionava. A nivell professional, vaig formar part de la Junta transitòria que es va crear amb l'entrada de Joan Llinares i també de dues de les tres candidatures de Mariona Carulla.

AT: Com i quan es va plantejar la possibilitat d'optar a la Presidència? Quines facilitats i dificultats va trobar a l'hora de configurar la candidatura?

JU: Jo mai havia pensat a ser president de l'Orfeó Català, com tampoc no ho vaig pensar que ho seria d'ESADE o d'Uriach. Però en tots aquests casos, la disposició a col·laborar i la vocació de servei –així com el fet de no fer-ho del tot malament, suposo– m'ha dut a ser convidat a participar en les presidències. Quan Mariona Carulla m'ho va plantejar, no m'ho esperava i li vaig dir que em feia molta il·lusió, que seria per a mi un honor i un orgull, però que ho havia de consultar amb les meves dues famílies: la nuclear –la dona i els

“LA MÚSICA
NO ÉS NOMÉS
ENTRETENIMENT,
SINÓ UNA
EINA PER
TRANSFORMAR
LES PERSONES”

UN EMPRESARI COMPROMÈS

Nascut a Barcelona el 1966, Joaquim Uriach és llicenciat en dret per la Universitat Autònoma de Barcelona, té el Màster en Direcció i Administració d'Empreses per ESADE i el Programa de Direcció General per l'IESE. Prèviament va cursar dret internacional a la London Polytechnic School.

Després d'iniciar-se professionalment al despatx Advocats Jufresa-Martell i a Holco Trading Company (Mann Group), ha estat president del Grup Uriach i secretari general de la Corporació Uriach.

Des del 1998 és soci de l'Orfeó Català, del qual també ha format part de la Junta Directiva en diversos períodes –del 2010 al 2018 i novament des del març del 2021. Així mateix, des del 2021 és patró de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana (després d'haver-ho estat també en els períodes 2009-2012 i 2014-2018).

Actualment també és patró de la Fundació Pau Casals, benefactor del Gran Teatre Liceu, membre de la Junta Directiva del Cercle del Liceu i del Patronat de la Fundació Victoria de los Ángeles, entre altres càrrecs en entitats d'àmbits distints del cultural.

Joaquim Uriach durant la primera reunió de la Junta.

fills– i l'empresarial. Totes dues em van dir que n'estarien encantades. I la tercera família va ser la Junta de l'Orfeó, evidentment. La tasca de crear la nova Junta va ser més fàcil del que pensava, perquè he trobat tots els col·lectius molt entusiasmats i amb ganes de participar. Com a anècdota, la vicepresidenta primera, Eugènia Bieto, es va emocionar especialment amb la meua proposta perquè la seva mare havia treballat al Palau i ella l'havia acompanyat sovint als concerts.

AT: El seu programa de catorze punts és ambiciós, però el mandat és per quatre anys. Quines prioritats establirà? O, dit d'una altra manera, en quina mesura els objectius que s'ha marcat estan pensats a més llarg termini?

JU: En el pla hi ha coses a curt, mitjà i llarg termini. Les més immediates són l'aplicació del nou projecte de l'Orfeó Català i l'Escola Coral liderats per Pablo Larraz i la posada en marxa d'un nou espai immersiu a la Via Laietana, que anomenarem la Porta del Palau. A mitjà i llarg termini, hem de treballar en el que queda del Pla Estratègic vigent, que acaba aviat, i elaborar-ne el proper. Hi haurà una comissió que treballarà en tres fases: l'anàlisi de la situació actual com a cor, Escola Coral i sala de concerts, la formulació d'aspiracions i objectius, i la programació d'accions concretes. Tot això, potser ho farà aquesta Junta o la següent, perquè tenim clar que estem de pas, però també que venim a servir i a tirar endavant la institució.

AT: El fet que, segons vostè mateix, l'Orfeó i el Palau es trobin en un dels millors moments de la història podria semblar que deixa poc marge per a la millora. Quins reptes pot deparar el futur i com caldrà adaptar-s'hi?

JU: Tenim un llegat importantíssim, però hi ha espai per donar-hi un nou impuls, perquè la societat és complexa i està canviant, com ho estan fent el món de la música i de la cultura. A tots aquests canvis, ens hi haurem d'adaptar –per exemple, en qüestions com la digitalització o la sostenibilitat– aprofitant les oportunitats que ens brindin per donar aquest impuls.

AT: La seva predecessora, Mariona Carulla, hauria desitjat més temps per continuar treballant en la captació de nous socis per a l'entitat. ¿És una qüestió important per a vostè?

JU: Sí, ho hem de fer i ho intentarem. Ens calen especialment socis joves, perquè en la nostra piràmide hi ha molts socis d'edat avançada i ens agradaria rejoiner l'Associació amb socis que siguin molt participatius i que, per descomptat, vinguin de públic. També m'agradaria tenir més socis representatius del món de la cultura, persones amb visibilitat, perquè si volem jugar un paper a la societat civil hem d'estar molt interrelacionats amb les altres institucions culturals catalanes.

AT: Finalment, ¿com es proposa d'organitzar-se el temps entre la Presidència de l'entitat i la dedicació a l'empresa familiar i a altres activitats?

JU: L'empresa familiar, afortunadament, la tenim organitzada i jo no he de ser-hi present en el dia a dia perquè no en porto la gestió, tot i que en formo part del govern corporatiu. També tenia càrrecs en altres institucions als quals he renunciat perquè tinc molt clar que la meua prioritat és l'Orfeó i el Palau, a banda de la meua família, i a això dedicaré el meu temps. Tenim tants concerts a l'any que, per descomptat, no podré venir a tots, però m'agrada i gaudeixo molt de la música i soc conscient de ser un privilegiat. Tan bon punt vaig ser nomenat per l'Assemblea de Socis, el primer que vaig fer va ser anar a saludar l'Orfeó, que aquell dia estava assajant el *Requiem* de Mozart. Allò em va encantar i m'ho vaig prendre com un regal inesperat que, fins i tot, em va saber greu d'interrompre. L'endemà, el primer dia de treball, vaig tenir un esmorzar amb els treballadors –he trobat un boníssim equip de professionals– i tots vam coincidir en el sentit i el propòsit que té treballar aquí, perquè la música no és només entreteniment, sinó una eina per transformar les persones i la societat. Poder contribuir a això és increïble. ✨

Uriach va assistir el 27 d'abril de 1981 al primer concert que dirigia Jesús López Cobos al Palau, amb la London Philharmonic Orchestra i el pianista Rafael Orozco.

Primera reunió de la Junta presidida per Joaquim Uriach.

PAU BARCELÓ / CEDOC

ANTONI BOFILL

ACTUALITAT

PALAU DIGITAL ES RENOVA

NOVES CÀPSULES FORMATIVES

Els darrers mesos s'han afegit a la sèrie Perspectives Musicals de la plataforma Palau Digital noves càpsules que mantenen el format

audiovisual innovador: estètica i direcció artística acurades i continguts interessants. Aquests episodis tracten, entre d'altres, d'obres de Stravinsky, Txaiovski, Brahms, Messiaen o Schütz, i les signen, respectivament, professionals de la divulgació musical: Mònica Pagès, Gemma Ventura, Carlos Calderón, Sofia Martínez i Xavier Chavarria.

NOUS CONCERTS

Entre els enregistraments dels darrers concerts al Palau que s'han incorporat a l'oferta de Palau Digital o bé que s'hi afegiran properament, destaquem:

- La tercera edició de la Festa de la Música Coral, que va tenir lloc el 23 de febrer de 2020.
- El concert d'Alondra de la Parra dirigint la Deutsche Kammerphilharmonie Bremen, amb la violinista María Dueñas, celebrat el 9 de març. S'hi van interpretar obres de Ginastera, Sibelius i Dvořák.
- L'òpera *Mariana en sombras* d'Alberto García Demestres, representada el dia 7 de juliol al Petit Palau.
- L'*Stabat Mater* de Pergolesi amb el Cor de Noies de l'Orfeó Català i *Vespres d'Arnadí*, amb direcció escènica de Marc Rosich i musical de Buia Reixach. El concert es va celebrar el 18 de juliol i va formar part de la programació del festival Grec 2022.

- El concert del proper 9 d'octubre, amb obres de Caroline Shaw i Ferran Cruixent interpretades pel Cor de Cambra del Palau, Jordi Armengol i el Quintet de Metalls.

MILLORES A LA PLATAFORMA

La plataforma www.palaudigital.cat ha estrenat darrerament aplicacions disponibles a AppStore i Google Play per a dispositius Android, que incorporen novetats a la interfície per millorar l'experiència de l'usuari i que n'amplien l'accessibilitat. Així, els visitants troben els productes audiovisuals agrupats segons diferents categories:

- **Concerts:** obres universals i patrimoni musical català, mostra de les produccions destacades de la programació del Palau de la Música i de la família coral de l'Orfeó Català.
- **Perspectives Musicals:** càpsules divulgatives dirigides a un públic melòman, però també accessibles per a totes aquelles persones interessades en la música i els concerts del Palau.
- **Conferències i diàlegs:** conferències divulgatives per comprendre i enriquir l'experiència musical, així com altres activitats complementàries de la programació del Palau.
- **Palau 360:** en aquesta secció es dona veu als protagonistes del projecte del Palau i dels cors: cantaires, mecenes, artistes, equip humà i col·laboradors.

- **Extra:** documentals, videoclips i altres continguts que formen part de l'extensa activitat, programació i projectes del Palau de la Música.

Palau Digital, que compta amb la col·laboració d'Endesa i Agrolimen, suma més de 250.000 visualitzacions des del seu naixement el febrer del 2019. La plataforma ha enregistrat un total de 22 concerts, 16 dels quals s'han emès en directe. A més, al web hi ha a disposició del públic un total de 8 conferències, 15 càpsules de la sèrie Palau 360 i 12 entregues de Perspectives Musicals.

EL PALAU ACULL LA PRESENTACIÓ D'UN LLIBRE DE JORDI CABRÉ SOBRE JOAQUIM CABOT

El proper 10 de novembre, la Sala d'Assaig de l'Orfeó Català acollirà la presentació del llibre *La Barcelona universal de Joaquim Cabot*, escrit per Jordi Cabré. Cabot, que va ser president de l'Orfeó Català entre els anys 1900 i 1910 i entre 1915 i 1935, va esdevenir clau per a la construcció del Palau

de la Música Catalana. La presentació del llibre, que inclou una gran quantitat de documents i fotografies procedents del CEDOC, s'acompanyarà d'una petita mostra documental al Foyer del Petit Palau, que el 2023 es completarà amb una exposició dedicada a la seva figura.

Retrat de Joaquim Cabot (c. 1900), de Ramon Casas

CEDOC
FOTO: RAMON CASAS

SUBSCRIU-TE

I GAUDEIX DE
LA MILLOR INFOR-
MACIÓ MUSICAL
I DE DESCOMPTES
EN CONCERTS

16€
PER UN ANY
(PAPER)

8,99€
PER UN ANY
(DIGITAL)

**REVISTA
MUSICAL
CATALANA**

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

Els subscriptors de la «Revista Musical Catalana» gaudeixen d'un 20 % de descompte en la compra de dues entrades per concert a les taquilles del Palau de la Música Catalana, i d'un 15 % de descompte als cicles de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música de la temporada 2021-22: Palau Grans Veus, Bach, Piano, Cambra, Simfònics, Tardes, Òpera, Concert de Sant Esteve, La Casa dels Cants, Concerts Familiars, El Primer Palau, Estiu al Palau i ECHO Rising Stars.

Més informació: www.revistamusical.cat/subscriu-te

EL COMPOSITOR

César FRANCK

EL MÚSIC DE L'ÀNIMA

ENGUANY CELEBREM EL BICENTENARI DEL NAIXEMENT DE CÉSAR FRANCK, ORGANISTA DE VÀLUA MAJÚSCULA, AUTOR D'OBRES EXCEL·LENTS EN MÚLTIPLES GÈNERES I MÉS QUE UN MESTRE PER A DIVERSES GENERACIONS DE MÚSICS AL PARÍS DECIMONÒNIC.

TEXT Josep M. Codina • IL·LUSTRACIÓ Roger Pibernat

César-Auguste Franck va néixer a Lieja, Bèlgica (aleshores Països Baixos) el 10 de desembre de 1822. Aviat demostrà un gran talent musical, que el seu pare mirà d'explotar durant la seva infància i adolescència. Ingressà al Conservatori de la seva ciutat el 1830, on rebé primers premis de solfeig i piano que incitaren el pare a organitzar una sèrie de concerts la primavera del 1835, per als quals Franck va escriure algunes primeres peces de llüiment.

Pel mes de maig d'aquell any la família es traslladà a París, on poc després debutà, si bé hi passà desapercebut. Va rebre lliçons de Zimmerman i Reicha; no pogué ingressar al Conservatori de París fins a naturalitzar-se francès, l'octubre del 1837. Hi guanyaria també nous primers premis, o un segon a la classe d'orgue de Benoist, el 1841; l'any següent, però, el pare el va fer sortir-ne per centrar-se en la carrera de virtuós, amb una gira de concerts a Bèlgica el 1843.

Els seus *Trios op. 1*, publicats aquell any, van ser rebuts amb interès per músics rellevants com Liszt (amic i defensor seu), Meyerbeer, Donizetti, Chopin o Thomas. A causa de la pressió dels seus compromisos artístics emmalaltí, fet que entorpi l'oratori *Ruth*; el fracàs de l'estrena el 1846 malmeté la ja difícil relació amb el seu pare. En endavant impartí classes privades i a escoles públiques i institucions religioses de París, i des del 1847 exercí d'organista a Notre Dame de Lorette. El juny del 1848 es va casar amb Felicité Saillot Desmousseaux, malgrat tensions familiars i en ple conflicte social. El 1851 passà a

St. Jean-St. François, que posseïa un dels primers orgues creats pel gran constructor Cavaillé-Coll, de qui Franck esdevindria una mena de representant artístic. Aquells anys publicà poques obres.

UN SEGUICI MUSICAL I UNA EMPREMTA TARDANA

El 1858 fou nomenat organista de la tot just completada basílica de Santa Clotilde, on l'any següent inaugurà un dels millors orgues Cavaillé-Coll. A banda de la producció per al servei religiós, que inclou la *Missa a tres veus* a la qual afegiria el famós *Panis Angelicus*, assolí un gran èxit amb obres com les *Six pièces*, fita notable en la música francesa per a orgue de l'època. Franck estigué, durant els anys següents i sense ser-ne conscient, establint les bases d'un destacat fenomen de la cultura francesa del

segle XIX: el nucli de deixebles conegut com la Bande à Franck. Va impartir classes al col·legi jesuïta del carrer de Vaurigard, on estudiaven Henri Duparc i Arthur Coquard: el 1868, el primer presentaria Franck a Alexis de Castillon, futur primer secretari de la Societat Nacional de Música, on al concert inaugural programarien el *Trio op. 1 núm. 2* i li estrenarien moltes obres importants. Això, sumat a l'èxit de la

versió revisada de *Ruth* i al seu nomenament com a professor d'orgue del Conservatoire li brindà notorietat.

El 1872 va completar l'oratori *Rédemption*, el qual segons Vincent d'Indy (ja alumne seu) fou la primera obra on aplicà els seus principis d'arquitectura tonal. L'estrena fou un fracàs; seguiria, però, el consell de Duparc i d'Indy de remodelar-la.

**FRANCK VA CEDIR
FINS ALS 24 ANYS
ALS DESIGNIS DEL PARE,
QUE EXPLOTAVA
EL SEU TALENT**

L'audició del "Preludi" de *Tristany i Isolda*, el 1874, va influir fortament en part de la seva producció. Franck entrava en una intensa etapa creativa –amb els estius com a moments crucials– que perduraria fins la seva mort. Entre els anys 1869 i 1879 treballà sobretot en el monumental oratori *Les béatitudes*. Vindrien després el *Quintet amb piano*, l'oratori *Rébecca*, els poemes simfònics *Le chasseur maudit* i *Les Djinns* i, amb un renovat interès pel piano,

Prélude, choral et fugue i *Variations symphoniques*. El 1885 fou guardonat amb la Creu de la Legió d'Honor i el 1886 fou elegit president de la Société Nationale; aquell estiu completà la *Sonata per a violí* i el sensual poema simfònic *Psyché*. Dels darreres anys destaquen la *Simfonia en Re menor* (1886-88), el *Quartet de corda* (1889) o els *Trois chorals* (1890). Va morir el 8 de novembre de 1890, a causa d'una pleuresia. ✍

DISCOGRAFIA

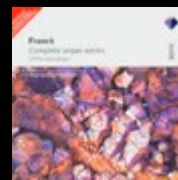
♦ **SONGS.** Gabriella Létai-Kiss, Adrienne Hauser, Tibor Bogányi (Hungaroton). | Deliciós tribut a les seves cançons, sempre una porta gran vers la sensibilitat del creador, i alguna de les quals cantada ja ben aviat per l'Orfeó Català.

♦ **PSYCHÉ (complet).** Paul Strauss, Belgian Radio and Television Chorus, Orchestre de Lieja (EMI). | Misticisme i sensualitat caracteritzen part de l'obra de Franck. *Psyché*, sovint interpretada en la versió de *Suite Psyché et Eros*, en constitueix un bon exemple.

♦ **COMPLETE ORGAN WORKS.** Marie Claire Alain (Erato-Apex). | No són només les *Six pièces*, que Liszt considerà dignes de fer costat a l'obra de Bach, o els culminants *Trois chorals*: l'obra per a orgue de Franck és una meravella, i trobà en Alain una mitjancera formidable.

♦ **1923-1942 RECORDINGS.** (Timpani, 1993) | Quatre discs compactes que recopilen gravacions històriques de les obres de Franck, a càrrec de formacions i intèrprets francesos de primer ordre. Inclou el *Prélude, choral et fugue* amb Blanca Selva.

ESCENARIS DEL MÓN

LA TORTUOSA I GLORIOSA HISTÒRIA DE L'OPÉRA COMIQUE

EL CONCEPTE *OPÉRA COMIQUE* ABRAÇA TANT LA DESCRIPCIÓ D'UN GÈNERE COM EL NOM D'UNA COMPANYIA I DE LES MÚLTIPLES SEUS QUE AQUESTA HA OCUPAT AL LLARG DE LA SEVA HISTÒRIA. LA MÉS SIGNIFICATIVA ACTUALMENT ÉS LA SALLE FAVART, RECONSTRUÏDA FINS A TRES VEGADES A LA PLAÇA BOIELDIEU DE PARÍS.

TEXT Antoni Colomer

L' introducció del gènere operístic a França, a mitjan segle XVII, va ser difícil i es va veure condicionada decisivament pel context artístic i polític del regnat de Lluís XIV. La primera mostra significativa d'aquell nou gènere que triomfava a Venècia i que es va representar a París fou *Ercole amante* de Francesco Cavalli, per encàrrec directe del cardenal Mazarin el 1659. L'experiment fracassà i la cort francesa considerà aquella representació tediosa per la manca de *grandeur* i, sobretot, per no contenir escenes de dansa, disciplina de la qual el Rei Sol era devot. Aquell fracàs provocà una reformulació del gènere a França, que va prendre diverses formes, principalment la *comédie-ballet* i la *tragédie lyrique*, ambdu-

es definides per la figura de Jean-Baptiste Lully. La primera, sorgida de la col·laboració de Lully amb Molière, combinava parts líriques i parlades i constitueix l'antecedent directe d'allò que s'anomenà posteriorment *opéra comique*, gènere inicialment de caràcter còmic i paròdic que es desenvolupà durant el segle XVIII.

Els darrers anys del segle XVII, a les fires parisenques de Saint Germain i Saint Laurent, diverses companyies oferien aquest tipus d'espectacle amb una acceptació popular tan gran que esdevingué una perillou-

EL TÍTOL QUE INAUGURA OFICIALMENT LA HISTÒRIA DE L'OPÉRA COMIQUE ÉS *TELÉMAQUE*

STEFAN BRION

1

VUIT SEUS PER A LA COMPANYIA

La tortuosa història de l'Opéra Comique està condicionada pels canvis continuats de seu en el decurs de la seva història. La primera fou l'Hôtel de Bourgogne, compartida amb la Comédie Italienne a partir del 1762, i no fou fins al 1783 que s'instal·là a la primera Salle Favart, anomenada així en honor del dramaturg Charles-Simon Favart. El 1801 la companyia es traslladà al Théâtre Feydeau, més gran i modern, i el 1829 a la Salle Ventadour, que comptava amb sistema d'il·luminació de gas. Les grans despeses d'aquest sistema provoca que es desplacin al Théâtre des Nouveautés tres anys després. El 1840 tornen a la reconstruïda Salle Favart, on la companyia romandrà fins al tràgic incendi del 1887, circumstància que la durà al Théâtre Lyrique de la plaça del Châtelet. La tercera i definitiva Salle Favart s'inaugurarà el 1898 i esdevindrà, malgrat crisis i tancaments, la seu fixa de la companyia fins avui.

STEFAN BRION

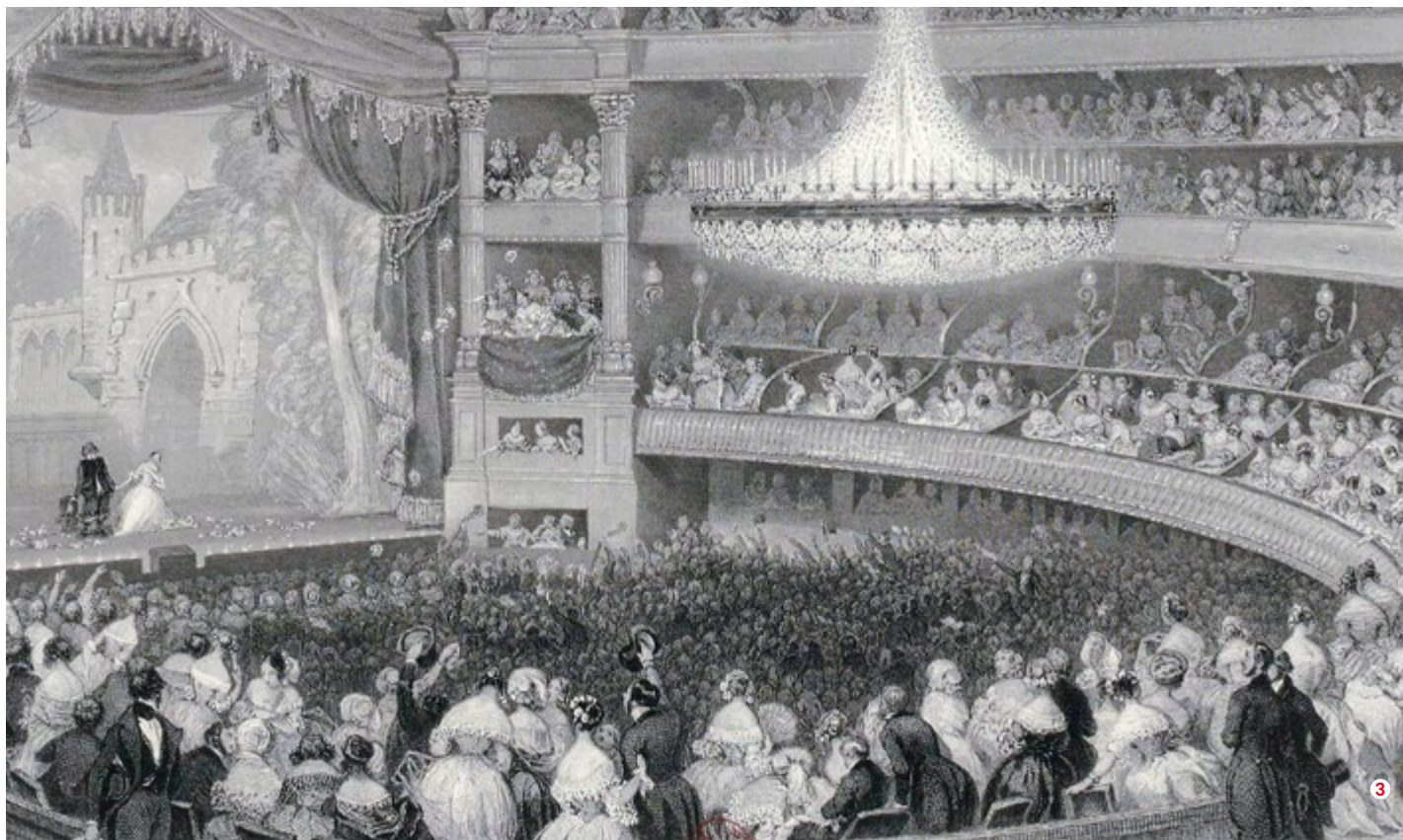
2

sa competència per als teatres oficials, com l'Académie Royal de Musique (antecedent de l'Opéra) o la Comédie Française. Això motivà múltiples prohibicions i tancaments governamentals que no evitaren, però, la florida clandestina d'aquests espectacles. El seu èxit provocà el permís oficial definitiu, l'any 1714, a la companyia creada per Catherine Baron i Gaut-

hier de Saint-Edme per oferir de manera exclusiva "*comédies o drames que combinen versos, arietes o peces de conjunt*".

El títol que inaugura oficialment la història de l'*opéra comique* és *Telémaque*, estrenada encara a la Fira de Saint Germain el 1714. Amb música de Gillier i llibret de Le Sage i Fuzelier, es tractava d'una paròdia de la *tragédie lyrique* *Telémaque et*

Calypso que es representava en aquell moment a l'Académie. L'element paròdic esdevé, doncs, una de les característiques del gènere durant els seus primers anys, però no l'únic. La influència de l'òpera *buffa* italiana va tenir també un pes decisiu en un moment en què esclatà la famosa *querelle des bouffons*, controvèrsia que enfrontà els partidaris de la tradició ope-

3

GALLIA

rística francesa, simbolitzada per Jean-Philippe Rameau, amb els defensors de la innovació del repertori *buffo* italià, liderats per Jean-Jacques Rousseau. En aquest context s'estrena l'any 1753 un títol emblemàtic, *Les troqueurs* d'Antoine Dauvergne, que amalgama la tradició còmica italiana i francesa. Aquesta confluència comportà la fusió de la companyia d'*opéra comique* amb la dels *italiens* que, el 1762, s'instal·len a l'Hôtel de Bourgogne, al voltant del qual sorgirà una forçada de compositors que contribuïren decisivament a l'evolució del gènere. Figures com Philidor, Monsigny, Grétry o Dalayrac elevaran el nivell musical de l'*opéra comique* i la convertiran en un producte exportable que havia d'influir en el naixement d'una òpera autòctona alemanya, fins en aquell moment a les beceroles.

El prestigi creixent de la companyia provoca que l'any 1783 es construeixi un teatre *ad hoc*. Així, l'*opéra comique* troba casa pròpia a la Salle Favart, teatre al qual donarà nom i al qual ha estat vinculada des d'aleshores malgrat desercions temporals, incendis devastadors i tancaments momentanis. La primera meitat del segle XIX suposa una primera etapa daurada en la qual s'estrenen títols com per exemple *La dame blanche* (1825) de Boieldieu, *Fra Diavolo* (1830) d'Auber, *Le postillon de Lonjumeau* (1836) d'Adam, *La fille du régiment*

REPERTORI HISTÒRIC I TAMBÉ CONTEMPORANI

L'any 1971, Rolf Lieberman, director de la Réunion des Théâtres Lyriques Nationaux, tancà l'Opéra Comique acomiadant tot el personal i convertint la sala en l'Opéra Studio i segona seu de l'Opéra. No serà fins al 1989 que la companyia recuperarà l'autonomia constituint-se com a associació. Des d'aleshores la Direcció Artística del teatre l'han assumida Thierry Fouquet (1989), Pierre Médecin (1994), Jérôme Savary (2000), Jérôme Deschamps (2007), Olivier

Mantei (2015) i Louis Langrée (2021). Actualment i durant els darrers anys el repertori que es pot veure a la Salle Favart és ampli i eclèctic. Sense descuidar els títols que n'han forjat la tradició i història, també acull òperes barroques, musicals i espectacles de nova creació. Aquesta darrera temporada, al costat de *Lakmé*, *La périchole*, *Armide*, *Hamlet* o *L'enfant et les sortilèges*, hi trobem també *La petite botiga dels horrors* o *Coronis* de Sebastián Durón.

GALLICA

l'any 1887 i en el qual van morir al voltant de cent persones. Un esdeveniment traumàtic per a la ciutat, que s'afanyà a una ràpida reconstrucció, culminada amb la inauguració de la tercera Salle Favart el 1893.

Aquella esplendor artística assolida durant la segona meitat del segle XIX ja no tornarà i l'Opéra Comique entrarà en

un procés de decadència que desembocarà en l'absorció per part de l'Opéra l'any 1932, tot esdevenint-ne la segona seu. Tot i això, abans d'aquesta vinculació, s'estrenen a la mítica sala obres mestres com *Louise* (1901) de Charpentier, *Pelléas et Mélisande* (1902) de Debussy, *Ariadne et Barbe-Bleue* (1907) de Dukas o *L'heure espagnole* (1911) de Ravel. ▶

LA PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XIX SUPOSA UNA PRIMERA ETAPA DAURADA DE L'OPÉRA COMIQUE

(1840) de Donizetti o *La damnation de Faust* (1846) de Berlioz. Aquest dinamisme de l'*opéra comique*, conjuntament amb l'esplendor de la *grand opéra* que es desenvolupava al Palais Garnier, convertí París en el centre operístic mundial i la plaça a conquerir per tots els grans compositors, incloent-hi Verdi i Wagner.

L'efervescència musical del moment comportà la irrupció d'una nova generació de compositors francesos que tant escrivien obres per a un teatre o l'altre, tot adaptant-se a les seves característiques i exigències. Així, a la Salle Favart es presenten títols tan importants com *Mignon* (1866) de Thomas, *Roméo et Juliette* (1867) de Gounod, *Carmen* (1875) de Bizet, *Les contes d'Hoffmann* (1881) d'Offenbach, *Lakmé* (1883) de Delibes i *Manon* (1884) de Massenet.

Aquest període gloriós es tancà dramàticament a causa d'un incendi que destruí per segona vegada la Salle Favart

CHRIS LEE

1 La tercera Salle Favart, l'actual seu de l'Opéra Comique, es va inaugurar el 1898. 2 L'òpera barroca *Coronis* de Sebastián Durón es va representar al febrer amb la direcció musical de Vincent Dumestre i l'escènica d'Omar Porras. 3 La moderna Salle Ventadour, amb llum de

gas, va ser la seu de l'Opéra Comique entre el 1829 i el 1831. Litografia de Charles Mottram a partir d'un dibutix d'Eugène Lami. 4 Cartell litogràfic per a l'estrena de *Carmen* de Prudent-Louis Leray. 5 Louis Langrée és l'actual director artístic de l'Opéra Comique.

'ELS HOMES CLÀSSICS'

PARLAR DE MÚSICA TAMBÉ POT SER DIVERTIT

Amb un estil assequible i entenedor per a tothom, el binomi que formen el periodista Albert Galceran i el compositor Pedro Pardo s'ha convertit en tot un referent de la divulgació musical.

TEXT Ana María Dávila

Formen el duet més dinàmic de la música clàssica i això que, junts, no han ofert mai cap concert. Però parlen. I molt. Cada dia des de les ones de Catalunya Música, i puntualment també a altres mitjans de la CCMA. Són *Els homes clàssics*, una parella imbatible que ha fet de la divulgació musical fresca i lleugera el seu segell d'identitat.

Els homes clàssics són el periodista Albert Galceran (Olesa de Montserrat, 1983) i el compositor, director i pianista Pedro Pardo (Lleida, 1974). Ambdós representen dues aproximacions ben diferents al món de la música –la de l'oient i la de l'artista; la de l'aficionat i la del professional– que han sabut conjugar-se i entendre's a la perfecció per oferir al públic una manera de divulgar alhora divertida i entenedora, però sense perdre ni un bri de rigorositat.

I per aconseguir-ho, no ha calgut que es coneguessin de tota la vida. De fet, es van veure per primera vegada en una cita a cegues, quan el periodista Ricard Ustrell, aleshores responsable del programa *El suplement* de Catalunya Ràdio, els va reunir per encarregar-los que portessin a terme, conjuntament, un programa divulgatiu de música clàssica. Superada la sorpresa inicial, el tàndem va començar a treballar i la seva unió va resultar tot un èxit, fins al punt que enguany han estat reconeguts per l'Acadèmia Catalana de la Música com a finalistes als Premis Alicia en la categoria de periodisme musical.

“Si no haguéssim connectat, podria haver estat un fracàs absolut. Per això, el gran premi que ens emportem és que ara no només som amics, sinó que ho continuarem sent encara que no treballem junts”, diu Albert Galceran. “Possiblement, si fóssim dues sopranos, no hauríem connectat gens”, bromeja Pedro Pardo (la conya i les rialles són constants). “Però la veritat és que fem la combinació perfecta: ell veu la música des de fora i jo des de dins”.

Va ser així com el setembre del 2015 van néixer “Els Homes

ELISENDA CANALS

Clàssics”, inicialment com una secció setmanal d'*El suplement* de Catalunya Ràdio, fins que el 8 de gener de 2017 van engegar programa propi, d'una hora de durada, tots els diumenges a Catalunya Música. L'èxit va ser tan gran que el setembre del 2021 van passar a format diari en aquesta mateixa emissora, tot mantenint l'emissió dels diumenges com a resum dels programes emesos durant la setmana.

Al llarg de tot aquest temps, *Els homes clàssics* han fet gala d'una imaginació inesgotable a l'hora de trobar els temes de què tractar. Hi ha hagut de tot. Des d'entrevistes o monogràfics vinculats a l'actualitat musical del país, fins a generoses aproximacions a la història del gènere. Entremig, explicacions ben entenedores de conceptes tècnics desconeguts pels neòfits, tota mena de curiosi-

tats i anècdotes i, per descomptat, qualsevol lligam que es pugui establir entre la música clàssica i el món. “Sovint passa que quan estem parlant d'un tema, en surten cinc”, expliquen.

Amb la seva connexió especial, el treball flueix “de manera molt espontània”. Els programes els preparen conjuntament. “Generalment, els continguts de caràcter més històric els faig jo, i els més musicals, en Pedro”, diu Galceran. “Però això també ha anat canviant, perquè ara hem arribat a un punt de simbiosi que qualsevol dels dos podria fer un programa i no notar-se cap diferència respecte de si l'hagués fet l'altre”, puntualitza el company. “De fet, quan arriba el moment d'escriure, sabem tan bé el que dirà l'altre que, de vegades, ens posem a riure perquè sabem que aquesta serà exactament la reacció. I efectivament és així”.

Els autors d'*Els homes clàssics* es tanquen a l'estudi de gravació dos cops per setmana, però malgrat que tot està escrit, sempre hi ha una escletxa oberta a la improvisació. “Hi ha una reacció espontània inevitable quan escoltes una peça. I, per altra banda,

**“LA MÚSICA CLÀSSICA
ES POT EXPLICAR DE
MANERA ENTENEDORA
SENSE RENUNCIAR AL
RIGOR”**

mai repetim la gravació. Això és el que dona al programa la frescor d'un directe, encara que no ho sigui", confessen.

Per a tots dos resulta evident que als mitjans de comunicació falten més programes d'aquest tipus. "Una cadena generalista no té cap problema a parlar d'un productor de la Motown del 1978 ni del «mur sonor del Phil Spector». I quina diferència hi ha si es parla de Pachelbel?", es pregunta Pedro Pardo.

"Als mitjans generalistes els fa pànic tractar de la música clàssica amb la mateixa normalitat que un expert de pop parla d'allò seu. També ha passat que històricament els divulgadors han fet servir un to molt celestial per parlar de la música clàssica i això ha fet més mal que bé, perquè ha exclòs a tothom que no compartia uns coneixements. De totes maneres, tinc la sensació que això ara s'està esmenant, tant per part dels mitjans com de les mateixes institucions musicals, que promouen els continguts d'una manera més didàctica i adreçada al gran públic", assenyala Galceran. "La música clàssica es pot explicar d'una manera que sigui entenedora i sense que això signifiqui renunciar al rigor", reivindiquen els presentadors.

I per descomptat, els primers que han après moltes coses amb l'experiència han estat ells mateixos. "En Pedro m'ha obert molt els ulls i m'ha mostrat com es veu la música des de dalt de l'escenari. I això, sens dubte, m'ha enriquit molt. A més, m'ha descobert la música per a piano i molts dels seus gustos han acabat també sent els meus", confessa Albert Galceran. "Abans jo estava molt centrat a ser a l'escenari, a ser músic i anava poc a concerts. Amb l'Albert he après a viure la música des de la platea. És veritat que quan jo escolto un concert no puc evitar analitzar-lo del tot, i gràcies a ell en gaudeixo molt més, que és del que es tracta", conclou Pedro Pardo. 📌

"ALS MITJANS GENERALISTES ELS FA PÀNIC TRACTAR DE LA CLÀSSICA AMB LA MATEIXA NORMALITAT QUE EL POP"

1 Pedro Pardo, director d'orquestra, aporta al duet la seva visió musical des de dalt de l'escenari. 2 Pedro Pardo (esquerra) i Albert Galceran (dreta) durant l'enregistrament del programa *Els homes clàssics* a l'estudi de Catalunya Música. 3 Albert Galceran aporta a *Els homes clàssics* el punt de vista de l'aficionat. 4 Els programes d'*Els homes clàssics* a mitjans generalistes, com el *Tot es mou* de TV3, aspiren a ser una porta d'accés a la programació de Catalunya Música.

MÉS MONS CLÀSSICS

El món d'*Els homes clàssics* és molt variat. A més del seu programa per a Catalunya Música, aquestes darreres temporades han tingut presència a Catalunya Ràdio i, també, al *Tot es mou* de TV3. "Per a nosaltres no hi ha diferència de llenguatge a l'hora de fer un programa per a un mitjà generalista. Potser l'únic que varia és que posem menys minutatge de música perquè el que volem és atreure aquest oient neòfit i que això sigui una porta d'accés perquè després vingui a Catalunya Música". I com no podia ser d'una altra manera, *Els homes clàssics* també tenen el seu propi llibre, editat per Rosa dels Vents, amb el subtítol suggeridor de *La passió i la carn i altres històries de la música*. Prop de dues-centes pàgines que recullen algunes de les històries més fascinants que *Els homes clàssics* han desgranat als seus programes. Per continuar gaudint de la música.

ACCENTS

LLIBRE

PATRIMONI MUSICAL I HUMANITATS DIGITALS

Musicología en web. María Gembero-Ustarroz, Emili Ros-Fàbregas (ed.). 543 pàgines. *Kassel: Edition Reichenberger, 2021*

Molts recursos de la nova cultura de les humanitats digitals són d'accés obert i no requereixen una afiliació institucional o una subscripció de pagament, gràcies a l'elaboració de catàlegs que consoliden la sistematització d'una metodologia per a la descripció i els tractaments dels fons musicals projectant-se en els àmbits científic, social i educatiu. Així s'obren noves vies que beneficien la interconnexió i superen els tradicionals mètodes individuals com testimonien els disset capítols d'aquest volum coordinat pels investigadors del CSIC María Gembero-Ustarroz i Emili Ros-Fàbregas.

El nou marc d'investigació es nodreix d'aplicacions informàtiques en un treball col·laboratiu com és la MuRET que agilitza la catalogació d'extensos volums en partitures amb diferents tipus de notació. Un altre exemple és la plataforma BHP, creada per facilitar la consulta de llibres de polifonia hispànica sense cap tipus de limitació cronològica o geogràfica. Altres comunicacions destaquen projectes com l'IFMuC, el piano Nodes versat en Ricard Viñes, i l'Archivo Romancístico Menéndez Pidal-Goyri.

L'apèndix recull els recursos digitals, les fonts manuscrites i impreses anteriors al 1800, hemerogràfiques, algunes del segle XX i, especialment, les del Fons de Música Tradicional IMF-CSIC (FMT) de cada tema estudiat. **Albert Ferrer Flamarich**

INVESTIGACIÓ PUNTERA I AUTÒCTONA.

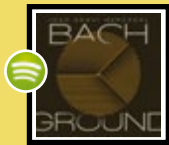

MAX CIRCUS

ORGUE

BACH GROUND

Obres de Bach, Grigny, Buxtehude, Bruhns i Vivaldi-Bach. Joan Seguí Mercadal, orgue. *Ficta Edicions i Produccions, 2021*

Guanyador del primer premi al concurs El Primer Palau i el Premi Catalunya Música l'any 2018, l'organista català presenta el seu primer disc en solitari.

Obre i tanca el disc el *Preludi i fuga, BWV 552*, que ocupen la mateixa posició a la tercera part del *Klavierübung* del Kantor de

Leipzig. La pompositat i grandiloquència tan propers a l'obertura francesa ressalten el Preludi, mentre que la gran Fuga a cinc veus culmina amb plenitud una obra complexa i que emergeix imbuïda de simbolismes a la Santíssima Trinitat. La música de Bach continua amb la transcripció del *Concerto en La de Vivaldi, BWV 593*, o bé el tranquil i refinat coral *An Wasserflüssen Babylon, BWV 653*. Bach era coneixedor del que passava i s'escribia a l'estranger. I un exemple n'és la còpia que feu per al seu propi estudi de l'*Hymne sur le 'Veni Creator'* de N. Grigny. L'escriptura del compositor francès s'evidencia menys opulenta i més melòdica en el *Récit de Cromome*, en contraposició als grans blocs harmònics imbuïts de caràcter a *Dialogues sur les grands jeux*.

Una reflexiva i expressiva versió de *Wie schön leuchtet der Morgenstern* de Buxtehude –autor admirat per Bach i pel qual va recórrer quatre-cents quilòmetres a peu fins a Lübeck per escoltar-lo– i el *Preludi en Mi menor* de Bruhns –l'alumne més avantatjat de Buxtehude– arrodoneixen un disc que, a més, compta amb les notes de mà de Montserrat Torrent.

Joan Seguí es mostra com un intèrpret sòlid i madur i aconsegueix unes lectures plenes de vitalitat i amb gran claredat de veus, amb versions expressives, imbuïdes de colors, imaginació i llibertat creativa. **Santi Riu**

LA MILLOR OPCIÓ PER CONÈIXER LA NOVA GENERACIÓ D'ORGANISTES DEL PAÍS.

ANTIGA

RENAISSANCE

Obres de Palestrina, Lassus, Tallis, Byrd, Gibbons, Guerrero, Lobo i Victoria.

Cor de Cambra de Granollers. Director: Antonio García de Paz. *Ficta*, 2021

Enregistrat el juny del 2021 a la parròquia de Sant Julià de Palou, les trenta-cinc veus del Cor de Cambra de Granollers, dirigit

per Marco Antonio García de Paz, ens submergeixen en la música polifònica del segle XVI amb una selecció de veritables joies del repertori litúrgic llegades per bona part dels més celeberrims compositors, des de Palestrina a Victoria passant per Tallis, Guerrero o Byrd. L'austeritat de la música de la Contrareforma amb la seva transparència del text i allunyada de detalls ornamentals superflus ens arriba amb la música polifònica de Palestrina i Lassus, per després endinsar-se, amb interpretacions remarcables i acurades, tant en el bellíssim motet *If ye love me* de Thomas Tallis com en la música de Byrd representativa del període isabelí. La serenitat de les obres pertanyents al Segle d'Or espanyol queda exemplificada amb els motets de Guerrero –meravellós l'*Ave virgo sanctissima*– la magistral *Versa est in luctum* de Lobo i les antífones marianes de Victoria, representatives del màxim exponent de la música del Segle d'Or espanyol amb una bellíssima interpretació del *Regina Coeli* per a doble cor. Molt lloable el treball del Cor de Cambra de Granollers –que habitualment dirigeix Josep Vila–, amb unes interpretacions notòries en la densitat, però amb la calidesa i transparència imprescindible per poder gaudir tant de la claredat de les respectives línies vocals com de l'ensambladura precisa amb què cal dotar cadascuna d'aquestes obres polifòniques del segle XVI.

Un enregistrament per fruitar d'un cor que ha celebrat els seus primers vint-i-cinc anys en plena maduresa interpretativa. Impecable el treball del director Marco Antonio García Paz copsant el sentit musical de les obres i també mereixen esment els esplèndids comentaris realitzats per Xavier Chavarria.

Lluís Trullén

PER GAUDIR DEL GRAN TREBALL DEL COR DE CAMBRA DE GRANOLLERS.

MIQUEL GONZÁLEZ / FESTIVAL DE PERALADA

CANÇÓ

HOMENATGE A CARNER I A LA CANÇÓ CATALANA

Carneriana. Cinquanta cançons amb poemes de Josep Carner. David Alegret, tenor, i Rubén Fernández Aguirre, piano. *IBS Classical*, 2022

Enmig de la pandèmia, el cinquantenari de la mort de Josep Carner, considerat el príncep dels poetes catalans i el màxim representant de la poesia del Noucentisme, va passar inadvertit. Ara ens arriba aquest doble enregistrament com a homenatge a la seva poesia i a la cançó que molts compositors han escrit a partir dels seus versos.

Seran vint compositors els qui podrem escoltar al llarg

de gairebé dues hores de música, que inclouen cinquanta cançons escrites durant els segles XX i XXI, amb algunes d'enregistrades per primer cop.

Narcisa Freixas, Antoni Massana, Frederic Mompou, Joaquim Zamacois, Eduard Toldrà, Manuel Blancafort, Ricard Lamote de Grignon, Joaquín Rodrigo, Joaquim Serra, Xavier Montsalvatge, Manuel Valls, Alicia de Larrocha i Narcís Bonet formen un primer bloc de compositors ja traspassats. Mentre que el segon CD ens apropa a la nova creació, amb autors com Antoni Ros Marbà, Antoni Parera, Alberto García Demestres, Albert Guinovart, Miquel Ortega, Francesc Prat i Joan Magrané.

I malgrat la varietat d'estils o les curioses cinc versions diferents del mateix poema, *Canticel*, no puc deixar d'esmentar moments especials, com la veu lluminosa, ben timbrada i imbuïda de subtils inflexions en Toldrà, la joiosa *Canticel* de Bonet, l'acolorit i líric cicle de Guinovart –amb un gran treball pianístic–, les sentides *Carnerianes* de Parera o una *Obsessió lunar* d'Ortega imbuïda de recança.

La dicció excel·lent, l'expressivitat i la veu del tenor David Alegret –tan clara com expressiva– aporten lluminositat a un corpus bellíssim que ell ens descobreix i que cal reivindicar. Al seu costat, el pianista Rubén Fernández Aguirre s'hi mostra ben compenetrat, sensible i sempre atent. Un producte excepcional, una joia d'orfebreria que es converteix ja en producte d'audició obligada. **Santi Riu**

IMPRESINDIBLE PER CONÈIXER LA HISTÒRIA DE LA CANÇÓ CATALANA BASADA EN VERSOS DEL GRAN JOSEP CARNER.

CAMBRA

MAR PLANA

Juli Garreta: integral per a violoncel i piano.

Romain Garioud, violoncel, i Daniel Blanch, piano. *Ficta Edicions i Produccions, 2021*

Juli Garreta, lluny de l'etiqueta de compositor per a còbra, és un dels grans referents musicals del país al segle XX, que va escriure també música de cambra i orquestral. La seva vàlua la trobem en aquest disc on el violoncel·lista francès Romain Garioud i el pianista Daniel Blanch –quina tasca tan gran de recuperació i descoberta de la nostra música està fent i quant li

devem els músics i el públic...– ens presenten en primícia la integral de la seva música per a violoncel i piano.

Mar plana, que dona nom al disc, fou escrita el 1901 i és la primera obra per a aquesta formació, escrita amb un llenguatge tan expressiu com romàntic. Estrenada per Bonaventura Dini i Enric Granados, *Mar plana* evoca la platja de Sa Conca de S'Agaró. I ja en aquesta primera audició podríem trobar una analogia entre el cant del violoncel amb el de la tenora a la còbra que tan bé emprava Garreta en les seves sardanes de concert.

L'acompanyen tres obres relativament breus: *Joguina* –una alegre i exquisida gavota dedicada a Pau Casals–, *Mazurka* i una romàntica *Romança* que fou estrenada per Pau Casals al Palau de la Música el 1932.

Però el gruix i l'obra referent sens dubte és la *Sonata per a violoncel i piano en Fa major*, dedicada de nou a Casals. Es tracta d'una gran obra, basada en el model de sonata tripartida, que s'entronca en la música més tradicionalment germànica però amb una frescor melòdica que podríem titllar de mediterrània. Una fusió realment atractiva i personal que resol en una obra tan romàntica i intensa com desconeguda. Una revelació que conté un segon moviment realment deliciós. Les interpretacions estan imbuïdes d'intensitat expressiva, passió i lluminositat, tot evidenciant un diàleg plenament romàntic. Un dels discs de l'any. **Santi Riu**

IMPRESINDIBLE PER DESCOBRIR UNA OBRA EXTRAORDINÀRIA EN UNA VERSIÓ IMBUÏDA D'INTENSITAT EXPRESSIVA.

ANTIGA

CANÇONERS DEL SEGLE D'OR HISPÀNIC

Cancioneros de La Colombina, de Palacio, de Medinaceli.

La Capella Reial de Catalunya. Hespèrion XX. Director: Jordi Savall. *Alia Vox (30 anys), 2022*

Entre el 1991 i el 1992 Jordi Savall al capdavant de La Capella Reial de Catalunya i del conjunt instrumental Hespèrion XX ens deixava un dels enregistraments que

s'ha erigit en una de les joies discogràfiques del seu extens llegat. La Col·legiata del Castell de Cardona era l'espai escollit per enregistrar els *Cançoners de La Colombina, de Palacio* i de *Medinaceli* escrits entre el 1451 i el 1595. Commemorant el trentè aniversari d'aquell enregistrament, la discogràfica Alia Vox ens presenta aquesta bellíssima reedició que conté tres discos acompanyats pels esplèndids comentaris musicològics a càrrec de Josep Maria Gregori, Josep Romeu i José María Micó. La veu de la sempre recordada Montserrat Figueras dins d'una esplèndida Capella Reial de Catalunya i uns músics excepcionals com els integrants de l'Hespèrion XX –entre ells Sergi Casademunt, Rolf Lislevand, Josep Borràs o Pedro Estevan– eleven, sota la direcció de Savall, la màxima plenitud de la música dels cançoners.

A la música de la primera època dels Reis Catòlics, representada pel variat *Cancionero de la Colombina*, segueix el *Cancionero de Palacio*, contemporani de les corts de Ferran II de Catalunya i Aragó i d'Isabel I de Castella amb una música polifònica profana en la qual destaquen les aportacions de Juan del Enzina. La música de la Corona de Castella a l'època de Felip II ve representada pel *Cancionero musical de Medinaceli*. Excepcional recopilació polifònica representada, entre altres autors, per Morales, Cabezón, Guerrero o del francoflamenc Orlando di Lasso. Referències, doncs, ineludibles per rememorar les danses, el gènere pastoral i madrigalesc o les *serranillas*, en una reedició brillant i imprescindible. **Lluís Trullén**

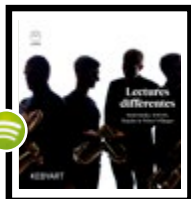
IMPRESINDIBLE PER ALS INCONDICIONALS DE JORDI SAVALL.

SAXOFON

LECTURES DIFFÉRENTES

Obres de Stravinsky, Eötvös, Haydn, Pérez-Villegas, Cohen, Schubert.

Kebyart Ensemble. Linn, 2021.

Des de la seva creació el 2014, la progressió del quartet de saxofons Kebyart Ensemble ha estat constant gràcies a propostes estimulants com aquest segon

disc, *Lectures différentes*, que inclou sis obres de sis compositors diferents, tot demostrant que les possibilitats del saxofon no són ni unívokes ni unidimensionals.

D'una banda, hi ha transcripcions i llibertat interpretativa en peces com la *Suite Pulcinella* de Stravinsky i el *Quartet op. 33 núm. 3* de Haydn que, en una audició abstreta, portaran l'oient a recordar les pretèrites formacions d'Harmoniemusik; i particularment la magistral reelaboració jazzística i aflamencada de les *Canciones españolas antiguas* compilades per García Lorca, amb deixos tradicionals a la part final, en què els saxofonistes també palmegen. De l'altra, hi ha composicions originals que suplanten la manca d'un repertori específic profús, com *Lectures différentes* d'Eötvös, que és una suite en quatre moviments concisos que exploren els recursos tímbrics, tècnics i de textures en la vessant més contemporània d'un disc que proposa una simbiosi de mons sonors a partir de juxtaposicions i estils imaginatius; però que realment sedueix clarissimament per la qualitat musical d'aquests joves músics en el refinament en els atacs, la noblesa i cantabilitat del fraseig i els relleus en els balanços, tot reforçant la impressió d'homogeneïtat i de complexitat harmònica.

En aquest sentit, la millor mostra són *Take this waltz* de Cohen, i el QR que obre un videoclip, *Schubertiade*, que és també una carta magnífica de presentació audiovisual del grup i un signe de la potencialitat performativa del seu projecte artístic. Tant, com ho són les notes de carpeta signades pel sempre eficient musicòleg i pianista Luca Chiantore. **Albert Ferrer Flamarich**

UNA PROPOSTA ESTIMULANT PER DESCOBRIR LES POSSIBILITATS D'UN QUARTET DE SAXOFONS.

RICARDO RIOS VISUAL ART

PIANO

PIANO SERENADE

Obres per a piano de Strauss.

Àlex Alguacil, piano. Aglae, 2022

Lluny de la popularitat dels poemes simfònics o les òperes, la música per a piano de Richard Strauss és força desconeguda. Escrita entre els setze i els vint anys, té clares influències del model romàntic de la música de Schumann o Mendelssohn. La seva escriptura no exigeix grans escarafalls, però sí necessita un intèrpret capaç d'extreure'n l'ampli ventall

poètic que hi conviu.

Àlex Alguacil mostra ja en la transcripció que fa Walter Giesecking de *Ständchen* un gran poder d'evocació, un clima somniador i un bell lirisme, que al costat de la seva capacitat narrativa ens recorda les *Consolacions* de Liszt. Un clima que es referma en les *Cinc peces breus, op. 3*, on desgrana molt bé cada frase, ja des del més introvertit "Andante" –tan proper a Schumann–, passant pel juganer "Allegro vivace scherzando", l'expressivitat del "Largo" –on Alguacil extreu tota la poesia– o la lluminositat de l'"Allegro". La *Sonata op. 5* segueix els models de l'escola germànica clàssica i romàntica. I el pianista en ressalta unes lectures d'ampli tractament orquestral, reflexives per moments, amb un bell i encantador *cantabile* –quin "Andante" tan sublim i que ens recorda una *Romança sense paraules* de Mendelssohn–, però que inclouen també moments més dramàtics i apassionats, com l'"Allegretto" final. Clouen l'àlbum els *Stimmungsbilder, op. 9*, on Alguacil extreu una àmplia paleta de colors, subtils, flexibilitat de pulsació i fantasia. Cal destacar un malenconiós *Aneinsamer Quelle* o una somniadora i lliure *Träumerei*.

Aquest disc, que no surt en format físic, es podrà escoltar a les principals plataformes digitals, així com també a partir del web d'Aglae i del mateix pianista –que ens ofereix unes magnífiques i extenses notes de mà que us podreu descarregar. **Santi Riu**

IMPRESINDIBLE PER CONÈIXER LA MÚSICA PIANÍSTICA DE STRAUSS EN INTERPRETACIONS QUE SÓN UN MODEL DE BELLESA, LIRISME I POESIA.

JAZZ

DESPERTAR

Obres de Manel Fortià. Manel Fortià, contrabaix; Marco Mezquida, piano, i Raphaël Pannier, bateria. *Microscopi*, 2022

El contrabaixista i compositor Manel Fortià és un músic inquiet en el panorama musical a casa nostra. Tant el podem tenir col·laborant al projecte de *free-flamenc-jazz* titulat *Libérica* (Microscopi, 2021) junt amb el saxofonista Antonio Lizana, com amb Chano Domínguez & Antonio Lizana a *Estándares* o amb Magalí

Sare en el premiat *Fangs i núvols* (Microscopi, 2020).

Ara amb *Despertar* (Microscopi, 2022), Manel Fortià debuta com a compositor. Gravada i mesclada a El Local Estudi (Girona) per Marc Piña i masteritzada a Sear Sound (Nova York) per l'enginyer de so guanyador de dos premis Grammy Jeremy Loucas, ho fa acompanyat de dos escuders de luxe: Marco Mezquida al piano i el francès Raphaël Pannier a la bateria, amb qui l'any 2018 ja va gravar l'àlbum *Bulería brooklyniana*.

Despertar, concebut a tall d'autoretrat musical basat en les seves vivències a Nova York durant els anys 2016 i 2020, és un disc on es barregen les arrels i les sonoritats mediterrànies amb el jazz modern viscut a la ciutat dels gratacles. Al llarg de nou temes i pràcticament una hora de durada, des de la inicial *Dormir* al més pur Bach fins a *Despertar* (tema de cloenda), el trio Fortià, Mezquida i Pannier fan viatjar metafòricament al dia a dia bulliciós novaiorquè, però sense oblidar-se dels seus diferents sons jazzístics i sud-americans. Tanmateix, *El dia después* és un homenatge a la Rambla de Barcelona l'endemà del terrible atemptat del 2017.

El resultat de tot plegat és un treball notable en què les emocions i els sentiments captiven l'oient des del trio inicial *Dormir*, *Circular* i *Saudades*. A més, ajuntant-se tres virtuoses dels instruments respectius, sempre hi ha el possible risc que es converteixi en una particular *jam session*. Per sort, la compenetració i el virtuosisme van en bona direcció en aquest viatge musical. **Eduard Sant**

MANEL FORTIÀ DEMOSTRA QUE NO NOMÉS ÉS UN BON INTÈRPRET DE JAZZ, SINÓ TAMBÉ UN COMPOSITOR PROMETEDOR.

CANÇÓ

CANÇONS DEL SÈCLE XX

Obres de Serra i Oltra. Marta Valero, mezzosoprano. Albert Guinovart, piano. Izan Rubio, guitarra. Bernat Castillejo, flauta. *Picap*, 2021

Gràcies a la incansable tasca de Josep Maria Serracant, padrí de nombrosos enregistraments de cobla i música catalana, Picap ha editat un

doble compacte amb cançons de Joaquim Serra i de Manuel Oltra, interpretades per la mezzosoprano Marta Valero i l'exquisit acompanyament al piano d'Albert Guinovart. Valero aborda les peces amb una dicció entenedora, resolent els nombrosos ascensos al registre agut en el cas d'Oltra i fent gala d'un domini estilístic llaurat amb nombroses gravacions anteriors del patrimoni català del segle XX.

Tot i el tarannà més eclèctic d'Oltra i el clar noucentisme de filiació tolderiana en Serra, ambdós corpus presenten melodies ben definides, amb un lirisme que es mou per graus conjunts i puntuals salts d'interval que reforcen l'expressivitat dels versos, però sense sotmetre's a la immediatesa descriptiva. Els marcs tonals són generalment clars i els acompanyaments poc densos en una textura de melodia acompanyada, transparent i que funciona com a suport de la veu en la recreació dels textos a partir de patrons rítmics basats en la prosòdia; on també hi ha puntuals evocacions de ritmes populars (*El gallaret*, el cicle *La Amante*), d'inspiració afrancesada (*Brollador gentil*) o hispanitzants (*Jesús de Nazaret*).

Si les de Serra es presenten ordenades segons la cronologia –compostes entre el 1924 i el 1938– i el número d'opus, les d'Oltra –compostes entre el 1940 i el 1997– compten amb l'ocasional i excel·lent intervenció del flautista Bernat Castillejo (*Borrissol d'àngel*) i del guitarrista Izan Rubio (*Set cançons tradicionals per a veu i guitarra*, *Testament d'Amèlia*, *Aquells temps de fredor*). L'edició amb disseny gràfic de l'artista sabadellenc Jordi Roca, s'arrodona amb una entrevista estimable de Mònica Pagès a Serracant.

Albert Ferrer Flamarich

PER (RE)DESCOBRIR LES CANÇONS DE SERRA I OLTRA.

CAMBRA

VALENTÍ MISERACHS (1943)

Da Camera & Da Chiesa. Obres de Valentí Miserachs. Ulrike Haller, soprano; Toni Marsol, bariton; Vicenç Prunés i Lloret, orgue; Camerata Miserachs. Director: Daniel Mestre. Ficta Edicions i Produccions, 2021

Monsenyor Valentí Miserachs (1943) és el compositor català viu més prolífic amb un miler d'obres principalment de caire religiós, fidels a una estètica tradicional

en llenguatge i forma, com proven les set recollides en aquest disc ben gravat i editat pel segell gironí Ficta.

En destaca el *Concertino per a orgue i orquestra de corda*, "Nadalenc" (2002) en tres moviments formalment deutors del Classicisme: el primer, una rigorosa forma sonata en què la introducció lenta presenta una texturació imitativa del motiu principal seguit d'un *allegro* rococó amb el tractament dialèctic habitual de pregunta-resposta entre el solista i el conjunt, amb un notable passatge per a violoncel. A més, l'obra juga amb citacions desconstruïdes de nades catalanes, com *El noi de la mare* i *Cap a Betlem van dos minyons*, que van més enllà de la literalitat com es percep a la *Berceuse* d'aires barrocs. D'orquestració delicada, a vegades molt homogènia en el registre i en la tímbrica (sobretot entre orgue i cordes), Miserachs construeix seus efluvis melòdics i línies melòdiques clarament definides, tot potenciant la textura contrapuntística basada més en l'enriquiment de les segones veus i la variació de la trama que en la igualtat entre aquestes. Tant és així que no hi ha cap fuga ni fugat ortodoxos com palesen la resta de composicions que són un doll de dolçor i serenor: *Sponsalitia* (1998), *Quod Deus coniunxit* (2001), *Meditació pasqual* (1972) i *Ave Maria* (1996), amb obligat de flauta i formalment emparentada amb l'ària molt ben defensada tècnicament i expressiva per la soprano Ulrike Haller. Toni Marsol també demostra solvència i bona dicció a les *Quattro liriche religiose* (1987), per a orgue i veu, de lirisme puccinià contingut sense l'escalada melòdica cap al clímax d'aquest. **Albert Ferrer Flamarich**

PER CONÈIXER L'OBRA DEL
COMPOSITOR CATALÀ VIU
MÉS PROLÍFIC.

LUIS PATERNA

CANÇÓ

DUES POETESSES

Obres a partir de poemes d'Àngela Figuera Aymerich i Carmen Conde. Lorena Paz Nieto, soprano; Albert Nieto, piano. La Mà de Guido, 2022

Per commemorar el 120è i el 115è aniversari del naixement de les poetesses Àngela Figuera Aymerich i Carmen Conde, respectivament, apareix aquest enregistrament com a homenatge a aquestes dues escriptores de la Generació del 27 defensores del paper de la dona dins la societat i que en el cas de Conde

esdevindria la primera dona a ocupar un lloc a la Real Academia Española de la Lengua. "En la poesía española de posguerra es la mujer que, por fin, desarrolla el erotismo y la sensualidad de una manera descarnada", apunten els comentaris d'Albert Nieto que acompanyen l'enregistrament.

Acompanyant les composicions de Matilde Salvador i d'Ángeles López Artiga sobre poemes de Figuera i Conde, ara nombrosos compositors han musicat poemes d'aquestes dues escriptores. El mateix Albert Nieto, Marián Gutiérrez Urbaneta, Fernando Lázaro, Beatriz Arzamendi, David del Puerto, María José Arenas, Marisa Manchado, Ana Vázquez Silva, Iluminada Pérez Frutos i Carolina Valencia han posat la seva música a les paraules intenses i profundament colpidores que emergeixen d'aquests poemes.

La veu de Lorena Paz Nieto destil·la amb una projecció nítida i profund refinament expressiu els curosos versos de poemes com ara *Lágrima*, *En la tierra de nadie* o *Los días duros*. Bellíssima la música dels extensos *Poemas del Duero* que hi ha proposat David del Puerto o l'alt poder descriptiu que Albert Nieto ens ha ofert en els poemes dedicats a les estacions de l'any que integren *Besos* d'Àngela Figuera Aymerich. Divuit cançons de gran bellesa entre les quals volem ressaltar l'intens melodisme que acompanya *Mar de mi infancia* amb música de Marián Gutiérrez sobre paraules d'Àngela Figuera, les harmonies punyents d'*En la tierra de nadie*, poema de Carmen Conde i música de Marisa Manchado, i el refinament pianístic que proposa Fernando Lázaro sobre els versos del poema *Ya sé que me acabaré*, de la mateixa Carmen Conde. Un retrobament entre música i paraula per fer-nos reviure la poesia d'aquestes dues figures paradigmàtiques de la poesia espanyola que amb tanta valentia van lluitar per la defensa social en uns moments de tremenda complexitat. **Lluís Trullén**

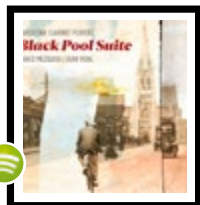

PER FER-NOS REVIURE LA POESIA D'AQUESTES DUES
FIGURES PARADIGMÀTIQUES I VALENTES DE LA POESIA
ESPANYOLA.

CLARINET

BLACK POOL SUITE

Obres de Joan Vidal. Barcelona Clarinet Players, Joan Vidal, Marco Mezquida. *Jazz Granollers Records*, 2021.

Ens hem de felicitar que els Barcelona Clarinet Players, un dels conjunts de cambra més inquilts i amb més projecció del panorama català, segueixin explorant noves vies i nous llenguatges en els quals

es pot desenvolupar el quartet de clarinets. El seu nou treball titulat *Black Pool Suite* ha portat la formació al terreny del jazz contemporani de bracet de les composicions de Joan Vidal, també nom imprescindible del panorama musical local, i de l'acompanyament del mateix Vidal a la bateria i del polifacètic Marco Mezquida al piano.

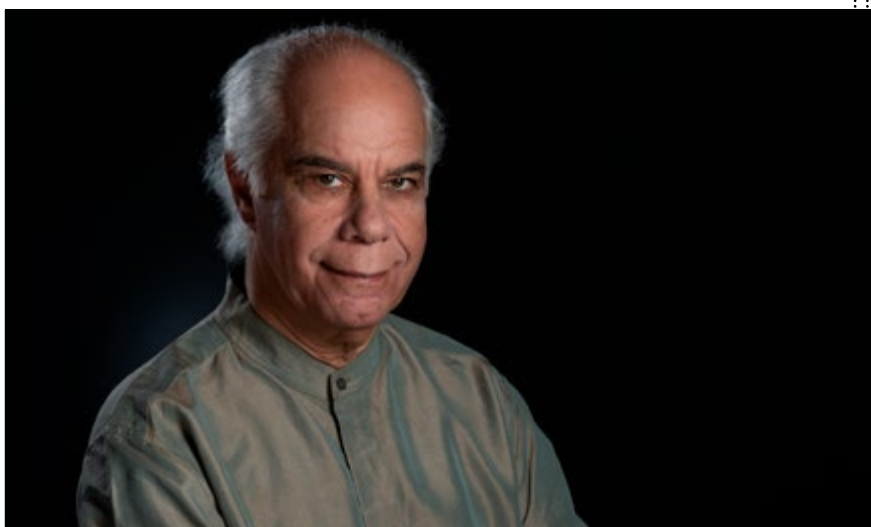
L'obra que ha concebut Vidal s'ajuda, com ja ho ha fet en altres ocasions –no us perdeu la meravellosa *Deptford Suite* amb el seu sextet–, d'una peça literària. Per a *Black Pool Suite*, Vidal s'ha servit del recull de relats de James Joyce *Els dublinesos*, els quals utilitza com a excusa per imaginar i donar forma a un univers musical propi ple d'elements sorprenents, detalls divertits, línies argumentals que podem resseguir i també carrerons sense sortida.

Un dels punts d'interès del disc recau en la descoberta d'aquest món a través dels motius i els temes que el dibuixen, molts dels quals apareixen i reapareixen amb la transformació que el temps i el moviment infringeixen en tot. Les relacions motiviques són constants i ens condueixen d'una escena a la següent lligant-les totes dins d'un llenguatge comú i creant d'aquesta manera personatges, escenaris i aromes que ens acaben fent participants d'allò que sentim. Al traçat d'aquest món contribueixen decidivament els intèrprets: el Barcelona Clarinet Players, el qual mostra un so de conjunt treballat i segur de si mateix, que empasta a la perfecció les seves quatre veus, tant a nivell tímbric com de fraseig, i dins del qual cada instrumentista es pot desenvolupar de manera individual. Marco Mezquida, hàbil acompanyant quan el guió així li ho requereix, hi aporta la seva força rítmica i aquella capacitat per crear textures denses que tant ens agrada. I de nou Joan Vidal, el qual fa servir la bateria més enllà de l'instrument rítmic que imaginem, és capaç de crear amb ella motius melòdics i ambients tímbrics. **Miquel Gené**

PERFECTE PER A UNA AUDICIÓ PAUSADA I PROFUNDA.

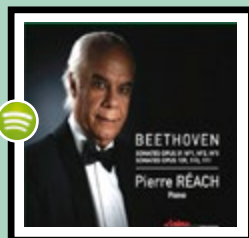
CRISTINA BALCELLS

PIANO

DE LA PASTORAL I LA TEMPESTA A LES DARRERES TRES SONATES DE BEETHOVEN

Beethoven. Sonates per a piano, op. 31, 109, 110, 111. Pierre Réach, piano. *Anima 2021*

Profund coneixedor de les *Sonates* de Beethoven, el pianista Pierre Réach afronta un doble enregistrament en el qual s'inclouen les tres *Sonates op. 31*, acompanyades per la trilogia que posa punt final al corpus beethovenià.

Ofereix una lectura vehement i apassionada de la segona de la sèrie, la número 17, en Re menor, *La Tempesta*, i afronta amb una naturalitat expressiva i claredat conceptual les idees que brollen de la màgica *Sonata 16* i la número 18, la meravellosa *Pastoral* que explica amb la bellesa plàstica en la interpretació pròpia dels grans coneixedors i intèrprets de l'obra de Beethoven.

La profunda serenitat assolida en el celebèrrim corpus que integren les *Sonates, op. 109, 110, 111* resulta magistral. És un Beethoven profundament meditatiu en el qual la sobradament coneguda exigència tècnica ve acompanyada d'una serenitat musical forjada curosament per aconseguir la dimensió conceptual d'aquestes *Sonates*. Volem destacar la interpretació les variacions de la *Sonata op. 109*, el seu pas per l'"Adagio ma non troppo" i posteriors fugues de l'opus 110 i les variacions de l'"Arietta" de la *Sonata núm. 32* en la qual la inèrcia de la música transmet una profunda serenitat i forta emotivitat expressiva que ens mostren aquesta qualitat interpretativa aconseguida per Pierre Réach. **Lluís Trullén**

UNA DOBLE MIRADA A BEETHOVEN AMB UNA VERSIÓ D'UN ALT MAGNETISME INTERPRETATIU.

MÚSICA ENCRUADA

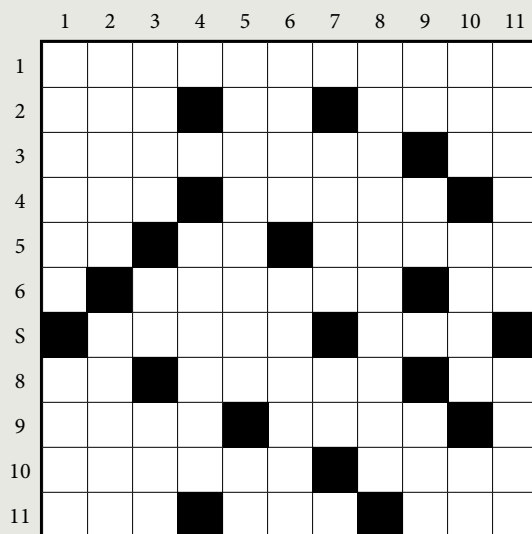
Horizontals

1. Instrument de vent (dues paraules seguides) que s'esmunyen per l'11 vertical. | **2.** Associació Lirica de Navarres. Els límits de l'editorial Ricordi. Li cal al violinista (plural). | **3.** Dones intèrprets d'instruments populars gallecs. Nota invertida a mig to de Do. | **4.** Del revés, transpiro; del dret, els pon la gallina. El que pot diferenciar una interpretació musical d'una altra. Mi major. | **5.** Tartini en té dues. Tonalitat de la *Simfonia* de Bizet. Fer marxar el públic cap a casa seva després del concert quan fa estona que demanen bisos. | **6.** Serpentó. Francesc, autor de la sardana *En Ton Paleta*; o Jordi, professor de tible de l'ESMUC. 440 Hz. | **7.** Instruir un animal (o potser fins i tot un instrument). Eructe (amb perdó; encara que el guitarrista de Tequila se'n diu). | **8.** Per triplicat és un grup de rumba catalana. El protagonista del conte musical de Prokófiev que atrapa el llop (en castellà i del revés). Dues timbales vistes des de l'orgue del Palau. | **9.** Pren desordenadament. El comandant del Nautilus que tocava l'orgue. Bach, Boccherini o Brahms. | **10.** La filla de la Reina de la Nit mozartiana. Un micro escapçat. | **11.** Palíndrom que indica en aquest mateix moment. Espectacle entretingut, agradable i plaent. Mi, Mi i Mi.

Verticals

1. Instrument de vent greu (plural). Instrument de corda pinçada. | **2.** Instrument de corda pinçada, avi de la guitarra. Veloc, com en Paganini, cap amunt. | **3.** L'ampolla d'aquest licor "del Mono" era un bon instrument de percussió. Versió Original. Nom de la inicial de l'autor d'*Una nit a la muntanya pelada*. | **4.** Pont de violí cap amunt. Torelli, Tàrraga o Turull. Diuen que Paganini hi tenia un pacte. | **5.** Pots fer-ho de por o movent ràpidament l'arc sobre la corda del violí. Sil·laba que, repetida, fa una cançó de bressol en castellà. | **6.** Cançó operística cap amunt. Peresa, poques ganes de tocar (cap amunt). | **7.** Un faristol obert. Vetarà sense límits. Emilio Estefan, músic (i marit de la Gloria Estefan). Mi major. | **8.** Ho fan constantment els intèrprets de jazz (fent la vertical). | **9.** Art escuat. A un to de La. Una timbala vista des de l'orgue. Repetició sonora per rebot de l'ona (cap amunt). | **10.** Cinc romans, cent romans i un romà. Viola en francès. A un to de Do. | **11.** Ve de l'1 horitzontal. Instrument de vent de llengüeta doble.

Núm. 377

Solucions Núm. 376

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	S	I	N	C	O	P	A	D	E	S	
2	O	C	A	R	I	N	A	L	O	D	
3	S	I	R	O	C	O	S	I	R	E	
4	T	A	R	T	I	N	I	S	D	S	
5	I	O	A	D	N	F	A	E	A		
6	N	O	L	U	S	I	O	S	F		
7	G	R	C	A	E	R	D	A	I		
8	U	R	N	A	T	R	A	U	N		
9	D	I	S	S	O	N	A	N	C	I	A
10	E	O	L	I	C	A	E	A	R		
11	S	L	L	A	C	I	S	U	M		

per Eduard V. Patsi

Palau
de la Música
Catalana

Palau Piano

Alexandre Tharaud
Paul Lewis
Juan Pérez-Floristán
Yulianna Avdeeva

Grigory Sokolov
Javier Perianes
Seong-Jin Cho
Khatia Buniatishvili

Més informació i venda
d'entrades individuals
i abonaments a
www.palaumusica.cat

Segueix-nos
a les xarxes

Amb la col·laboració de:

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

inaem

INSTITUT NACIONAL D'ART ESCÈNIC

INSTITUT NACIONAL D'ART ESCÈNIC

INSTITUT NACIONAL D'ART ESCÈNIC

INSTITUT NACIONAL D'ART ESCÈNIC

INSTITUT NACIONAL D'ART ESCÈNIC

INSTITUT NACIONAL D'ART ESCÈNIC

INSTITUT NACIONAL D'ART ESCÈNIC

INSTITUT NACIONAL D'ART ESCÈNIC

INSTITUT NACIONAL D'ART ESCÈNIC

INSTITUT NACIONAL D'ART ESCÈNIC

INSTITUT NACIONAL D'ART ESCÈNIC

EL FONS ANTONI ROS MARBÀ CONSERVAT AL CEDOC

Text **Marta Grassot** · Fotografies **Fons Antoni Ros Marbà, CEDOC**

El juliol del 2019 la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana signava el contracte de donació amb el director i compositor Antoni Ros Marbà, un fons valuósíssim que documenta la trajectòria d'un dels mestres més destacats del nostre país i amb una trajectòria internacional rellevant. Posteriorment, el 2021, el mestre va llegar una segona part del fons personal, tot constituint així en total 50 capses d'arxiu amb tipologies documentals molt diverses. La primera part de la donació ja es troba inventariada i disponible al públic; la segona part, donada més recentment, encara està pendent de tractament.

Aquest fons documental presenta, mitjançant diverses tipologies documentals, la trajectòria artística del mestre des dels inicis de la seva formació fins a les actuacions més recents, i també l'obra compositiva.

Detallem tot seguit alguns aspectes interessants de la diversitat documental que presenta. En primer lloc, un volum important de fotografies en documenten tota la trajectòria. Des de ben jovenet, en què va començar a l'Esbart Verdaguer i les primeres actuacions, a les Joventuts Musicals de Barcelona i l'Orquestra de Cambra de Vic. Entre el 1967 i el 1978 i, posteriorment, entre els anys 1981 i 1986 va ser director de l'Orquestra Ciutat de Barcelona, època en què compartí escenari amb grans artistes. Destaquem-ne, per exemple, uns preciosos àlbums de fotografies del seu viatge al Japó l'any 1975. Les imatges ens transmeten la seva ingent tasca al món de la direcció i el reconeixement que ha tingut, tant al nostre país com a la resta del món.

Resulta també destacable un important volum de correspondència fruit de l'activitat professional. Ros Marbà ha aglutinat amb la seva carrera un munt de connexions amb grans professionals del món de la música que es llegeixen a través

El pianista Arthur Rubinstein i Antoni Ros Marbà després d'un concert (1970)

de la correspondència, però també hi apareixen noms del món de la cultura i la política, procedents tant de Catalunya, de la resta de l'Estat i també correspondència internacional. Més enllà de la qualitat professional, de les cartes es percep la gran estimació i valoració que Ros Marbà sempre ha rebut de tots aquells amb qui ha estat en contacte.

Un altre dels elements cabdals del Fons, el constitueixen les partitures que expliquen la seva dilatada trajectòria al món de la direcció, i alhora l'obra compositiva. En l'apartat compositiu cal dir que és molt eclèctic, amb obres com *Tirant lo Blanch*, *Concert desconcertant*, *Tres homenatges per a orquestra* –obra dedicada a Toldrà, Mompou i Montsalvatge–; també música per a cobla, amb les peces *Alimara* o *De Calonge a Palamós, pel camí vell*, fins a òpera, com l'obra *Walter Benjamin*. Així mateix, també ens ha deixat moltes altres partitures de grans mestres universals, fruit de l'activitat com a director.

En quart lloc destacariem també els programes de concert i els reculls de premsa de les seves actuacions arreu del món. Al llarg de la vida professional ha dirigit com a director titular diverses orquestres, entre les quals

l'Orchestre Mondial de Jeneusses Musicales, Netherlands Chamber Orchestra o Orquesta Sinfónica de Radiotelevisión Española, entre moltes d'altres; també va participar en importants festivals, entre els quals el 45è Festival de Músiques d'Estrasburg, Festival de Valònia, Music Festival de Finlàndia i l'Osaka International, precisament dirigint l'Osaka Philharmonic Orchestra.

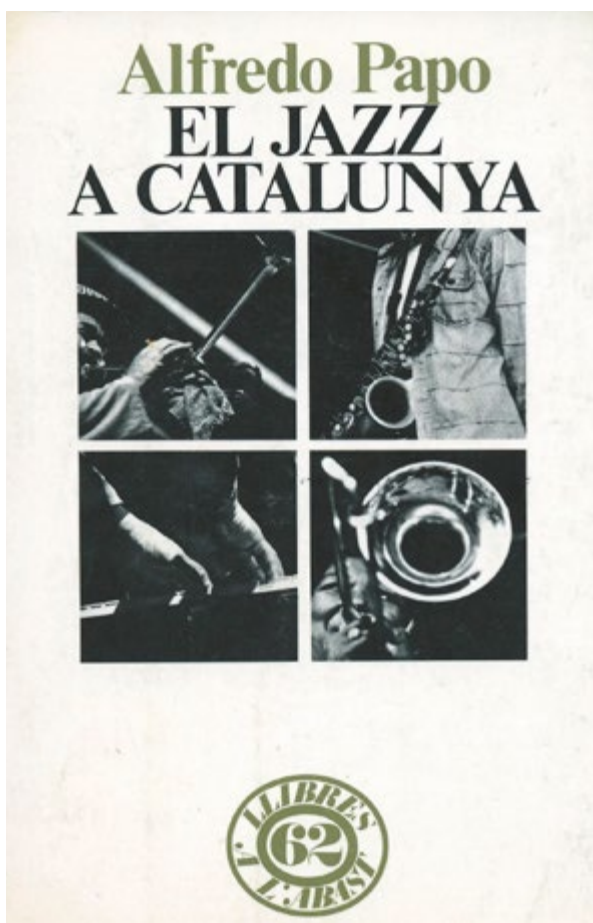
I finalment, i no menys important, un fons de cassetts de moltes de les seves actuacions com a director que comprenen des de l'any 1964 fins al 2001. Destaquem per exemple, un enregistrament de l'any 1968 d'*El giravolt de maig* amb l'Orquestra Simfònica Catalana, o un amb motiu del seu viatge a Mèxic l'any 1973. Afortunadament, el fons sonor i audiovisual ens ha ingressat tant analògicament com també en format digital la qual cosa facilita una consulta interna ja accessible, per bé que de moment, seguint els criteris de propietat intel·lectual, no es podrà pujar als nostres catàlegs en línia.

Esperem properament poder acabar el tractament del Fons i posar-lo a disposició de tots aquells que hi estiguin interessats. ▮

LOURDES BORRELL

ALFREDO PAPO PAPO. UNA VIDA DEDICADA AL JAZZ. EL JAZZ EN BARCELONA: DE LA POSGUERRA A LA ACTUALIDAD

Dir. Jaume Carbonell. Universitat de Barcelona, 2020

ELS SALONS DE JAZZ DELS ANYS 1951-1957 VAN IMPULSAR PERFORMANCES QUE UNIEN MÚSICA, ARTS VISUALS I POESIA

Coberta del llibre
El jazz a Catalunya
d'Alfredo Papo
(Edicions 62, 1985)

Aquesta tesi destaca i revalorar la figura d'Alfredo Papo Papo (1923-2013) dins de l'activitat jazzística de Barcelona a partir de la postguerra. Italià d'origen jueu i amb amplis interessos culturals, Alfredo Papo va aprendre a estimar el jazz de ben jove a París i va traslladar aquesta passió a Barcelona l'any 1941, quan s'hi establí tot fugint de l'atac nazi a la capital francesa. A la capital catalana Papo desplegarà una immensa tasca com a promotor, dinamitzador i divulgador del jazz, sobretot clàssic.

Borrell ens submergeix en aquestes activitats de Papo, sobretot a partir de l'estudi del seu fons personal, actualment al CRAI de la Universitat de Barcelona i que ella va ordenar i catalogar. Gràcies a aquesta documentació i altres fonts, com ara entrevistes fetes al propi Papo abans del seu decés, la tesi ens endinsa en les intenses relacions de Papo amb el Hot Club de Barcelona i de París, les seves col·laboracions als Salons de Jazz del grup Dau al Set i l'abast de les seves conferències.

DANIEL VILLARÚBIAS CUADRAS

EL BALL DE LA PATERA

Representacions festives de l'alteritat a Catalunya. El Ball de la Patera d'Igualada: un entremès de moros i cristians del Corpus a la Festa Major.

Dir. Maria Garganté i Eduardo Carrero. Universitat Autònoma de Barcelona, 2022

Aquesta tesi estudia el tractament de l'altre en les manifestacions festives de Catalunya a partir del moro, figura usada històricament com a element de creació d'identitat mitjançant l'alteritat. Es pren com a cas d'estudi el *Ball de la Turquia* o de la *Patera* d'Igualada, un entremès de moros i cristians que es documenta a Igualada entre els anys 1489 i 1896. La tesi també ofereix un corpus d'una quarantena de músiques datables entre finals del segle XVIII i principis del XX, vinculats a balls amb presència d'alteritat, com turcs i cavallets o moros i cristians, a més de l'estudi aprofundit del ritme de *La Patera*.

ILIANA ROSS GONZÁLEZ

L'OBRA DE JOSEP ARDÈVOL

José Ardèvol (1911-1981): biografía, inventario razonado y análisis de su obra musical.

Dir. Victoria Cavia i Carlos Villar. Universidad de Valladolid, 2021

Aquesta tesi estudia la figura de Josep Ardèvol i Gimbernà, músic català cabdal en l'expansió de la música contemporània a Cuba al llarg del segle XX. Format a Barcelona a l'Institut Musical Acadèmia Ardèvol dirigit pel seu pare, Ferran Ardèvol, l'any 1930 va arribar a l'Havana, d'on ja no va tornar a Barcelona. Entre les múltiples contribucions d'Ardèvol a la música cubana, la tesi se centra en la vessant compositiva, tot aportant un inventari actualitzat de la seva obra, així com l'anàlisi de les principals estratègies compositives de la seva música de cambra i solística: la mirada al passat, l'ús d'elements ètnics de la música cubana i els diàlegs amb estils contemporanis, com el dodecafonisme i el serialisme.

QUIM TORRA, 131^è PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

“HEM DE DESENTERRAR LA NOSTRA CULTURA MUSICAL”

Després de dos anys llargs sota el focus mediàtic com a president de la Generalitat, Quim Torra es mira ara el dia a dia des d'un altre punt de vista i es permet retrobar temps, a la seva agenda, per a activitats que havien quedat aparcades.

TEXT Albert Torrens FOTOGRAFIA Oficina del President Torra

ALBERT TORRENS: Quin paper tenia la música a casa seva, de petit?

QUIM TORRA: Vaig tenir la gran sort que a casa s'escoltava música. Jo encara pertanyo a aquella generació que teníem discos i al tocadisc de casa sonaven des d'òperes fins a concerts. El meu pare em portava sovint al Palau de la Música i recordo haver-ne sortit, alguns dies, molt impressionat. De jove, la *Simfonia del Nou Món* va ser una gran revelació. Quan em vaig independitzar era l'època dels cedés i, comprant-ne o gravant-los, vaig arribar a tenir una petita col·lecció de música clàssica que he escoltat sovint.

AT: Quins gustos personals té, pel que fa a repertori?

QT: Els meus gustos són molt eclèctics, i de la música clàssica m'ha agradat sempre escoltar una mica de tot: de Bach a Rakhmàninov i fins i tot la contemporània. A l'òpera hi arribo una mica més tard que al món simfònic, però he estat un gran fan dels Amics de l'Òpera de Sabadell, que em van obrir les portes del gènere gràcies als títols de Puccini i Rossini, amb qui vaig entendre que l'òpera és un espectacle total amb el qual també pots riure i passar-t'ho bé. A partir d'aquí, vaig fer el clàssic camí cap a Verdi i, finalment, vaig arribar a Wagner. Però va ser clau la seva producció de *L'italiana in Algeri*, que és la meua òpera favorita, la considero una obra mestra i l'he pogut veure també a altres països.

AT: I de la música més propera als nostres dies i a les nostres latituds, què li agrada?

QT: Soc un pèl més jove que els meus

germans i, gràcies a ells, vaig entrar al món de la Nova Cançó i la cançó de protesta d'arreu del món, que també m'agrada molt. I de petit, recordo haver-me empassat el festival d'Eurovisió, que ara soc incapaç de fer-ho. Els últims anys he estat molt més conscient del que m'estava perdent pel que fa a música catalana, i he iniciat un petit procés de descobrir Eduard Toldrà, Amadeu Vives i aquells anys d'or de la cultura catalana d'abans de la guerra. Tenim a la Biblioteca de Catalunya uns arxius extraordinaris i no en coneixem ni un dos per cent. Penso que el lied català és la nostra música i, quan vaig ser president, coincidint amb un aniversari de Toldrà, vaig intentar per totes les maneres que es representés *El giravolt de*

maig al Liceu, on hauria de ser repertori habitual. Fins i tot vaig buscar el vestuari original de Xavier Nogués, però no ho vam aconseguir i se'n va acabar fent una audició al Palau de la Música. Em dol una mica que els grans bucs insígnia que són les nostres institucions culturals no facin una mirada enrere, de recerca del nostre llegat musical, que crec que és part de la seva funció.

AT: ¿Recorda algun concert al qual assistís com a president de la Generalitat i que en gaudís personalment?

QT: Vaig tenir l'oportunitat d'anar a concerts memorables, però recordo especialment haver tingut la sort de passar tota una tarda amb el mestre Jordi Savall al Pati dels Tarongers parlant amb ell de música i de país. Després vaig seguir-lo al festival que va fer durant uns anys al monestir de Poblet. Penso que és una de les figures més importants que tenim en aquests moments.

AT: Per què tenim la sensació que hi ha pocs polítics a qui agradi la música?

QT: No ho sé. Jo he anat molt més al Liceu que al Barça, però això va a gustos: hi ha a qui agraden les manualitats, a qui agrada l'esport... Jo vinc del món dels llibres i sempre que treballo poso música de fons. Al Palau de la Generalitat, quan tenia tranquil·litat, em posava música i em quedava treballant al despatx o fins i tot al Pati dels Tarongers. Era un moment magnífic. També havia visitat sovint la mestra del carrilló, és clar, Anna M. Reverté, una magnífica professional, que fins i tot volia seguir tocant en els moments més durs de la pandèmia, i vam haver-li de dir que no podia ser.

AT: Quina assignatura pendent tenim en matèria musical?

QT: Ens falta bellugar molt més les grans institucions musicals pel país. Entenc que Barcelona tingui els equipaments i les orquestres estables, però no ens hauria de costar tant descentralitzar la cultura i fer-la arribar arreu, perquè la gent hi respon. Està bé que fem el Liceu a la Platja, però estic segur que si el Liceu es proposés una petita gira per les comarques, seria un gran èxit. I d'altra banda, hi ha molta feina de recerca a fer. Hi ha massa peces pròpies que no hem escoltat mai i hem de desenterrar la nostra cultura musical. ➤

WU

Amb
la
clàssica

Cat úsica
35
anys!

Palau de la Música Catalana

Palau 100

Filharmònica
de La Scala & Chailly

Andrè Schuen

Simfònica Viena & Lisiecki

Orquestra dels Camps Elisis
& Herreweghe

Mahler Chamber Orchestra
& Uchida

Simfònica de Bamberg,
Hrůša & Kopatchinskaja

Simfònica Anvers & Chan

Monteverdi Choir & Gardiner

Orquestra Filharmònica de Berlín
& Petrenko

musicAeterna & Currentzis

Més informació i venda
d'entrades individuals
i abonaments a
www.palaumusica.cat

Segueix-nos
a les xarxes

Amb la col·laboració de:

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

inaem

Barcelona
Capital Cultural
i Científica